

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**MĂSURI PRIVIND MINORII
ȘI PERSOANELE ÎN SISTEM
DE TUTELĂ SAU CU
CAPACITATE RESTRÂNSĂ
DE EXERCIȚIU – ASPECTE
COMPARATIVE**

studiu documentar

februarie 2025

Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa:

<http://www.cdep.ro/pls/dic/site2015.page?den=dsdl-home1>

Documentare și sinteză: Violeta Cincă,
Consilier parlamentar - Direcția studii și documentare legislativă
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070
E-mail: doc@cdep.ro

CUPRINS

CONSIDERAȚII INTRODUCATIVE.....	4
AUSTRIA	5
BELGIA.....	10
BULGARIA	14
CROAȚIA.....	18
REPUBLICA CEHĂ	22
ESTONIA	25
FRANȚA	28
GERMANIA.....	39
GRECIA	43
ITALIA.....	46
LETONIA	49
LITUANIA	53
LUXEMBURG	56
MALTA	59
ȚĂRILE DE JOS	63
POLONIA.....	67
PORTUGALIA	69
SLOVACIA.....	72
SLOVENIA.....	74
SPANIA.....	76
UCRAINA.....	80
UNGARIA	82

CONSIDERAȚII INTRODUCTIVE

Îmbătrânirea populației la nivel mondial, combinată cu o mobilitate internațională crescută, a creat necesitatea unei protecții internaționale îmbunătățite pentru adulții vulnerabili, prin intermediul reglementărilor juridice și al cooperării internaționale. Creșterea speranței de viață din numeroase țări este însoțită de o creștere corespunzătoare a cazurilor de boli specifice vârstei înaintate. În cazul în care adulții au convenit ei înșiși, în prealabil, modul de protecție pentru perioada când nu vor mai fi capabili de a se ocupa de propriile interese, de exemplu numind un reprezentant, este important ca aceste dorințe să le fie respectate. În aceste circumstanțe, este important să existe norme clare cu privire la autoritățile competente care pot adopta măsurile necesare pentru protejarea persoanei sau proprietății adultului. **Convenția de la Haga din 13 ianuarie 2000** privind protecția internațională a adulților abordează numeroase dintre aceste probleme, oferind normele legate de jurisdicție. Convenția stabilește, de asemenea, un mecanism de cooperare între autoritățile statelor contractante. Convenția urmărește unele obiective importante ale Convenției Organizației Națiunilor Unite din 13 decembrie 2006 privind drepturile persoanelor cu dizabilități, care a intrat în vigoare la 3 mai 2008, în special cele din articolul 12 privind recunoașterea egală în fața legii și articolul 32 privind cooperarea internațională.

Autoritatea părintească se referă la responsabilitatea pentru îngrijirea și educarea copilului (copiilor) minor(i): o persoană are dreptul și obligația de a-și crește și îngriji copiii. Prin urmare, aceasta este diferită de dreptul de vizită sau de împărțirea îngrijirii și educației (de zi cu zi). De exemplu, doi părinți divorțați pot deține amândoi autoritatea părintească. Deși sarcinile de îngrijire zilnică pot fi împărțite în mod inegal, acest lucru nu afectează autoritatea - sau cel puțin nu ar trebui.

Părinții care au autoritatea părintească decid cu privire la toate problemele importante ale copilului, cum ar fi alegerea școlii și procedurile medicale majore. De asemenea, părinții cu autoritate sunt responsabili pentru orice daune sau datorii pe care le are minorul (în funcție de vârsta acestuia). În practică, aceasta înseamnă că unul dintre părinți este reprezentantul legal al copilului și îi gestionează bunurile.

Copiii trebuie să fie întotdeauna sub autoritate părintească. Părinții copilului pot avea autoritate comună, sau autoritatea poate reveni unui singur părinte sau chiar niciunuia dintre părinți. Autoritatea părintească încetează automat atunci când copilul devine major și împlinește 18 ani.

Tutela este autoritatea asupra unui copil deținută de un tutore. Un tutore nu este părintele copilului, dar poate fi o rudă sau o instituție de îngrijire a tinerilor. Atunci când un tutore și partenerul său au autoritate comună asupra copilului, se vorbește de tutelă comună, de exemplu în cazul părinților adoptivi.

În materie civilă, adulții vulnerabili sunt persoane în vârstă de peste 18 ani care, din cauza unei deficiențe sau insuficiențe a facultăților lor personale, nu sunt în măsură să își protejeze interesele, așa cum sunt definite la articolul 1 din Convenția de la Haga privind protecția internațională a adulților. Vulnerabilitatea persoanelor în cauză poate rezulta din diverși factori, inclusiv deficiențe mentale sau fizice care afectează capacitatea lor de a lua decizii sau de a evalua implicațiile (de exemplu, cele financiare) acestor decizii.

Măsurile de protecție pentru adulți vulnerabili sunt măsuri menite să protejeze persoana sau bunurile respectivei persoane. Astfel de măsuri de protecție ar putea fi impuse pe baza unor hotărâri judecătorești sau a deciziei unei autorități competente. Împuternicirile de reprezentare pot fi stabilite ca o măsură de precauție utilă într-un moment în care o persoană încă este capabilă să își protejeze propriile interese pentru a stabili reprezentarea sa și condițiile de gestionare a afacerilor sale personale și financiare într-o viitoare situație de vulnerabilitate.

ASPECTE COMPARATIVE

AUSTRIA¹

Reprezentarea legală a copilului

Reprezentarea legală este unul dintre atributele autorității părintești. În cazul în care autoritatea părintească a fost acordată ambilor părinți, fiecare are dreptul și obligația de a reprezenta singur copilul [articolul 167 alineatul (1) din [Codul Civil](#) ABGB]. În procedurile civile, numai unul dintre părinții care deține autoritatea părintească are dreptul de a reprezenta copilul (secțiunea 169 [Codul Civil](#) ABGB).

Secțiunea 167 din [Codul Civil](#) (1) Dacă ambilor părinți li se încredințează custodia de către instanța de judecată, fiecare părinte este îndreptățit și obligat să reprezinte copilul; actul său de reprezentare va avea efect juridic chiar dacă celălalt părinte nu este de acord cu acesta.

¹ <https://www.the-vulnerable.eu/Questions.aspx?c=at>

(2) Actele de reprezentare și consimțământul unui părinte care privesc schimbarea prenumelui sau a numelui de familie, aderarea la o biserică sau la o societate religioasă și retragerea din acestea, trecerea în grija altcuiva, dobândirea unei naționalități sau renunțarea la aceasta, încetarea prematură a unui contract de ucenicie, formare sau muncă și recunoașterea paternității față de un copil nelegitim necesită acordul celuilalt părinte cu custodie pentru a fi efectivă din punct de vedere juridic.

Secțiunea 170 (1) Copilul minor nu poate participa la tranzacții sau obligații juridice fără acordul expres sau tacit al reprezentantului său legal.

(2) Cu toate acestea, după împlinirea vârstei majore, copilul poate dispune și își poate asuma obligații asupra bunurilor lăsate lui în folosință gratuită și asupra veniturilor sale din propria dobândire, cu condiția ca acesta să nu pună în pericol satisfacerea nevoilor sale de bază.

Secțiunea 171 Dacă nu se prevede altfel, un copil minor cu vârsta la care poate răspunde legal se poate angaja în mod independent să presteze servicii prin contract, cu excepția serviciilor unui contract de ucenicie sau alt contract de formare. Reprezentantul legal al copilului poate înceta anticipat raportul juridic stabilit prin contract din motive importante.

Secțiunea 174 Un copil minor căsătorit este tratat ca un adult în ceea ce privește circumstanțele sale personale, în perioada cât durează căsătoria.

În cazul în care autoritatea părintească nu a fost acordată nici părinților, nici bunicilor, nici părinților adoptivi sau în cazul în care nu poate fi acordată acestora, instanța trebuie să desemneze o altă persoană capabilă să exercite autoritatea părintească, luând în considerare interesul copilului și dorințele părinților (secțiunile 204 și 205 din [Codul Civil](#)).

Instanța trebuie să ia în considerare interesul copilului. Aceasta trebuie să ia în considerare dorințele copilului și pe cele ale părinților, în măsura în care acestea servesc interesul copilului. Autoritatea părintească nu poate fi transferată unor persoane care nu au capacitate juridică deplină și care nu sunt prezumate a exercita autoritatea părintească în interesul copilului (secțiunea 205 din [Codul Civil](#)).

Măsuri de protecție pentru persoanele cu capacitate restrânsă de exercițiu

Prin adoptarea celei de-a doua legi privind protecția adulților (Erwachsenenschutz-Gesetz² - ErwSchG) în anul 2017, Austria a adoptat una dintre cele mai moderne legi privind protecția adulților din Europa. Această lege a intrat în vigoare la 1 iulie 2018 și a modernizat în mare măsură sistemul de tutelă pentru persoanele fără capacitate de exercițiu. Legea este centrată pe autonomie, autodeterminare și ghidarea procesului decizional al persoanelor vizate.

Scopul legii este de a menține și de a recunoaște autonomia fiecărei persoane cât mai mult timp posibil și de a sprijini aceste persoane în gestionarea afacerilor lor mai degrabă, decât de a lua decizii în locul lor.

Cadrul juridic austriac pentru protecția adulților vulnerabili oferă o schemă de 4 piloni pentru reprezentarea adulților care necesită asistență, fiecare oferind puteri diferite pentru a asigura o mai mare autodeterminare a persoanei în cauză:

1. Împuternicirea permanentă;
2. Reprezentarea electivă;
3. Reprezentarea statutară;
4. Reprezentarea din oficiu.

Autoritatea competentă cu numirea tutorilor/curatorilor oficiali

Pentru a fi valabilă reprezentarea aleasă, aceasta trebuie să fie înscrisă în registrul central austriac de reprezentare ([Österreichisches Zentrales Vertretungsverzeichnis, ÖZVV](https://www.bmj.gv.at/themen/Zivilrecht/Erwachsenenschutz.html)) de către un notar, un avocat sau o asociație pentru protecția adulților.

Reprezentarea statutară trebuie, de asemenea, să fie înscrisă mai întâi în registrul central austriac de reprezentare ÖZVV de către un notar, un avocat sau de o asociație pentru protecția adulților. Reprezentarea statutară conferă rudelor puteri extinse și este supusă controlului instanței. Aceasta trebuie reînnoită după o perioadă maximă de trei ani. Înregistrarea în registrul central austriac de reprezentare ÖZVV validează reprezentarea statutară.

În ceea ce privește reprezentarea din oficiu, puterile pe care le poate exercita un reprezentant trebuie să fie clar limitate în anumite chestiuni. În acest caz, regimul de reprezentare încetează să se aplice odată ce problema specifică la care se referă a fost rezolvată sau după o perioadă de trei ani, în funcție de cum se soluționează. Instanța înregistrează reprezentarea din oficiu în ÖZVV; cu toate acestea, în acest caz, înregistrarea are doar valoare declarativă, deoarece actul obligatoriu din punct de vedere

² <https://www.bmj.gv.at/themen/Zivilrecht/Erwachsenenschutz.html>

juridic îl reprezintă decizia instanței. Atribuirea unui reprezentant desemnat din oficiu este o soluție de ultimă instanță, motiv pentru care legiuitorul austriac a elaborat și extins recent alternative la acest sistem.

Posibilitatea de a numi mai mulți tutori/curatori care să se ocupe de diferite aspecte (drepturi de custodie, dreptul de a administra bunuri)

Numirea mai multor reprezentanți este posibilă, în principiu, în cazul reprezentării electivă și statutare.

În cazul reprezentării numite de instanță, numirea mai multor reprezentanți nu este posibilă, cu excepția cazului în care reprezentarea este limitată sau completează o reprezentare electivă. Legislația austriacă nu permite unui reprezentant numit de instanță să gestioneze toate afacerile unei persoane.

În ceea ce privește reprezentarea pe termen lung, numirea mai multor reprezentanți este posibilă.

Posibilitatea de a anticipa o viitoare pierdere a capacității de exercițiu

Există două posibilități de a anticipa o viitoare pierdere a capacității de exercițiu, și anume prin intermediul unei procuri permanente sau a reprezentării electivă.

În ceea ce privește procura permanentă, legislația austriacă nu limitează sfera puterilor pe care le poate exercita un avocat, însă o astfel de procură nu poate produce efecte până când donatorul, și anume persoana în cauză, nu mai este în măsură să ia propriile decizii, iar procura a fost înregistrată în Registrul central austriac de reprezentare (Österreichisches Zentrales Vertretungsregister, ÖZVV), care este gestionat de Camera Notarilor de Drept Civil din Austria. **Supravegherea de către instanțe se limitează în esență la aprobarea deciziilor în cazul în care împuternicitul și donatorul nu sunt de acord cu privire la tratamentul medical.** Împuternicirile permanente rămân în vigoare pe durată nedeterminată.

Reprezentarea electivă diferă de procura durabilă prin faptul că o persoană poate alege un reprezentant chiar dacă nu mai are capacitate juridică deplină. Cu toate acestea, persoana trebuie să fie capabilă să înțeleagă consecințele desemnării unui reprezentant, cel puțin în termeni generali, și să acționeze în consecință. Acest sistem necesită înscrierea în Registrul central austriac de reprezentare ÖZVV și este supus controlului instanțelor. Având în vedere că adoptarea acestui regim se bazează pe o decizie luată de persoana reprezentată - chiar dacă capacitatea sa de luare a deciziilor este deja afectată într-o anumită măsură - acesta este valabil și pe termen nelimitat.

Persoane care pot fi desemnate ca reprezentanți legali

În principiu, orice persoană care are capacitate deplină de exercițiu poate fi desemnată ca reprezentant legal. Cu toate acestea, reprezentantul legal nu trebuie să aibă o relație de dependență sau orice altă afiliere strânsă cu o instituție de asistență medicală sau cu orice altă instituție de la care persoana care acordă împuternicirea primește îngrijiri.

Verificări privind reprezentantul legal

Un reprezentant legal ales este obligat să raporteze anual instanței cu privire la modalitatea și frecvența contactelor personale cu persoana reprezentată, domiciliul acesteia, bunăstarea sa fizică și psihică, precum și aspectele gestionate în anul precedent și cele care urmează să fie gestionate în anul următor.

Reprezentantul însărcinat cu gestionarea bunurilor sau a veniturilor persoanei reprezentate este obligat să informeze instanța cu privire la bunuri în detaliu și să prezinte conturile. Instanța este obligată să monitorizeze activitatea reprezentantului pentru a evita periclitarea bunăstării persoanei reprezentate și să confere mandatele necesare în acest scop.

Posibilitatea unei extra-protecții a terților

În principiu, reprezentantul legal poate numi un înlocuitor, cu excepția cazului în care contractul reprezentantului legal prevede altfel.

Condiții ca un testament /o procură de lungă durată să poată înlocui curatela oficială

Numirea unui curator legal de către o instanță este, în principiu, inadmisibilă în măsura în care procura acoperă în mod adecvat aspectele care trebuie gestionate pentru persoana în cauză. Atunci când procura de lungă durată nu acoperă toate aceste chestiuni, poate fi numit un tutore pentru a se ocupa de ele. Instanțele pot numi un tutore numai în cazul în care reprezentantul legal nu acționează în conformitate cu dispozițiile procurii sau acționează contrar bunăstării persoanei care i-a acordat procura sau în cazul în care aceasta din urmă dă de înțeles că nu mai dorește să fie reprezentată de reprezentantul legal.

BELGIA³

În principiu, ambii părinți au împreună dreptul de a deține custodia unui copil minor, deoarece ambii sunt responsabili pentru copiii lor, indiferent dacă sunt sau nu căsătoriți, locuiesc împreună etc. (articolul 373, 1 x 374, 1 [Code Civile](#)). Cu toate acestea, este posibil ca instanța să acorde exercitarea deplină a custodiei unui singur părinte în mod exclusiv sau unei alte persoane în caz de incapacitate a părinților.

Decizia de numire a unui tutore (tuteur/voogd) este luată numai de către judecătorul de pace atunci când ambii părinți sunt decedați, sau necunoscuți, nu sunt apți să exercite autoritatea părintească etc. articolul 389 [Code Civile](#)). Atât timp cât există un părinte (cu capacitate juridică), acesta poate exercita singur autoritatea părintească (articolul 375 [Code Civile](#)).

Procedura de desemnare a tutorelui va fi inițiată de către judecătorul de pace de la locul de reședință al minorului (articolul 36 din [Codul judiciar belgian](#) și articolul 390 [Code Civile](#)) în mod automat, odată ce custodia este deschisă și judecătorul a fost informat cu privire la aceasta. Judecătorul de pace va alege apoi un tutore pe care îl consideră apt să crească minorul și să gestioneze bunurile acestuia, de preferință dintre rudele apropiate, iar judecătorul va numi în cele din urmă tutorele asigurându-se de acceptarea acestuia (articolul 393 [Code Civile](#)). Cu toate acestea, judecătorul de pace va lua în considerare orice propunere făcută de unul/ambii părinți pentru alegerea unui tutore.

Odată ce custodia apare în discuție, judecătorul de pace va emite, la cererea părților interesate sau chiar în calitate sa oficială, măsurile urgente care sunt necesare pentru a proteja atât minorul cât și bunurile sale. Numirea unui custode nu pune capăt acestor măsuri, deoarece acestea vor expira numai dacă judecătorul le revocă sau la expirarea oricărui termen prevăzut. (Articolul 391 [Code Civile](#))

Unul dintre părinți sau ambii părinți pot alege în prealabil un custode, însă judecătorul de pace trebuie să ratifice această alegere.

Ultimul părinte care exercită dreptul de custodie poate desemna un tutore prin testament sau printr-o declarație în fața judecătorului de pace de la domiciliul părintelui sau în fața unui notar. În cazul în care ambii părinți acționează în comun, este posibil ca aceștia să numească un tutore prin intermediul unei declarații în fața judecătorului de pace sau a unui notar. (Articolul 392 [Code Civile](#))=> persoana aleasă de părinți trebuie să accepte să fie tutore iar instanța judecătorească de pace trebuie să ratifice această desemnare. Fără alegerea prealabilă de către părinți, judecătorul de pace va alege un

³ <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=be&q=11>

tutore adecvat pentru creșterea copilului și administrarea bunurilor acestuia, de preferință dintre membrii familiei apropiate. (Articolul 393 [Code Civile](#))

Instanța va numi tutorele legal ales de părinți, cu excepția cazului în care există motive serioase pentru a nu face acest lucru, în funcție de interesele minorului (articolul 392, ultimul paragraf [Code Civile](#))

În cazul în care părinții nu au făcut nicio alegere, judecătorul de pace trebuie să aleagă tutorele cel mai potrivit, de preferință dintre membrii apropiați ai familiei copilului. Minorii începând de la vârsta de 12 ani trebuie să fie audiați în prealabil de judecătorul de pace. De asemenea, ascendenții de gradul al doilea, frații și surorile majore ale minorului, precum și mătușile și unchii minorului trebuie să fie audiați sau cel puțin să fie chemați. (Articolul 393-394 Code Civile)

Este posibil ca judecătorul de pace să numească tutori diferiți pentru diferite domenii în interesul minorului, în anumite circumstanțe extraordinare. În acest fel, copilul poate avea un tutore pentru îngrijirea persoanei sale și un tutore separat pentru îngrijirea bunurilor sale.

Tutela și reprezentarea legală sunt două tipuri diferite de protecție a minorilor. Custodia se referă la autoritatea părinților/custozilor asupra persoanei minorului (îngrijirea persoanei copilului, sănătatea etc.), în timp ce reprezentarea legală se referă la incapacitatea materială a minorului de a acționa (articolul 1124 CC). Există o anumită legătură între cele două drepturi, deoarece acestea se pot suprapune într-o anumită măsură. De asemenea, este posibil ca ambii părinți să aibă dreptul de custodie asupra copilului lor, în timp ce numai unul dintre părinți poate avea dreptul de reprezentare în tranzacțiile cu anumite bunuri ale unui minor, în conformitate cu legea/hotărârea judecătorească. În cele din urmă, custodia și reprezentarea legală rămân două tipuri distincte de protecție a minorilor, care pot fi atribuite părinților/custozilor/reprezentanților într-un mod diferit, în funcție de circumstanțele în cauză.

În Belgia⁴, există diferite modalități ca persoanele să se pregătească pentru momentul în care vor mai fi capabile să ia propriile decizii cu privire la bunurile deținute sau la situația lor personală. Legea prevede modalități de ajutorare a adulților care au nevoie de protecție, iar un judecător poate desemna o persoană care să ofere această protecție. În principiu, aceasta este o persoană apropiată, de exemplu o rudă. Numai atunci când o astfel de persoană nu este găsită, judecătorul va numi un profesionist care să se ocupe. **Acest tip de protecție se numește protecție judiciară, deoarece este**

⁴https://justice.belgium.be/fr/themes_et_dossiers/personnes_et_familles/protection_des_majeurs/protection_judiciaire

decisă de un judecător. Judecătorul de pace va numi un administrator (articolul 495 din [Codul civil](#)).

Pentru a ajuta judecătorul să decidă dacă este într-adevăr necesară numirea unui administrator, la dosar trebuie anexată o declarație medicală efectuată de către un medic privind starea fizică și/sau psihică a persoanei. Această declarație nu poate fi mai veche de 15 zile. Protecția judiciară există, de asemenea, sub forma unei măsuri temporare (articolul 488bis din Codul civil).

Judecătorul poate stabili următoarele: administratorul va ajuta persoana protejată, ceea ce înseamnă că persoana protejată, pe cât posibil, încă ia propriile decizii, iar administratorul își dă permisiunea pentru actul în cauză sau îl cosemnează (articolul 497 din Codul civil). **Atunci când persoana protejată nu mai este capabilă să ia nicio decizie, judecătorul va menționa în mod expres în mandatul de protecție că administratorul este reprezentantul persoanei protejate.**

Autoritatea competentă să numească un administrator⁵

Instanța competentă în Belgia este judecătoria de pace din districtul în care persoana își are reședința efectivă sau, alternativ, domiciliul oficial.

Posibilitatea de a numi mai mulți administratori care să se ocupe de diferite domenii ale vieții (dreptul de custodie, administrarea bunurilor)

Judecătorul de pace va numi, de preferință, ca administrator al bunurilor persoana responsabilă cu problemele de sănătate și bunăstare, cu excepția cazului în care acest lucru contravine intereselor persoanei care urmează să fie protejată.

Posibilitățile de anticipare a unei viitoare pierderi de capacitate de exercițiu

Legislația belgiană prevede o serie de acte de prevenire pentru a se asigura că voința persoanei care își pierde capacitatea de exercițiu este respectată, fără implicarea unui judecător. Aceste măsuri includ redactarea unui mandat de îngrijire, formularea unei declarații în fața unui judecător care să conțină o cerere privind persoana pe care o desemnează ca reprezentant în viitor și exercitarea drepturilor pacientului.

Mandatul de îngrijire (testamente efectuate când persoana este în viață și procuri permanente)

Protecția extrajudiciară constă într-un mandat de îngrijire, pe care îl redactează beneficiarul într-un moment în care nu are nevoie de ajutor. Aceasta înseamnă că beneficiarul trebuie să fie competent din punct de vedere juridic pentru a redacta un astfel

5

https://justice.belgium.be/fr/themes_et_dossiers/personnes_et_familles/protection_des_majeurs/mission_de_l_administrateur

de mandat. Acest mandat este realizat pentru ca alte persoane să gestioneze bunurile, de exemplu să efectueze plăți sau să fie reprezentanți în chestiuni juridice. Mandatul de îngrijire trebuie să fie foarte detaliat, astfel încât să fie clar pentru titularul mandatului ce acțiuni poate întreprinde.

Deoarece acest tip de protecție nu implică un judecător, se numește protecție extrajudiciară. Mandatul de îngrijire trebuie să fie înregistrat pentru a fi valabil. Federația regală a notarilor belgieni deține registrul, care se numește Registrul central al mandatelor. Nu este necesar ca mandatul de îngrijire să fie redactat în fața unui notar, cu excepția cazului în care se fac aranjamente cu privire la o tranzacție imobiliară. În plus, atunci când mandatul de îngrijire este utilizat în scopuri de planificare succesorală, este necesar ca mandatul să fie în formă autentică, redactat de un notar. **Legislația belgiană prevede o serie de acte preventive pentru a se asigura că voința persoanei care își pierde capacitatea de exercițiu este respectată.**

Mandatul de îngrijire oferă posibilitatea de a numi o persoană de încredere ca reprezentant în cazul în care o persoană își poate pierde capacitatea de a acționa, ca urmare, de exemplu, a unui accident, a unei boli sau a unei vârste înaintate. Acest lucru permite luarea de decizii privind persoana și bunurile acesteia fără o decizie judiciară de declarare a incapacității. Aceste împuterniciri preventive ar trebui să fie distinse de împuternicirile obișnuite, care expiră odată cu pierderea capacității de exercițiu a mandantului. Aceste procuri durabile pot fi acordate cu efect imediat, astfel încât reprezentantul să poată începe să își exercite imediat puterile (chiar dacă mandantul își păstrează capacitatea de a acționa) sau pot stabili condițiile în care mandatul va deveni efectiv.

Art. 489 din Codul civil prevede că măsurile acoperă atât administrarea bunurilor, cât și a persoanei.

Se aplică normele generale din Codul civil privind împuternicirile (articolele 1984-2010 din Codul civil). Cu toate acestea, următoarele persoane nu pot fi reprezentanți legali, în conformitate cu art. 496/6 Cod civil:

- persoanele care fac obiectul unei măsuri de protecție judiciară sau extrajudiciară;
- persoanele juridice, cu excepția fundațiilor private dedicate exclusiv persoanei protejate;
- conducerea sau membrii personalului instituției în care locuiește persoana protejată;
- persoanele care nu pot dispune liber de bunuri;
- persoanele decăzute din autoritatea părintească în temeiul articolului 32 din Legea din 8 aprilie 1965 privind protecția tinerilor, în ceea ce privește exclusiv administrarea bunurilor.

Art. 490/2 alin.1 și 2 explică faptul că reprezentantul implică persoana protejată cât mai mult posibil în procesul de luare a deciziilor. Cel puțin o dată pe an, dar de preferință mai mult de o dată, reprezentantul se întâlnește cu persoana protejată. Judecătorul de pace poate interveni, din oficiu sau la cererea persoanei protejate, atunci când reprezentantul nu își îndeplinește sarcinile în mod corespunzător și în interesul persoanei aflate în nevoie.

Normele generale privind împuternicirile se aplică protecției terților, a se vedea articolele 1997 și 2009 din Codul civil.

În ceea ce privește administrarea bunurilor, legislația belgiană a acordat prioritate sistemului extrajudiciar al procurilor - judecătorul de pace va dispune executarea totală sau parțială a procurii dacă aceasta este în interesul mandantului, iar reprezentantul legal a acceptat responsabilitățile care îi sunt conferite prin procură. Judecătorul de pace poate înlocui total sau parțial procura cu o măsură de protecție juridică dacă această soluție este mai favorabilă în raport cu interesele persoanei vulnerabile. De asemenea, instanța poate solicita ca executarea procurii să fie supusă aceluiași termen și condiții ca cele care se aplică în cazul unei măsuri judiciare de protecție.

BULGARIA⁶

Familia, maternitatea și copiii sunt protejate de stat și societate. Relațiile sociale bazate pe căsătorie, rudenie și adopție, precum și tutela și custodia, sunt reglementate de Codul familiei. **Autoritatea pentru tutelă și custodie este primarul municipiului în care persoana are domiciliul permanent sau un funcționar desemnat de acel primar.**

Tutela⁷ este instituită pentru copiii care nu au împlinit vârsta de 14 ani și ai căror părinți sunt necunoscuți, decedați, decăzuți din drepturile părintești precum și pentru persoanele care sunt complet incapacitate.

⁶ <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=bg&q=10>

⁷ https://egov.bg/wps/portal/egov/en/your%20europe/citizens-and-family-rights/birth-custody-parental-responsibilities-rules-on-surrogacy-and-adoption!/ut/p/z1/xVFdb4lwFP0r84HHppUyWEfcnOyDqCHbpC9LKQW7QYul6PDxr5q96rJkyfpwm-aee3rOPZDANSSS7kRFjVCS1vadEf9tuZxH8TxEKJ6GEVrhcbqYLOY4vffhCySQTEwUMMM4Lyc-K0AQ-Bx4yJbJNQ6Ah6nPGC095tljmknTmg3MeKV2XDroeDtoUL2-4r1WXLxcQE0YcuOWAlQUoaSPqAWhRbUznoFxoswGs74wqBtBSzaWhNdC8a5XsRC5qO8yB7mveASVB12utKsqGExktVHv0BI9_ckZsG505EblZ5ASJV2E0XoTuYzi-s43kKZ1N01sXzfxvwAWOzGolzmpY2U92gu_hs1S6sWGkv9x1jODDSclFlzZg8b7dksjmoqThnwau_zcYq8jVYU1SWa_UEGpZKri-I_K2aUI8gl8ymWGP5MM-Go2-ANXf5fg!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/?uril=wcm%3Apath%3A%2Fegoven%2Fegov%2Fyour%2Beurope%2Fcitizens-and-family-rights%2Fbirth-custody-parental-responsibilities-rules-on-surrogacy-and-adoption

Custodia este instituită pentru minorii cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani ai căror părinți sunt necunoscuți, decedați sau decăzuți din drepturile părintești. Custodia este recunoscută și pentru persoanele care sunt parțial incapabile.

Autoritatea pentru tutelă și custodie numește un consiliu de tutelă sau un custode și un custode adjunct în termen de 30 de zile de la primirea unei copii a unei hotărâri de descalificare a părintelui sau de la notificarea decesului părintelui.

La numire, autoritatea de tutelă și custodie este obligată să ofere o audiere a copilului, iar înainte de această audiere instanța trebuie:

1. să furnizeze informațiile necesare din care copilul să-și poată forma o opinie;
2. să informeze copilul despre posibilele consecințe ale ceea ce își dorește copilul și despre opinia avută de acesta, precum și despre orice decizie a autorității judiciare sau administrative.

Adjunctul custodelui îl înlocuiește pe custode în cazul în care acesta din urmă este împiedicat să își îndeplinească atribuțiile sau în caz de conflict de interese între interesele custodelui și interesele persoanei plasate sub custodie. Același lucru este valabil și pentru tutorele adjunct. În astfel de cazuri, autoritatea de custodie și tutelă poate numi un reprezentant special.

Consilierii asistă tutorele și tutorele adjunct în îndeplinirea sarcinilor lor și informează autoritatea de custodie și tutelă cu privire la orice perturbare a educației și îngrijirii copilului sub vârsta de 14 ani sau a protecției drepturilor și intereselor persoanei plasate sub tutelă. Consilierii pot propune destituirea custodelui și pot da un aviz în cazurile prevăzute de lege.

Tutorele sau curatorul este obligat să depună fondurile persoanei plasate sub tutelă sau curatelă la o bancă pe numele său, în termen de șapte zile de la primirea acestor fonduri. Dobânda legală este recuperabilă de la tutore sau custode pentru orice sume care nu sunt depuse în timp util. Efectuarea oricăror acte de dispoziție a bunurilor imobile, a bunurilor mobile printr-o tranzacție executată într-o formă prevăzută de lege și a depozitelor, precum și a valorilor mobiliare aparținând copilului, este admisă cu permisiunea instanței districtuale din zona în care copilul își are adresa actuală, dacă dispoziția nu este contrară interesului superior al copilului.

În cazul custodiei părintești nu există nicio diferență între cuplurile căsătorite și cele necăsătorite. Toate litigiile trebuie să fie soluționate de instanță. Instanța are competența de a limita drepturile părintești, precum și de a lipsi părinții de drepturile părintești.

Dreptul de custodie nu poate fi transferat, însă custodele poate autoriza o altă persoană să îl reprezinte în calitate de custode pentru anumite tranzacții. Acesta este un transfer al anumitor drepturi de reprezentare și nu un transfer al dreptului de custodie.

Fiecare părinte își poate reprezenta singur copilul și își poate da consimțământul cu privire la acțiunile legale ale copilului său minor în interesul superior al acestuia - art. 129 alin. 129.1 din [Codul familiei](#). Părinții își pot reprezenta copilul împreună, dar nu există nicio obligație în acest sens.

Faptul că sistemul juridic bulgar acceptă ca și criteriu juridic formal, vârsta de dobândire a capacității juridice de către persoane, indică faptul că pentru acest criteriu trebuie să existe, de asemenea, anumite standarde, deoarece uneori persoanele, deși au atins vârsta adultă, nu au maturitatea mentală necesară pentru a avea capacitate juridică.

Tocmai din acest motiv este prevăzută plasarea sub interdicție judiciară (capitolul 28 din Codul de procedură civilă și art. 5 din Legea privind persoanele și familia). Normele care reglementează acest institut sunt imperative, deoarece această măsură este radicală și utilizată doar ca ultimă soluție.

Procedura de punere sub interdicție judecătorească este instituită printr-o cerere. Condițiile prealabile de fond și de drept sunt următoarele:

Atât minorii, cât și adulții pot fi plasați sub interdicție judecătorească. Minorii sunt plasați numai sub interdicție judiciară totală, în timp ce adulții pot fi plasați atât sub interdicție judiciară totală, cât și restricționată. Condițiile prealabile pentru punerea sub interdicție judecătorească sunt următoarele

- a) persoana are o stare de boală care îi afectează voința (boli psihiatrice)
- b) modul în care această boală a afectat capacitatea persoanei de a-și recunoaște acțiunile și voința. În conformitate cu art. 5 din Legea privind persoanele și familia, această măsură de protecție este destinată persoanelor care suferă de următoarele grupuri de boli: demență și boli psihice (diferite forme de tulburări psihice).

Dependența de droguri și alcoolismul pot duce, de asemenea, la punerea unei persoane sub interdicție judecătorească, dar numai în cazul în care acestea au cauzat boli mintale. O persoană poate fi pusă sub interdicție judecătorească numai dacă suferă de demență sau boală mintală și nu poate accepta reglementările legale sau nu își poate controla propriile acțiuni.

Plasarea sub incapacitate judiciară nu este prevăzută atunci când boala este una de scurtă durată (de exemplu, abuzul de droguri). Cu toate acestea, un contract încheiat de o astfel de persoană ar fi invalidat în conformitate cu articolul 31 din [Legea privind obligațiile și contractele](#).

Întrucât procedurile de plasare sub interdicție judiciară sunt inițiate printr-o cerere, cererea este introdusă de o parte interesată. Cererea este depusă în fața instanței, iar reclamantii pot fi soțul/soția, alte rude sau orice persoană care are un interes în plasarea unei persoane sub incapacitate judiciară.

O caracteristică a acestei proceduri este **participarea procurorului, care poate participa atât în situația în care nimeni nu a depus o cerere, dar și când există un interes public** (atunci acționează în calitate de reclamant), sau atunci când celelalte persoane sunt solicitanți, iar participarea procurorului este o garanție a justiției.

Procurorul, indiferent dacă este parte sau nu, are dreptul de a face apel împotriva hotărârii judecătorești relevante. Persoana pentru care se solicită plasarea sub interdicție judecătorească trebuie să fie interogată personal; dacă starea acesteia o împiedică să se deplaseze la instanță (de exemplu, dacă este internată într-un spital), atunci audierea ar trebui să se desfășoare în locul în care se află. Această persoană poate participa la procedură, atât personal, cât și prin intermediul unui reprezentant legal. Un expert ar trebui, de asemenea, să fie interogată de instanță. Curtea decide apoi cu privire la forma adecvată de incapacitate judiciară (totală sau restrânsă).

Prin aprobarea cererii, capacitatea juridică a persoanei este revocată. Hotărârea instanței este *ex nunc* (valabilă numai pentru viitor și nu pentru trecut). Respingerea unei cereri nu aduce atingere capacității juridice și nu are niciun efect constituțional. Prin lege, soțul este tutorele persoanei puse sub interdicție judiciară. Odată ce decizia a intrat în vigoare, instanța informează autoritatea responsabilă cu organizarea plasării sub incapacitate judiciară (primarul local) în vederea constituirii unui consiliu curatorial care să gestioneze patrimoniul persoanei aflate sub tutela sa.

O cerere de anulare a deciziei poate fi formulată, de asemenea, de orice persoană care are un interes legal, inclusiv de tutore. O ordonanță de anulare a deciziei poate fie să schimbe incapacitatea judiciară totală cu incapacitatea judiciară restrânsă, fie să revoce pur și simplu incapacitatea judiciară. Dacă decizia este anulată, noua decizie produce din nou efecte *ex nunc*.

Institutele de tutelă și curatelă sunt introduse în capitolul 11 din [Codul familiei](#). În conformitate cu art. 153, alin. 1., tutela se aplică persoanelor puse sub interdicție judiciară totală, în timp ce curatelă se aplică persoanelor puse sub interdicție judiciară restrânsă. Orice persoană interesată poate solicita instituirea tutelei/curatelei. **Organismul care supraveghează tutela și curatela este primarul municipiului sau funcționarul**

desemnat de acesta. Acest organism este apoi obligat să numească un consiliu de tutelă și un curator/curator adjuncț în termen de 30 de zile. Organismul de tutelă și curatelă situat în apropierea locului de reședință obișnuită al persoanei numește un tutore, un tutore adjuncț și doi consilieri, care sunt membri ai familiei sau prieteni apropiați ai persoanei tutelate și care au consimțit în scris să se ocupe de interesele persoanei. Aceștia formează consiliul tutelar. Până la numirea unui tutore sau curator, organismul de tutelă și curatelă ia măsuri de securitate pentru a proteja persoana vulnerabilă și bunurile acesteia. Organismul de tutelă și curatelă realizează personal sau prin intermediul unei persoane desemnate un inventar al bunurilor. Dacă este necesar, acesta poate desemna o persoană care să îndeplinească temporar funcțiile de tutelă sau curatelă.

În cazul incapacității judiciare depline, capacitatea juridică a adultului este complet revocată, iar persoana rămâne fără recurs legal. Acest lucru îl lipsește efectiv de multe dintre drepturile sale constituționale, inclusiv dreptul de a vota, dreptul de a fi ales și de a face parte din Adunarea Națională. Ca urmare a acestei incapacități judiciare, persoana nu va avea dreptul de a ocupa anumite funcții, dintre care unele sunt: avocat, notar, funcționar public, membru al Comisiei pentru protecția datelor cu caracter personal, director sau director adjuncț al fondurilor de asigurări de sănătate de stat sau regionale, mediator, broker, pădurar privat și altele.

Persoanelor aflate sub tutelă deplină le este strict interzis să se căsătorească. De asemenea, li se interzice să adopte copii și pot fi restricționate în creșterea propriilor copii.

Persoanele plasate sub incapacitate judiciară restrânsă pot efectua acțiuni juridice în mod independent, dar cu consimțământul curatorilor lor. Consimțământul nu este necesar pentru tranzacțiile obișnuite de mică anvergură pentru satisfacerea nevoilor curente sau pentru efectuarea de tranzacții cu bani obținuți din munca proprie. Nu există o definiție a ceea ce includ nevoile curente, dar, din practică, se poate deduce că este vorba de achiziționarea de alimente, cărți etc. Soții puși sub interdicție judiciară restrânsă au dreptul legal de a depune propriile cereri matrimoniale și de a răspunde pentru acestea. Drepturile lor familiale nu sunt complet restricționate.

CROAȚIA⁸

Legea croată privind familia acordă ambilor părinți custodia comună a unui minor. Instanța îl privează de dreptul de custodie pe părintele care abuzează de drepturile și obligațiile sale părintești sau își neglijează responsabilitățile părintești.

Definiția generală a domeniului de aplicare a drepturilor de încredințare (prevăzută de [Legea familiei](#)) include grija față de drepturile și obligațiile referitoare la proprietatea

⁸ <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=hr&q=10>

minorului, precum și drepturile și obligațiile sale personale, în special cele referitoare la sănătatea, creșterea și educația acestuia.

Centrul de asistență socială acționează din oficiu, la primirea informațiilor de la alte organisme (de exemplu, instanța).

În cazul în care un minor rămâne fără părinți în viață sau ambii părinți sunt privați de dreptul de custodie, nu au capacitate juridică sau sunt într-o situație care îi împiedică să își îndeplinească obligațiile de custodie, Centrul de asistență socială va numi un tutore. Centrul de asistență socială poate numi o altă persoană, o familie de plasament sau o persoană juridică competentă în calitate de custode al minorului.

În cazul în care un părinte lasă o procură anticipată (ordin anticipat), desemnând o anumită persoană pentru acest caz, Centrul de asistență socială este obligat să respecte dorința părintelui dacă sunt îndeplinite alte condiții stabilite de Legea privind familia și dacă decizia este în interesul superior al minorului. Ca o procură anticipată să fie valabilă trebuie să fie întocmită sub forma unui act notarial (act autentic).

Sarcinile tutorelui includ un set de obligații care nu trebuie separate.

Legea croată privind familia definește custodele ca fiind o persoană desemnată de centrul de asistență socială, care are caracteristicile și competențele necesare pentru a îndeplini sarcinile de custode și care acceptă să fie numită custode, dacă acest lucru este în interesul superior al minorului.

O persoană nu poate fi numită tutore dacă:

- a fost privată de drepturile părintești;
- ea/el și-a pierdut capacitatea juridică;
- interesele sale sunt contrare cu cele ale minorului în cauză;
- conform comportamentului său anterior, este de așteptat ca persoana respectivă să nu își îndeplinească în mod corespunzător obligațiile de tutore;
- a încheiat un contract de întreținere pe viață cu minorul;
- soțul/soția sa a încheiat un contract de întreținere pe viață cu tutorele.

Dreptul de custodie poate fi transferat unei alte persoane în mod neoficial pentru o perioadă de până la 30 de zile. Pentru o perioadă mai mare de 30 de zile, este necesară o procură scrisă cu o certificare a semnăturii. Dacă ambii părinți exercită custodia comună, este necesar consimțământul ambilor părinți. În cazul în care perioada menționată depășește șase luni, Centrul de Asistență Socială va examina condițiile și, dacă se consideră necesar, va depune o propunere la instanță, pentru a lua măsuri de protecție a bunăstării minorului.

Drepturile de custodie pot fi transferate în întregime, cu restricții generale privind capacitatea custodelui de a schimba statutul personal al minorului (numele acestuia, naționalitatea, aspecte legate de sănătate etc.), care ar necesita aprobarea suplimentară a organismelor competente, sau chestiuni juridice asupra cărora numai tutorele poate decide (cu condiția îndeplinirii altor condiții - încheierea unei căsătorii, divorțul unei căsătorii, filiația etc.).

Procura trebuie să fie întocmită în scris, iar semnăturile părinților trebuie să fie certificate.

Ambii părinți au drept general comun de reprezentare a minorului.

Persoanele fizice și juridice, altele decât părinții minorului, pot fi desemnate reprezentanți legali ai minorului în cauză printr-o hotărâre judecătorească dacă unul sau ambii părinți sunt decedați, dispăruți sau lipsiți de dreptul de încredințare, lăsând minorul fără reprezentant legal.

Centrul de Asistență Socială va desemna (din oficiu) un custode în cazul în care părinții minorului sunt decedați, dispăruți sau și-au pierdut capacitatea juridică.

Custodele acționează ca reprezentant legal al minorului cu anumite restricții.

Restricțiile includ decizii cu privire la alegerea sau schimbarea opțiunii de educație sau angajare a minorului, aspecte personale relevante (legate de sănătate, legate de statutul personal) și eliminarea bunurilor minorului.

Pentru aceste decizii este nevoie de permisiunea Centrului de Asistență Socială.

Sistemul juridic croat, în art. 232–246 din [Legea familiei](#), prevede faptul că protecția persoanelor adulte cu capacitate juridică redusă sau fără capacitate juridică și a proprietății acestora se exercită prin tutelă (skrbništvo). **Deciziile privind restrângerea capacității juridice sunt luate de instanța municipală, în timp ce deciziile privind numirea tutorelui sunt luate de centrul de asistență socială** (art. 236 și 237 din [Legea familiei](#)). La introducerea acțiunii în instanță, centrul de asistență socială – cu condiția ca persoana împotriva căreia a fost inițiată acțiunea să nu fi autorizat un împuternicit – desemnează cu titlu interimar un tutore special în calitate de apărător în procedurile respective (art. 236 din [Legea familiei](#)). În acest caz, împuternicitul ar fi un avocat care a fost desemnat de persoana împotriva căreia s-a inițiat procedura să o reprezinte, și nu persoana desemnată anterior ca tutore special al acestuia în eventualitatea viitoarelor proceduri judiciare cu privire la capacitatea lor juridică.

Instanța municipală privează de capacitate juridică adulții care, din cauza unor deficiențe mintale sau din alte motive, nu sunt în măsură să își protejeze propriile drepturi, nevoi sau interese sau care pun în pericol drepturile și interesele persoanelor pe care le îngrijesc.

Judecătorul va decide, pe baza unui aviz medical de specialitate, cu privire la starea de sănătate a persoanelor pentru care a fost inițiată procedura de restrângere a capacității juridice și a modului în care starea de sănătate a acestora afectează capacitatea lor de a-și proteja dreptul (drepturile) sau dacă acestea pun în pericol drepturile și interesele altora.

În cazul în care instanța decide să priveze complet sau să restricționeze capacitatea juridică a unui adult, centrul de asistență socială competent numește un tutore pentru persoana respectivă. Domeniul de aplicare al tutelei pentru persoana respectivă depinde de decizia instanței de a restricționa capacitatea juridică a acesteia (articolul 234 din Legea familiei). Pentru punerea în aplicare a tutelei, este necesar să se depună eforturi pentru a obține cel mai scăzut nivel posibil de restricționare a drepturilor persoanelor cu capacitate restrânsă de exercițiu, precum și încurajarea acestora în luarea de decizii independente (li se oferă sprijin în luarea deciziilor), precum și implicarea lor în viața comunității (art. 233 din Legea familiei).

În Croația, autoritățile competente să numească un tutore oficial sunt centrele de asistență socială.

În conformitate cu legislația croată, pot fi numiți mai mulți tutori pentru a se ocupa de diferite chestiuni, însă centrul de asistență socială trebuie să decidă dacă deciziile referitoare la acțiuni sau proceduri specifice trebuie luate de tutorii numiți în comun sau individual. De asemenea, în cazuri speciale (de exemplu, în cazul unui conflict de interese între tutorele desemnat și persoana aflată sub tutela sa), instanța sau centrul de asistență socială numește un tutore special cu titlu provizoriu în cadrul procedurilor sau litigiilor privind bunurile, și anume atunci când tutorele și persoana aflată sub tutela sa încheie anumite tranzacții juridice (articolul 241 din Legea familiei).

Pentru a lua măsuri (și/sau dispoziții) importante cu privire la tutore, situația sa personală, sănătatea sau bunurile sale, în funcție de aspectele cu privire la care acesta a fost lipsit de capacitate juridică, tutorele are nevoie de aprobarea prealabilă a centrului de asistență socială, în timp ce, în unele situații specifice, tutorele nu poate lua decizii, ci doar propune instanței să emită o astfel de decizie.

Legislația croată, prin dispozițiile Legii familiei, prevede posibilitatea de a numi o persoană de încredere sau posibilitatea de a lua anumite decizii medicale viitoare, în contextul în care în viitor poate interveni pierderea sau restrângerea capacității juridice (art. 236, art. 247 și art. 260 din Legea familiei). Prin dispozițiile Legii privind protecția persoanelor cu boli mintale, se prevede posibilitatea de a numi o persoană de încredere

în cazul pierderii capacității de a lua decizii cu privire la anumite proceduri medicale prevăzute de [Legea privind protecția persoanelor cu tulburări mintale](#) la articolul 68.

Orice persoană care nu a fost lipsită de capacitate juridică se poate prezenta în fața unui notar pentru a propune persoana de încredere care dorește să fie desemnată de către centrul de asistență socială drept tutore sau tutore special în cazul pierderii viitoare a capacității sale de exercițiu. O persoană poate desemna doar un potențial tutore/tutore special, dar nu poate specifica măsurile sau criteriile care trebuie luate în considerare cu privire la propria persoană sau la bunurile sale (articolul 241 și articolul 247 din Legea familiei).

Centrul de asistență socială competent verifică activitatea și acțiunile tutorelui/tutorelui special prin intermediul rapoartelor periodice (și extraordinare) ale tutorelui și prin plângerile depuse de persoana care se află sub tutelă sau de părțile interesate (de exemplu, rudele celui aflat sub tutelă, unitățile sanitare, instituțiile sociale etc.; art. 262 și art. 279 din Legea familiei).

REPUBLICA CEHĂ⁹

Un minor este o persoană în vârstă de până la 18 ani. Cu toate acestea, un minor are o capacitate juridică limitată începând cu vârsta de 15 ani (de exemplu, pentru a redacta un testament în fața unui notar sau pentru a semna un contract de muncă).

Capacitatea juridică deplină se obține la vârsta de 18 ani, cu doar două excepții de la această regulă - capacitatea juridică deplină poate fi obținută mai devreme:

- în cazul căsătoriei încheiate înainte de vârsta de 18 ani - căsătoria poate fi încheiată cel mai devreme la vârsta de 16 ani, cu permisiunea instanței
- acordarea capacității juridice depline unui minor (prin hotărâre judecătorească și cu acordul reprezentanților legali ai minorului) care are cel puțin 16 ani și care este capabil să se întrețină singur.

Instanța competentă este instanța districtuală în care minorul își are reședința sau în care acesta își are domiciliul - Procedura civilă generală ([Legea nr. 99/1963](#)), sec. 9 și 85, Procedura civilă specială ([Legea nr. 292/2013](#)), sec. 466 și următoarele.

Un minor are dreptul de a întocmi un testament în fața unui notar de la vârsta de 15 ani; nu este necesară nicio altă aprobare prin lege ([Codul civil](#), secțiunea 1526). Același lucru este valabil și pentru dreptul de a încheia un contract de muncă (acest lucru

⁹ <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=cz&q=9>

este posibil numai după finalizarea învățământului elementar, care este obligatoriu până la vârsta de 15 ani).

În caz de deces sau de pierdere a capacității juridice a părinților (dar și în următoarele cazuri: părinții abuzează de dreptul lor de custodie față de copiii lor, părinții neglijează în mod grav îngrijirea copiilor lor, părinții comit o infracțiune intenționată față de copiii lor) și dacă nu există o propunere prealabilă din partea părinților, custodele va fi numit de instanță dintre persoanele înrudite cu familia copilului.

Autoritatea competentă nu este liberă în alegerea sa, deoarece instanța trebuie să decidă întotdeauna în interesul copilului și trebuie să numească o persoană care are o relație bună cu copilul sau cu familia acestuia. Instanța competentă ia în considerare recomandarea anterioară a părinților cu privire la persoana care ar trebui desemnată ca tutore - deși aceasta nu este obligatorie pentru instanță. Pe de altă parte, instanța este obligată să respecte decizia părinților dacă aceștia au exclus în mod expres o anumită persoană de la a deveni tutore.

Dreptul de custodie poate aparține mai multor persoane (de exemplu, unui cuplu căsătorit) și este posibil să existe custozii diferiți pentru domenii diferite.

Puterea de reprezentare legală este inclusă în custodia părinților. În cazul în care capacitatea juridică a unuia dintre părinți este limitată sau în cazul în care există un conflict între interesele copilului și interesele unuia dintre părinți, numai unul dintre părinți va fi împuternicit să acționeze în numele minorului. În cazul în care există un conflict între interesele copilului și interesele ambilor părinți, un tutore este numit de instanță.

Legislația cehă (Legea nr. 89/2012 [Codul civil](#)) prevede asistență în luarea deciziilor (secțiunea 45 și următoarele din [Codul civil](#)) și reprezentarea de către un membru al familiei (secțiunea 49 și următoarele din [Codul civil](#)) ca forme mai blânde de măsuri de protecție pentru adulții cu pierderea capacității de exercițiu. În ceea ce privește limitarea capacității juridice, aceasta este prevăzută numai în cazurile în care măsurile mai moderate nu sunt suficiente. Capacitatea juridică poate fi limitată exclusiv de către o instanță, care este obligată să numească un tutore (opatrovník).

Asistența în luarea deciziilor oferă o modalitate de protecție a persoanelor cu handicap ușor. Această asistență se aplică în cazurile în care nu este necesar să se ia decizii în numele persoanei în cauză (numirea unui tutore legal); tot ceea ce este necesar este să se asiste persoana în luarea deciziilor sale.

Persoana care furnizează o astfel de asistență nu acționează în locul persoanei aflate în incapacitate, ci îi oferă sprijin (prin furnizarea informațiilor și a consultanței necesare). Acordul de asistență intră în vigoare de îndată ce a fost aprobat de o instanță. Asistența poate fi remunerată, dar orice astfel de remunerație trebuie să fie rezonabilă.

Reprezentarea de către un membru al familiei se aplică adulților care nu au un alt reprezentant legal și care nu sunt capabili, din cauza unei tulburări mintale, să acționeze independent. Reprezentantul legal trebuie să explice în mod clar mandantului natura și consecințele reprezentării. Dacă persoana care urmează să fie reprezentată își refuză consimțământul, reprezentarea nu este valabilă. Pentru a refuza reprezentarea, persoana trebuie doar să fie capabilă să își exprime dorința.

Pentru a deveni efectivă, reprezentarea trebuie să fie aprobată de o instanță. Înainte de a se pronunța, instanța trebuie să ia măsurile necesare pentru a se asigura de voința persoanei reprezentate și se poate baza pe o metodă aleasă de persoana în cauză. Competențele de reprezentare acoperă doar acte de rutină (obișnuite), în funcție de condițiile obișnuite (normale) de viață ale persoanei reprezentate. Reprezentantul legal nu are dreptul să își dea consimțământul pentru acte care ar putea afecta permanent integritatea mentală sau fizică a persoanei.

În ceea ce privește administrarea bunurilor, este posibilă numirea mai multor tutori, chiar dacă aceasta nu este o practică obișnuită. Pentru celelalte aspecte, poate fi numit un singur tutore.

Reprezentantul legal sau tutorele poate efectua numai acțiuni zilnice legate de gestionarea activelor persoanei reprezentate. În toate celelalte cazuri, este necesară o autorizație judecătorească (secțiunea 461 din Codul civil).

Secțiunea 483 din Codul civil stipulează în mod explicit mai multe acte juridice care trebuie aprobate de instanță.

În plus, **reprezentantul legal sau tutorele nu este autorizat să acționeze în numele persoanei reprezentate pentru chestiuni legate de căsătorie (contractarea căsătoriei sau dizolvarea acesteia), exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești, întocmirea unui testament sau o declarație de dezmoștenire și revocarea acestora.**

În același timp, reprezentantul legal poate doar să priveze persoana reprezentată de lucruri care reprezintă o amenințare potențială la adresa sănătății sau a vieții sale.

Secțiunea 38 din Codul civil prevede o declarație preliminară în anticiparea incapacității, care poate reglementa diferite aspecte ale vieții (de exemplu, dorințele privind locul de reședință, administrarea bunurilor, reprezentarea juridică etc.). Aceasta poate determina modul în care sunt gestionate anumite afaceri, poate prevedea desemnarea unui tutore legal sau a unui administrator al bunurilor. Teoretic, aceasta poate acoperi, de asemenea, anumite aspecte legate de îngrijirea medicală.

Instanța trebuie să urmeze instrucțiunile menționate în declarația preliminară dar totodată are dreptul de a lua o decizie diferită în anumite cazuri, cum ar fi conflictul de interese.

Pot fi propuse mai multe persoane ca tutori pentru administrarea bunurilor, dar poate exista un singur tutore însărcinat cu celelalte afaceri ale persoanei vulnerabile. Acesta din urmă poate fi însărcinat în același timp cu administrarea bunurilor.

Declarația preliminară poate fi întocmită astfel - fie printr-un act autentic (adică executat în fața unui notar), fie printr-un acord privat în fața a doi martori. Martorii trebuie să indice în document datele lor personale, astfel încât să poată fi identificați. Martorii nu trebuie să aibă un interes personal în declarație sau în conținutul acesteia. Ei nu trebuie să aibă deficiențe de vedere, de auz sau de vorbire și trebuie să înțeleagă limba în care se face declarația.

Declarațiile preliminare de desemnare a unui tutore legal făcute în fața unui notar sunt înregistrate în Registrul declarațiilor de desemnare a unui tutore ținut de Camera Notarilor din Republica Cehă.

ESTONIA¹⁰

O persoană este considerată minoră până la vârsta de 18 ani.

Persoanele care au împlinit vârsta de 18 ani (adulții) au capacitate juridică activă deplină, iar persoanele care au sub 18 ani (minorii) au capacitate juridică activă restrânsă. Instanța poate prelungi capacitatea juridică activă restrânsă a unui minor care are cel puțin 15 ani. În acest caz, instanța decide ce tranzacții pot fi încheiate de minor în mod independent (secțiunea 8, 9 din partea generală a [Codului civil](#)).

Instanța poate prelungi capacitatea juridică activă restrânsă a unui minor în vârstă de cel puțin 15 ani dacă acest lucru este în interesul minorului și dacă nivelul de dezvoltare al minorului permite acest lucru. Capacitatea juridică activă restrânsă a unui minor poate fi prelungită cu consimțământul reprezentantului său legal. În cazul în care refuzul de a acorda consimțământul este în mod clar contrar intereselor minorului, instanța poate prelungi capacitatea juridică activă a minorului fără consimțământul reprezentantului legal. De asemenea, instanța poate revoca, din motive întemeiate, o prelungire totală sau parțială a capacității juridice active restrânse a unui minor.

În cazul în care instanța a extins capacitatea juridică activă restrânsă a unui minor în vârstă de cel puțin 15 ani, atunci instanța decide tranzacțiile pe care minorul este autorizat să le încheie în mod independent. În conformitate cu [Legea privind dreptul familiei](#), în cazul în care capacitatea juridică activă a unui minor a fost extinsă, atunci

¹⁰ <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=ee&q=9>

dreptul de custodie al părinților nu se aplică pentru actele pe care minorul este autorizat să le efectueze în mod independent.

Un minor care are cel puțin 15 ani nu are nevoie de consimțământul unui reprezentant legal pentru a face un testament în formă notarială (articolul 27 din [Legea privind dreptul succesoral](#)).

Instanța poate prelungi capacitatea juridică activă a unei persoane care a împlinit vârsta de cel puțin 15 ani în conformitate cu dispozițiile privind prelungirea capacității juridice active a minorilor pentru îndeplinirea actelor necesare pentru încheierea căsătoriei și pentru exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor legate de căsătorie.

În cazul în care niciunul dintre părinții unui copil minor nu are dreptul de reprezentare sau în cazul în care nu este posibil să se stabilească originea unui copil, se numește un tutore pentru copil (articolul 171 din [Legea privind dreptul familiei](#)). Un tutore are, deopotrivă, dreptul de custodie asupra persoanei și bunurilor copilului (articolul 116 din [Legea privind dreptul familiei](#)).

Instanța poate suspenda custodia exclusivă a unui părinte numai dacă alte măsuri nu au dat niciun rezultat sau dacă există motive să se presupună că aplicarea măsurilor nu este suficientă pentru a preveni pericolul.

Instanța solicită sprijinul unei municipalități rurale sau unei primării în această procedură atunci când examinează o chestiune privind restrângerea substanțială a dreptului de custodie sau suspendarea totală a dreptului de custodie.

Funcționarii cu atribuții legale sau orice alte agenții guvernamentale sau funcționarii administrației municipale rurale sau orășenești, ofițerii de poliție, șefii instituțiilor medicale și ai instituțiilor de asistență socială, judecătorii, procurorii, notarii și executorii judecătorești care dețin informații cu privire la un copil care are nevoie de tutelă sunt obligați să notifice administrația municipală rurală sau orășenească și o instanță a acestora în funcție de locul în care se află în mod obișnuit persoana care are nevoie de tutelă. Aceeași obligație revine și rudelor unui copil care are nevoie de tutelă.

Instanța, după audierea opiniei municipalității rurale sau a administrației orașului, alege un tutore.

La selectarea unui tutore, se iau în considerare caracteristicile personale, situația financiară și capacitatea de a îndeplini obligațiile unui tutore, voința prezumată a părinților și relația cu copilul care este plasat sub tutelă, nevoia de coerență în creșterea copilului și originea națională, religioasă, culturală și lingvistică a copilului. Tutorele trebuie să fie un adult cu capacitate juridică activă deplină. În cazul în care nu se găsește o persoană fizică potrivită pentru a fi numită tutore sau în cazul în care un părinte a specificat în

testament sau în contractul de succesiune că o persoană juridică va fi tutore, o persoană juridică poate fi numită tutore. Un tutore poate fi numit numai cu consimțământul acestuia.

Instanța numește un singur tutore. Soții pot fi numiți tutori comuni.

Instanța poate numi mai mulți tutori dacă acest lucru este rezonabil în circumstanțele cauzei. Se prezumă faptul că mai mulți tutori au dreptul comun de reprezentare. Instanța poate preciza sarcinile și domeniul de aplicare al dreptului de reprezentare al fiecărui tutore (articolul 178 din Legea privind dreptul familiei).

Un tutore special este numit de instanță pentru actele care nu pot fi îndeplinite de părinți sau de tutore. Se numește un tutore special pentru administrarea bunurilor dobândite prin succesiune sau ca donație, în cazul în care moștenitorul sau donatorul a specificat că părinții sau tutorele nu trebuie să administreze bunurile.

De asemenea, poate fi numit un tutore special și pentru tranzacțiile în care tutorele (fie părinte, fie tutore desemnat) nu are drept de reprezentare.

Capacitatea juridică activă a unei persoane fizice este capacitatea de a încheia în mod independent tranzacții valabile. Persoanele care au împlinit vârsta de 18 ani (adultii) au capacitate juridică activă deplină. Capacitatea juridică activă restrânsă a unui adult afectează validitatea tranzacțiilor încheiate de persoana respectivă numai în măsura în care aceasta nu este în măsură să înțeleagă sau să își dirijeze acțiunile (articolul 8 din partea generală a Codului civil).

În cazul în care un adult se află în incapacitate permanentă de a înțelege sau de a-și dirija acțiunile din cauza unei boli mintale, a unei dizabilități mintale sau a altei tulburări mintale, o instanță îi numește un tutore, în cazul în care persoana în cauză, părintele, soțul sau soția sau copilul adult, municipalitatea rurală sau consiliul local sau din proprie inițiativă depun o cerere în acest sens. (Legea privind dreptul familiei, articolul 203 punctul 1).

Cu toate acestea, **dacă un adult a propus un tutore înainte de pierderea capacității juridice, această propunere va fi luată în considerare, cu excepția cazului în care contravine intereselor sale** (Legea privind dreptul familiei, articolul 204 punctul 3). Nu există norme privind forma în care poate fi făcută această propunere.

Se numește tutore o persoană fizică considerată aptă să protejeze interesele persoanei fără capacitate de exercițiu sau cu capacitate restrânsă de exercițiu, ținând seama de caracteristicile și abilitățile sale personale. La numirea unui tutore, se ia în considerare relația dintre tutore și persoana aflată în dificultate (articolul 204 din Legea privind dreptul familiei).

În cazul în care nu se găsește o persoană fizică potrivită, o persoană juridică poate fi numită tutore cu consimțământul acesteia (articolul 205 din Legea privind dreptul familiei). În cazul în care nu este posibilă numirea unei persoane juridice adecvate ca tutore, municipalitatea rurală sau consiliul local de la locul de reședință al adultului va fi numit tutore. (articolul 205 din Legea privind dreptul familiei).

Instanța numește un tutore din proprie inițiativă sau pe baza unei cereri depuse, de exemplu, de un părinte, soț sau copil adult, sau de municipalitatea rurală sau consiliul local.

Tutorele este numit de instanță. Instanța competentă este instanța de la locul de reședință obișnuită al persoanei în cauză.

În conformitate cu articolul 178 alineatul (2) din Legea privind dreptul familiei, instanța poate numi mai mulți tutori dacă acest lucru este rezonabil având în vedere circumstanțele cazului respectiv. În acest caz, se presupune că tutorii au un drept comun de reprezentare. Instanța poate preciza atribuțiile și domeniul de aplicare al dreptului de reprezentare al fiecărui tutore.

De obicei, un singur tutore este numit pentru a se ocupa de toate aspectele.

FRANȚA¹¹

În conformitate cu articolul 388 din [Codul civil](#), un minor este o persoană care nu a împlinit încă vârsta de 18 ani.

Un minor care a împlinit vârsta de 16 ani poate fi autorizat, de către administratorul sau administratorii săi legali, să efectueze singur operațiunile administrative necesare dacă deține o întreprindere individuală cu răspundere limitată sau o societate unipersonală. Cu toate acestea, operațiunile de dispoziție pot fi efectuate numai de către administratorul sau administratorii săi legali ([Codul civil](#) francez, art. 388-1-2).

Un minor în vârstă de 16 ani poate dispune de bunurile sale prin testament, dar numai în proporție de jumătate din bunurile de care un adult poate dispune prin lege ([Codul civil](#), art. 904, al. 1er).

Un copil în vârstă de cel puțin 16 ani care a fost emancipat se bucură de capacitate juridică deplină (Codul civil, art. 413-6). De îndată ce judecătorul acceptă emanciparea, copilul devine capabil din punct de vedere juridic și responsabil pentru toate tranzacțiile sale și încetează să mai fie supus autorității părinților săi. Un minor emancipat poate chiar să facă comerț cu acordul judecătorului ([Codul civil](#), art. 413-8).

¹¹ <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=fr&q=9>

[Legea din 4 martie 2002](#) privind autoritatea părintească a eliminat orice referire la „încredințare”(custodie), chiar dacă aceasta poate fi definită ca dreptul și obligația de a proteja un copil minor aflat sub protecția unui adult prin stabilirea reședinței acestuia și prin îngrijirea sănătății și siguranței sale.

Principiul este că, odată ce filiația a fost stabilită, ambii părinți exercită autoritatea părintească ([Codul civil, articolul 371-1](#) și [Codul civil, articolul 372](#)), indiferent dacă sunt căsătoriți sau nu.

În cazul în care filiația este stabilită numai pentru unul dintre părinți, acesta exercită autoritatea părintească.

Principiul exercitării în comun a autorității părintești continuă să se aplice, chiar dacă părinții se separă.

Autoritatea părintească este definită ca un set de drepturi și obligații menite să protejeze interesele copilului, siguranța, sănătatea și moralitatea acestuia, să-i asigure educația și să-i permită dezvoltarea, cu tot respectul pentru copil ca persoană.

Dreptul la autoritatea părintească este o problemă de ordine publică. Aceasta înseamnă că orice renunțare sau transfer al autorității părintești poate fi efectuat numai printr-o hotărâre judecătorească, în cazurile de delegare a autorității părintești prevăzute de lege ([Codul civil, articolul 376](#)).

Prin urmare, numai un judecător poate modifica dispozițiile privind exercitarea sau prerogativele autorității părintești a părinților.

Cu toate acestea, aceste decizii variază în funcție de circumstanțele eșecului parental (decesul părinților care justifică instituirea tutelei, violența asupra copilului care justifică retragerea autorității părintești și instituirea tutelei, decizia de retragere parțială sau totală a autorității părintești etc.).

De asemenea, instanța poate fi sesizată de unul dintre părinți sau de procuror, care, la rândul său, poate fi sesizat de un terț, fie el părinte sau nu, pentru a se pronunța cu privire la modul de exercitare a autorității părintești și la contribuția la întreținerea și educația copilului. ([Codul civil, articolul 373-2-8](#)).

Dacă autoritatea părintească este exercitată în comun și dacă unul dintre părinți decedează sau nu își mai poate exprima voința, autoritatea părintească este exercitată, în principiu, de celălalt părinte singur.

În cazul în care autoritatea părintească este exercitată doar de unul dintre părinți, iar părintele respectiv decedează sau este lipsit de autoritatea părintească, celălalt părinte exercită, de asemenea, singur autoritatea părintească ([Codul civil, articolul 373-1](#)).

Acest transfer are loc în mod automat, chiar dacă părinții sunt separați și chiar dacă părintele care rămâne în măsură să exercite autoritatea părintească a fost lipsit de exercitarea unora dintre drepturile sale printr-o hotărâre pronunțată împotriva sa ([Codul civil, articolul 373-3](#)).

Cu toate acestea, acest transfer nu este automat atunci când :

1. Judecătorul care stabilește modalitățile de exercitare a autorității părintești în urma separării părinților decide, în timp ce părinții sunt în viață, că, în cazul decesului părintelui care exercită autoritatea părintească, copilul nu va fi încredințat părintelui supraviețuitor, ci unei terțe părți ;
2. Instanța, care hotărăște retragerea autorității părintești, decide să încredințeze copilul unei terțe părți.

În ceea ce privește decizia de a încredința copilul unui terț, judecătorul este liber în alegerea sa, dar trebuie să acorde prioritate unui terț care are o relație de familie cu copilul ([Codul civil, art. 373-3](#)).

În cazul în care ambii părinți ai copilului sunt decedați sau privați de dreptul de a exercita autoritatea părintească, tutela este instituită în mod automat. Principalele organisme însărcinate cu tutela minorilor sunt consiliul de familie, tutorele și tutorele auxiliar, care se află sub supravegherea judecătorului de tutelă și a procurorului. Astfel, tutorele are dubla obligație de a avea grijă de minor și de a gestiona bunurile acestuia.

Conform [art. 405 din Codul Civil](#), consiliul de familie poate, ținând seama de situația minorului, de capacitățile persoanelor în cauză și de întinderea bunurilor care urmează să fie administrate, să numească mai mulți tutori care să exercite în comun tutela. În ceea ce privește terții, se consideră că fiecare tutore a primit de la ceilalți competența de a efectua singur acele acte pentru care un tutore nu ar avea nevoie de nicio autorizație.

Consiliul de familie poate decide ca exercitarea tutelei să fie împărțită între un tutore responsabil de persoana minorului și un tutore responsabil de gestionarea bunurilor acestuia sau gestionarea anumitor bunuri specifice să fie încredințată unui tutore adjunct.

Cu excepția cazului în care Consiliul de familie decide altfel, tutorii desemnați în temeiul celui de-al doilea paragraf sunt independenți și nu sunt responsabili unul față de celălalt. Cu toate acestea, ei se informează reciproc cu privire la deciziile pe care le iau.

Judecătorul are competență exclusivă în cazurile de conflict și nu se face nicio distincție între cuplurile căsătorite sau necăsătorite.

Tatăl și mama, împreună sau separat, pot, în cazul în care circumstanțele impun acest lucru, să solicite instanței delegarea totală sau parțială a autorității părintești către un terț, fie că este vorba despre un membru al familiei, o persoană demnă de încredere, o instituție autorizată de îngrijire a copilului sau un serviciu departamental de protecție a copilului. ([Codul Civil, art. 377](#))

Persoana, instituția sau serviciul departamental de protecție a copilului care a preluat copilul sau un membru al familiei poate, de asemenea, să solicite instanței delegarea totală sau parțială a exercitării autorității părintești:

1. în cazul în care părinții sunt vădit dezinteresați ;
2. în cazul în care părinții sunt în imposibilitatea de a-și exercita total sau parțial autoritatea părintească;
3. în cazul în care unul dintre părinți este urmărit penal de către procuratură, anchetat de către judecătorul de instrucție sau condamnat, chiar dacă nu este condamnat definitiv, pentru o infracțiune comisă împotriva celuilalt părinte și care a avut ca rezultat decesul acestuia din urmă;
4. în cazul în care un părinte este urmărit penal de către procuratură, anchetat de către judecătorul de instrucție sau condamnat, chiar dacă nu este condamnat definitiv, pentru o infracțiune incestuoasă sau o agresiune sexuală comisă asupra copilului său în timp ce acesta este singurul titular al autorității părintești.

În cazurile prevăzute la punctele 3° și 4°, instanța poate fi, de asemenea, sesizată de procuror, cu acordul terței care solicită delegarea totală sau parțială a exercitării autorității părintești, pentru a se pronunța cu privire la delegarea respectivă. Dacă este cazul, parchetul va fi informat prin transmiterea unei copii a dosarului de către judecătorul pentru copii sau prin notificarea acestuia din urmă.

În toate cazurile menționate în prezentul articol, ambii părinți trebuie să fie implicați în procedură. În cazul în care copilul în cauză face obiectul unei măsuri de asistență educațională, delegarea poate avea loc numai după obținerea avizului judecătorului pentru copii.

Reglementările privind dreptul de administrare a bunurilor aparținând minorilor au fost reformat profund prin Ordinul nr. 2015-1288 din 15 octombrie 2015. În prezent, există reglementări unificate privind dreptul de administrare, care nu fac distincție între autoritatea părintească exercitată în comun și cea exercitată unilateral.

Acte administrative și măsuri de protecție. Administratorul statutar poate, în principiu, să efectueze singur toate actele administrative care sunt considerate ca atare prin [Decretul nr. 2008-1484 din 22 decembrie 2008](#) (Codul civil francez, art. 382-1 și art. 496), precum și măsurile de protecție.

Acte de dispoziție. În ceea ce privește actele de dispoziție, administratorul statutar are competența de a le efectua fără a solicita autorizarea judecătorului de familie, cu excepția actelor enumerate exhaustiv în Codul civil francez (articolul 387-1 și articolul 387-3).

Protecția juridică a adulților vulnerabili, așa cum este definită de [Legea din 5 martie 2007 de reformare a protecției juridice a adulților](#) și de [Ordonanța din 15 octombrie 2015](#), se bazează pe mai multe mecanisme:

1. **Protecția judiciară** este o măsură temporară și mai puțin restrictivă. Aceasta este destinată adulților care au nevoie de protecție juridică temporară sau de reprezentare pentru îndeplinirea anumitor acte ([Codul civil, art. 433, alin. 1](#)). Această măsură, care nu poate depăși perioada de 1 an, este reînnoibilă o singură dată ([Codul civil, art. 439, alin. 1](#)).

Există două tipuri de protecție juridică: una medicală și una judiciară.

Protecția juridică se aplică următoarelor persoane:

- adulților care au dificultăți fizice sau psihologice datorate bolii;
- adulților care suferă de un handicap sau de o deficiență legată de vârstă;
- adulților cu o diminuare a facultăților fizice și/sau mentale care îi împiedică să își exprime voința.

Protecția medicală este pusă în aplicare în urma unei declarații făcute de un medic în fața procurorului.

Acesta poate fi:

- medicul persoanei care urmează să fie protejată (în acest caz, declarația trebuie să fie însoțită de avizul conform al unui psihiatru); sau
- medicul unității sanitare în care se află persoana care urmează să fie protejată.

Cererea de plasare a unui adult sub protecție judiciară poate fi depusă la judecătorul de protecție (fostul judecător de tutelă) de către următoarele persoane:

- adultul însăși;
- persoana cu care adultul, care trebuie protejat, trăiește în cuplu;
- rude sau aliați;
- persoana cu care adultul are o relație strânsă și stabilă;
- persoana care exercită deja o altă măsură de protecție juridică (curator sau mandatar);
- procurorul, din proprie inițiativă;

- terț (medic, director al unei unități sanitare etc.).

Protecția judiciară este determinată de gradul de afectare (adică de degradare) a facultăților mintale ale persoanei care urmează să fie protejată.

Cererea trebuie adresată judecătorului de drept contencios din cadrul instanței de la care aparține domiciliul persoanei care urmează să fie protejată.

Înainte de a lua o decizie, judecătorul audiază persoana care urmează să fie protejată. Aceasta din urmă poate fi însoțită de un avocat sau, cu acordul judecătorului, de o persoană aleasă de aceasta din urmă.

Audierea nu este publică. În cazuri urgente, audierea poate avea loc după decizia de a proteja cazul.

Judecătorul poate decide, după consultarea medicului care a eliberat certificatul medical, să nu audieze persoana, dacă audierea poate dăuna sănătății acesteia sau dacă persoana nu își poate exprima voința.

Judecătorul poate dispune măsuri pentru obținerea de informații (de exemplu, anchetă socială) sau poate solicita audierea rudelor sau a rudelor apropiate ale persoanei care urmează să fie protejată.

2. Curatela¹². Un adult plasat sub curatelă, deși nu este incapabil să acționeze singur, are nevoie să fie asistat sau monitorizat permanent în actele importante ale vieții civile. Spre deosebire de tutelă, curatela nu este o măsură generală de protecție.

Curatela este o măsură legală. Aceasta este destinată să protejeze adulții și bunurile lor atunci când aceștia se află în dificultate (afectare fizică sau corporală) și au nevoie de ajutor.

Prin punerea sub curatelă, persoana în cauză poate obține consiliere și/sau sprijin pentru acte importante (care implică un angajament precum un împrumut sau vânzarea unei proprietăți). Chiar dacă aceasta rămâne autonomă atunci când este vorba de efectuarea unor acțiuni simple (cumpărături de zi cu zi, decizia de a se căsători etc.).

Există mai multe grade de curatelă (simplă, consolidată, adaptată).

Persoana aflată sub curatelă este asistată de unul sau mai mulți curatori numiți de judecător pentru o perioadă limitată.

Curatela este instituită numai în cazul în care protecția juridică nu poate oferi o protecție suficientă adultului care are nevoie de ea.

¹² <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F2094>

Curatela simplă: persoana care urmează să fie protejată îndeplinește singură sarcinile de gestionare zilnică, cunoscute sub numele de acte de administrare sau acte conservatorii. De exemplu, gestionarea unui cont bancar sau încheierea unei polițe de asigurare. Cu toate acestea, persoana care urmează să fie protejată trebuie să fie asistată de curatorul său pentru acte mai importante, cum ar fi cesiunile. Acesta este cazul, de exemplu, atunci când se contractează un împrumut sau se vinde o proprietate care îi aparține.

Curatela consolidată: în plus față de curatela simplă, curatorul gestionează contul bancar al persoanei protejate și îi plătește cheltuielile. Curatorul trebuie să prezinte un raport anual privind gestiunea sa grefierului instanței.

Curatela personalizată: aceasta este o formă de curatelă în care lista actelor pe care persoana le poate efectua singură sau cu ajutorul tutorelui său este stabilită de judecător. Curatela este astfel adaptată cât mai aproape posibil de nevoile persoanei care urmează să fie protejată.

Cererea de deschidere a curatelei poate fi depusă la judecătorul de contencios (fostul judecător de tutelă) numai de către următoarele persoane:

- adultul însăși;
- persoana cu care adultul, care trebuie protejat, trăiește în cuplu;
- rude sau aliați;
- persoana cu care adultul are o relație strânsă și stabilă;
- persoana care exercită deja o altă măsură de protecție juridică (curator sau mandatar);
- procurorul, din proprie inițiativă;
- terț (medic, director al unei unități sanitare etc.).

Judecătorul audiază persoana în cauză și examinează cererea. El va audia, de asemenea, persoana care a făcut cererea și avocații care o reprezintă. În urma acestor audieri și a examinării cererii, judecătorul decide dacă acceptă cererea și, în caz afirmativ, numește curatorul.

Curatorul este ales în primul rând dintre rudele persoanei care urmează să fie protejată (părinte, copil, soț, soție etc.).

Dacă acest lucru nu este posibil, curatela este încredințată unui profesionist numit reprezentant legal pentru protecția adulților. Această persoană este înscrisă pe o listă întocmită de prefect.

Judecătorul numește unul sau mai mulți curatori.

Tutela poate fi împărțită de judecător între următoarele persoane:

- *Curator responsabil cu protecția persoanei*
- *Curator responsabil cu gestionarea patrimoniului* (declarații fiscale, vânzarea bunurilor).

De asemenea, judecătorul poate numi curatori care exercită în comun toate competențele asociate acestei funcții. În acest caz, fiecare curator apare în fața terților ca împuternicit ce are competența de a acționa singur în numele persoanei care trebuie protejată (acte de dispoziție și acte de administrare).

De asemenea, judecătorul poate numi un curator adjunct care să supravegheze actele efectuate de curatorul principal sau să îl înlocuiască în cazul unui conflict de interese. În cazul în care curatorul principal este un membru al familiei, judecătorul va alege, dacă este posibil, curatorul adjunct din cealaltă ramură a familiei.

În absența unui curator adjunct, judecătorul poate, de asemenea, să numească un curator *ad hoc* (adică o persoană cu un rol definit, specializat, unic) pentru anumite acte, în special dacă există un conflict de interese între curator și persoana protejată.

Curatorul trebuie să raporteze persoanei protejate și judecătorului cu privire la îndeplinirea sarcinilor sale.

În cazul în care procedura este deschisă, persoana protejată sau orice persoană îndreptățită să solicite curatela poate contesta decizia.

În cazul în care curatela este refuzată, numai persoana care a depus cererea poate contesta hotărârea.

Recursul trebuie depus în termen de 15 zile de la pronunțare sau de la data la care persoanele au fost informate cu privire la aceasta.

Recursul se face prin declarație adresată direct grefierului instanței care a pronunțat hotărârea sau prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire trimisă grefierului instanței.

De asemenea, procurorul poate face apel.

Durata curatelei este stabilită de judecător pentru o perioadă maximă de 5 ani, care poate fi reînnoită pentru încă 5 ani.

Judecătorul poate decide să o reînnoiască pentru o perioadă mai lungă, dar care să nu depășească 20 de ani, în cazul în care alterarea (deteriorarea) facultăților mintale ale adultului protejat pare iremediabilă (adică fără nicio ameliorare posibilă). În acest caz, este necesar avizul medicului de pe lista întocmită de procuror.

3. Tutela¹³. Aceasta este destinată adulților care, din cauza incapacității lor de a acționa singuri, au nevoie să fie reprezentați în mod continuu în actele vieții civile ([Codul civil](#), art. 440, alin. 3, art. 473, alin. 1, și art. 474).

Deschiderea unui proces de tutelă poate fi solicitat judecătorului de contencios al protecției (fostul judecător de tutelă) de către una dintre următoarele persoane:

- persoana care urmează să fie protejată
- persoana care trăiește în cuplu cu persoana care urmează să fie protejată;
- o rudă sau un aliat (de exemplu, cumnatul, soacra);
- o persoană care are o relație strânsă și stabilă cu persoana aflată sub tutelă legală;
- persoana care exercită deja măsura de protecție juridică (curator sau tutore);
- procuror.

Cererea trebuie adresată judecătorului de drept contencios din cadrul instanței de la care aparține domiciliul persoanei care urmează să fie protejată.

Măsura este proporțională și adaptată la gradul de afectare (deteriorare) a facultăților mintale ale adultului care urmează să fie protejat.

Persoana care urmează să fie protejată este citată de judecător.

Aceasta are dreptul de a fi reprezentată de un avocat și poate solicita instanței ca președintele baroului să îi desemneze un avocat în termen de 8 zile de la solicitare.

Audierea nu este publică.

Judecătorul este obligat să audieze sau să cheme persoana care urmează să fie protejată. Persoana care urmează să fie protejată poate fi însoțită fie de un avocat, fie (cu acordul judecătorului) de o persoană la alegerea sa.

În funcție de opinia medicului care a întocmit certificatul medical, judecătorul poate decide să nu audieze persoana. Totuși, această decizie trebuie să fie justificată.

Până la pronunțarea hotărârii, judecătorul poate plasa temporar persoana sub protecția instanței.

Judecătorul numește unul sau mai mulți tutori.

¹³ <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F2120>

Tutela poate fi împărțită între un tutore responsabil de protecția persoanei (de exemplu, în caz de căsătorie) și un tutore responsabil de gestionarea bunurilor (de exemplu, pentru a depune declarații fiscale).

Tutorele este ales în primul rând dintre rudele persoanei care urmează să fie protejată. Dacă acest lucru nu este posibil, judecătorul va numi un profesionist, numit reprezentant legal pentru protecția adulților, de pe o listă întocmită de prefect.

De asemenea, judecătorul poate numi un tutore adjunct, ale cărui atribuții includ supravegherea acțiunilor tutorelui principal.

Dacă nu există un tutore adjunct, judecătorul va numi un tutore excepțional care să înlocuiască *tutorele ad hoc*.

În fiecare an, tutorele întocmește un registru de gestiune.

În cazul în care judecătorul refuză acordarea tutelei, numai persoana care a solicitat tutela poate face apel.

Orice persoană îndreptățită să solicite tutela (părinte, rudă (de exemplu, cumnat, soacră) etc.) poate face apel împotriva celorlalte decizii ale judecătorului de tutelă.

Recursul trebuie depus în termen de 15 zile de la pronunțare sau de la data notificării hotărârii în cazul persoanelor cărora li s-a notificat hotărârea.

Recursul are loc în fața unei curți de apel, dar trebuie să fie depus prin declarație făcută sau trimisă prin scrisoare recomandată cu grefa instanței.

Judecătorul stabilește durata măsurii.

Aceasta este limitată la :

- 5 ani sau
- 10 ani în cazul în care afectarea facultăților mintale ale persoanei aflate sub tutelă nu poate fi ameliorată în mod evident conform cunoștințelor științifice. Judecătorul poate reînnoi măsura direct dacă un certificat medical prezentat la momentul ultimei reînnoiri indică faptul că nu este previzibilă nicio îmbunătățire a stării de sănătate a adultului. Această reînnoire a măsurii de tutelă nu poate depăși 20 de ani.

Judecătorul poate reduce durata tutelei în orice moment (de exemplu, prin reducerea termenului fix).

Tutela poate înceta în următoarele cazuri:

- dacă judecătorul decide că nu mai este necesară, la cererea adultului major sau a oricărei persoane autorizate (de exemplu, o rudă, un prieten (de exemplu, cumnatul, soacra),
- la sfârșitul perioadei determinate,
- în caz de înlocuire prin curatelă,
- în cazul decesului persoanei protejate.

Misiunea tutorelui se încheie în ziua decesului persoanei protejate.

Tutorele trebuie să prezinte conturile în termen de 3 luni de la deces.

4. Procura familială. Acesta este un mandat judiciar pentru familie, ca alternativă la măsurile judiciare de protecție, care acordă o împuternicire de reprezentare sau de asistență unei rude (ascendent, descendent, frate sau soră, soț/soție, partener de uniune civilă sau de concubinaj) pentru îndeplinirea anumitor acte patrimoniale sau personale în beneficiul unei persoane adulte care este incapabilă să se ocupe de propriile interese din cauza unei alterări a facultăților sale mintale.

5. Mandatul pentru o viitoare protecție¹⁴. Aceasta este o măsură de protecție convențională care permite adulților să anticipeze ziua în care boala sau vârsta îi va împiedica să se ocupe de propriile interese și să își organizeze propria protecție și chiar pe cea a copiilor lor cu handicap.

Legislația franceză oferă, de asemenea, posibilitatea oricărei persoane de a desemna în prealabil una sau mai multe persoane care să acționeze în calitate de curator sau tutore în cazul în care este pusă sub curatelă sau tutelă. Părinții unui copil cu handicap au, de asemenea, posibilitatea de a desemna în avans un curator sau un tutore pentru copilul lor în cazul în care nu mai sunt în măsură să se ocupe personal de acesta (Codul civil, articolul 448).

Orice adult poate, dacă dorește acest lucru, să facă o declarație scrisă numită directivă anticipată pentru a-și specifica dorințele cu privire la sfârșitul vieții sale. Acest document ar trebui să îi ajute pe medici, la momentul potrivit, să ia decizii cu privire la îngrijirea care urmează să fie acordată în cazul în care persoana nu își mai poate exprima dorințele.

¹⁴ <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000050501999>

GERMANIA¹⁵

Vârsta capacității juridice depline în conformitate cu legislația germană este de 18 ani.

Până la vârsta de 18 ani sunt două etape. De la naștere și până la vârsta de 7 ani, copilul nu are capacitate juridică și nu poate încheia tranzacții juridice.

De la 7ani la 18 ani, copilul are capacitate juridică limitată (secțiunile 106 și următoarele din [Codul civil german - BGB](#)). În această etapă, minorii pot încheia efectiv tranzacții juridice, cu condiția îndeplinirii anumitor condiții. Acesta este cazul, de exemplu, atunci când a fost obținut consimțământul reprezentantului legal, atunci când operațiunea juridică determină doar un beneficiu juridic (de exemplu, un cadou) pentru persoana cu capacitate juridică limitată (adică nu există o contraprestație economică) sau atunci când capacitatea juridică este neutră din punct de vedere juridic pentru minori (de exemplu, în calitate de reprezentant).

Minorii pot, cu consimțământul reprezentantului lor legal și al instanței familiale, să exploateze în mod independent o activitate comercială sau o afacere, caz în care au capacitatea nelimitată de a încheia tranzacțiile pe care le implică operațiunile comerciale (secțiunea 112 [Codul civil german - BGB](#)).

Minorii pot, de asemenea, cu consimțământul reprezentantului lor legal, să presteze un serviciu sau să lucreze, caz în care au capacitate nelimitată de a încheia tranzacțiile pe care le implică acest raport juridic. Sunt exceptate contractele pentru care reprezentantul legal trebuie să obțină ratificarea instanței de familie. Autorizația poate fi revocată sau restricționată de către reprezentantul legal. Dacă reprezentantul legal este un tutore și acesta refuză să acorde autorizația, atunci, la cererea minorului, instanța de familie poate acorda o autorizație înlocuitoare. Instanța de familie va acorda autorizația înlocuitoare dacă aceasta este în interesul minorului. (secțiunea 113 din [Codul civil german - BGB](#)).

Minorii pot opta pentru realizarea unui testament¹⁶ după ce împlinesc vârsta de 16 ani, fără consimțământul reprezentantului lor legal sau al instanței. Testamentul trebuie să fie întocmit de un notar. Odată ce au împlinit vârsta de 16 ani, minorii se pot căsători¹⁷, cu acordul instanței familiale, cu o persoană care a împlinit deja vârsta legală. Această excepție nu se aplică parteneriatelor între persoane de același sex, unde ambii parteneri trebuie să fie majori.

¹⁵ <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=de&q=9>

¹⁶ https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p8233

¹⁷ https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p5475

În cazul în care părinții nu mai pot exercita custodia părintească, instanța de familie trebuie să ia măsurile necesare în interesul copilului.

Unui minor i se încredințează un tutore dacă nu face obiectul custodiei părintești sau dacă părinții nu sunt îndreptățiți să îl reprezinte pe minor nici în chestiuni care afectează persoana sa, nici în chestiuni legate de bunurile minorului sau dacă statutul său personal nu poate fi determinat. (secțiunea 1773 din Codul Civil)

În cazul în care tutela nu urmează să fie transferată unei persoane desemnate în conformitate cu secțiunea 1776, instanța de familie trebuie să aleagă tutorele după audierea Oficiului pentru protecția tineretului.

De regulă, instanța de familie trebuie să aleagă o persoană care este potrivită pentru a acționa în calitate de tutore, având în vedere circumstanțele personale și situația financiară a acesteia, precum și alte circumstanțe. Atunci când se face o selecție între mai multe persoane potrivite, trebuie să se țină seama de intenția presupusă a părinților, de legăturile personale ale tutorelui, de legătura de sânge sau de căsătorie cu tutorele și de confesiunea religioasă a acestuia.

La selectarea tutorelui, instanța de familie trebuie, de regulă, să audieze rudele de sânge sau de căsătorie ale tutorelui, dacă acest lucru se poate face fără întârzieri semnificative și fără costuri disproporționate. Rudele de sânge și de căsătorie pot solicita rambursarea cheltuielilor efectuate de către tutore; cuantumul cheltuielilor este specificat de instanța de familie.

În plus față de tutore, poate fi numit un tutore adjunct doar în cazul în care tutorele nu face parte din Oficiul pentru protecția tineretului ci este o persoană desemnată de părinții minorului respectiv rudă cu minorul.

La nașterea unui copil ai cărui părinți nu sunt căsătoriți între ei și care are nevoie de un tutore, Oficiul pentru protecția tineretului devine tutore în cazul în care copilul își are reședința obișnuită pe raza Oficiului; acest lucru nu se aplică dacă un tutore a fost numit chiar înainte de nașterea copilului. În cazul în care paternitatea în temeiul secțiunii 1592 nr. 1 sau 2 a fost anulată prin contestație și în cazul în care copilul are nevoie de un tutore, Oficiul pentru protecția tineretului devine tutore în momentul în care decizia este definitivă și obligatorie.

În cazul în care Oficiul pentru protecția tineretului a fost curatorul unui copil ai cărui părinți nu sunt căsătoriți între ei și în cazul în care curatoriatul încetează de drept și copilul are nevoie de un tutore, Oficiul pentru protecția tineretului care a fost anterior curator devine tutore.

Instanța de familie trebuie să elibereze, fără întârzieri nejustificate, Oficiului pentru protecția tineretului un certificat în care se specifică începerea tutelei;

Tutela este exercitată cu titlu gratuit. În mod excepțional, aceasta nu este efectuată în mod gratuit dacă instanța constată, la numirea tutorelui, că acesta exercită tutela ca ocupație sau profesie. Detaliile sunt reglementate de Legea privind plata tutorilor și custozilor ([Vormünder- und Betreuervergütungsgesetz](#)).

Instanța de familie va înlocui oficiul de protecție a tineretului sau asociația din funcția de tutore cu un alt tutore dacă acest lucru este în interesul minorului și dacă este disponibilă o altă persoană potrivită în calitate de tutore. Decizia este luată de instanță din oficiu sau la cerere.

În cazul în care o persoană majoră, din cauza unei boli mintale sau a unui handicap fizic, mintal sau psihic, nu poate, în totalitate sau în parte, să se ocupe de afacerile sale, instanța de custodie, la cererea persoanei respective sau din oficiu, numește un tutore pentru aceasta. În măsura în care persoana majoră nu se poate ocupa de afacerile sale din cauza unui handicap fizic, tutorele poate fi numit numai la cererea persoanei majore, cu excepția cazului în care persoana este în imposibilitatea de a-și face cunoscută voința. (secțiunea 1896 din Codul Civil)

Deschiderea procedurii de curatelă legală pentru adulți depinde de o decizie a instanței de tutelă. Instanța de tutelă inițiază procedura de protecție la cererea persoanei în cauză sau din oficiu (secțiunea 1896 din Codul civil german). În schimb, în conformitate cu secțiunea 1896 alineatul (2) din Codul civil german, sistemul de curatelă este, în principiu, considerat subsidiar față de sistemul de reprezentare de către un reprezentant legal. În consecință, înainte de a se pronunța cu privire la instituirea curatelei, instanța de tutelă verifică dacă o procură pe termen lung a fost înregistrată în registrul central al procurilor pe termen lung și al procurilor anticipate privind tratamentul medical (Zentrales Vorsorgeregister). În caz afirmativ și dacă nu există niciun indiciu care să ateste faptul că reprezentantul legal nu exercită procura pe termen lung sau nu este în măsură să o exercite, instanța de tutelă nu pronunță curatela în favoarea persoanei în cauză. În cazul în care instanța de tutelă recunoaște că, în ciuda existenței procurii durabile, curatela este necesară deoarece reprezentantul însuși este prea bătrân sau prea bolnav, de exemplu, pentru a exercita procura pe termen lung, instanța de tutelă va dispune curatela.

Instanța de custodie numește în calitate de tutore o persoană fizică care este în măsură să se ocupe de afacerile persoanei aflate sub tutelă din punct de vedere juridic în limitele funcțiilor stabilite de instanță și să se ocupe de aceasta în măsura în care este necesar.

În cazul în care persoana majoră propune o persoană care poate fi numită custode, această propunere trebuie luată în calcul, cu excepția cazului în care este incompatibilă cu interesul superior al persoanei majore. În cazul în care persoana majoră sugerează ca o anumită persoană să nu fie numită custode, de obicei, acest lucru trebuie

luat în considerare. În cazul în care persoana majoră nu sugerează pe nimeni care ar putea fi numit custode, atunci când se selectează custodele, trebuie să se țină seama de legăturile familiale și de alte legături personale ale persoanei majore, în special de legăturile cu părinții, copiii, soțul/soția și partenerul de viață, precum și de posibilele conflicte de interese.

În cazul în care persoana majoră nu poate fi îngrijită în mod adecvat de una sau mai multe persoane fizice, instanța de custodie numește o asociație de custodie recunoscută în calitate de tutore. Numirea necesită consimțământul asociației.

În cazul în care persoana majoră nu poate fi îngrijită în mod adecvat de una sau mai multe persoane fizice sau de o asociație, instanța numește autoritatea publică competentă în calitate de tutore.

Tutorele trebuie să se ocupe de afacerile persoanei aflate sub tutelă într-un mod care să conducă la bunăstarea persoanei respective. Bunăstarea persoanei aflate sub tutelă include, de asemenea, posibilitatea ca aceasta să își modeleze viața, în limita capacităților sale, în conformitate cu propriile dorințe și idei.

În cadrul atribuțiilor sale, tutorele trebuie să depună eforturi pentru a profita de oportunitățile de ameliorare a bolii sau handicapului persoanei aflate sub tutelă, pentru a preveni agravarea bolii sau handicapului sau pentru a atenua consecințele acestuia. În cazul în care tutela este exercitată ca ocupație sau profesie, atunci, dacă este cazul, tutorele trebuie să elaboreze, la ordinul instanței, un plan de custodie la începutul contractului de custodie. Planul de custodie trebuie să stabilească obiectivele custodiei și măsurile care urmează să fie luate pentru atingerea acestora.

Ca parte a atribuțiilor sale, tutorele reprezintă persoana aflată sub tutelă atât în instanță cât și în afara instanței.

O persoană care face obiectul custodiei părintești sau al tutelei primește un curator pentru chestiunile pe care părinții sau tutorele nu le pot îndeplini. În special, li se acordă un curator pentru gestionarea bunurilor pe care le dobândesc ca urmare a decesului sau care le sunt date cu titlu gratuit *inter vivos*, în cazul în care testatorul sau donatorul au stipulat prin dispoziție testamentară faptul că părinții sau tutorele nu trebuie să gestioneze bunurile. (secțiunea 1909 din [Codul Civil](#))

În cazul în care curatela este necesară, părinții sau copilul aflat în întreținere trebuie să informeze instanța de familie cu privire la acest lucru fără întârzieri nejustificate.

De asemenea, curatela trebuie să fie dispusă în cazul în care sunt îndeplinite condițiile prealabile pentru dispunerea unei tutele, dar încă nu a fost numit un tutore.

GRECIA¹⁸

În Grecia, vârsta capacității juridice depline este de 18 ani (articolul 127 din [Codul civil](#) grec).

Până la vârsta de 18 ani, se aplică următoarele:

- de la naștere până la vârsta de 10 ani, copilul nu are capacitate juridică și nu poate încheia tranzacții juridice (art. 128.1 din [Codul civil](#)).
- după vârsta de 10 ani, copilul are capacitate juridică limitată (articolul 129 alineatul (1) din [Codul civil](#)), cu următoarele distincții:

În conformitate cu art. 134 din [Codul civil](#), minorul care a împlinit 10 ani este capabil să încheie acte juridice din care dobândește doar beneficii juridice.

În conformitate cu art. 135 din [Codul civil](#), minorul care a împlinit vârsta de 14 ani poate dispune în mod liber de orice lucru pe care îl obține din munca sa personală sau care îi este dat pentru a-l folosi sau pentru a-l vinde în mod liber.

În conformitate cu art. 136 din [Codul civil](#), minorul care a împlinit vârsta de 15 ani poate, cu consensul general al persoanelor care exercită custodia sa, să încheie un contract de muncă în calitate de lucrător. În cazul în care consimțământul nu este dat, instanța decide la cererea minorului.

Cu privire la minorul căsătorit se prevăd următoarele:

În conformitate cu art. 137 din Codul civil, minorul căsătorit poate încheia numai orice act juridic care este necesar pentru menținerea sau îmbunătățirea bunurilor sale sau pentru satisfacerea nevoilor de întreținere și educație personală și a nevoilor curente ale familiei sale. El/ea poate, de asemenea: 1. să închirieze proprietatea sa imobiliară, urbană sau rurală, pentru o perioadă de maximum șase ani, 2. să încaseze veniturile din proprietatea sa imobiliară, 3. să efectueze el însuși orice procedură judiciară în fața instanțelor referitoare la aceste tranzacții.

În ceea ce privește condițiile pentru ca un minor să se căsătorească, dacă există motive speciale cum ar fi sarcina, custodele minorului solicită acordul instanței sau bisericii.

Teoretic, atunci când minorul care a împlinit vârsta de 10 ani poate încheia acte juridice din care dobândește doar interese legitime (articolul 134 din [Codul civil](#)), atunci când acesta primește o donație de bunuri imobile de la o persoană majoră (părinte, bunic etc.), acesta poate semna singur actul autentic notarial. În practică însă, toți notarii solicită ca ambii părinți să semneze actul autentic notarial în numele său.

¹⁸ <https://www.the-vulnerable.eu/Questions.aspx?c=gr>

În cazul în care interesele copilului intră în conflict cu interesele tatălui sau ale mamei sale care exercită autoritatea părintească sau intră în conflict cu interesele soților părinților săi sau ale rudelor acestora prin sânge sau prin căsătorie în linie dreaptă, atunci se numește un comisar special, art. 1517 din Codul civil.

În conformitate cu art. 1532 din Codul Civil, în cazul în care tatăl sau mama își încalcă îndatoririle care le revin în calitate de reprezentanți legali ai copilului în ceea ce privește îngrijirea persoanei acestuia sau administrarea bunurilor sale sau în cazul în care își exercită în mod necorespunzător îndatoririle sau nu sunt în măsură să răspundă la acestea, instanța poate, la cererea celuilalt părinte sau a rudelor apropiate ale copilului sau a procurorului ori din oficiu, să dispună orice măsură corespunzătoare.

Instanța decide să încredințeze îngrijirea sau custodia efectivă unei terțe persoane după verificarea caracterului, a condițiilor de viață și a aptitudinilor generale ale persoanei, în mod necesar pe baza confirmării serviciilor sociale. Alegerea desemnării unei familii adecvate se face de preferință de către familie și, dacă acest lucru nu este posibil, de către o instituție adecvată.

Sistemul juridic elen prevede faptul că protecția persoanei și/sau a bunurilor adulților cu capacitate redusă de exercițiu se exercită prin tutelă (articolele 1666-1688 din Codul civil elen), care este instituită de instanțe și presupune acordarea de asistență juridică.

Adulții beneficiază de asistență juridică atunci când, din cauza unei deficiențe mintale sau emoționale sau a unui handicap fizic, sunt incapabili să se ocupe de propriile afaceri, în totalitate sau parțial, sau atunci când, din cauza promiscuității, dependenței de droguri sau alcoolismului, se pun în pericol pe ei înșiși, pe soțul/soția lor, pe descendenții sau strămoșii lor. Minorii aflați la mai puțin de un an de la majorat pot fi plasați sub tutelă din aceleași motive.

În funcție de gradul de autonomie al adultului în cauză (stabilit pe baza unei expertize) și de faptul că persoana poate sau nu poate lua decizii în mod independent sau cu sprijinul altor persoane, judecătorul indică în mod explicit în decizia sa în ce măsură asistența juridică este necesară pentru gestionarea afacerilor personale sau financiare. Decizia instanței cuprinde, în principiu, următoarele posibilități:

- *Tutela deplină*: persoana este declarată complet incapabilă de a efectua orice act pe cont propriu și va fi reprezentată de un tutore pentru orice acțiune;
- *Tutela limitată*: persoana este declarată incapabilă să îndeplinească anumite acte pe cont propriu și va fi reprezentată de un tutore pentru îndeplinirea acestor acte. Aceste acte pot viza un domeniu sau mai multe domenii.

- *Asistență juridică auxiliară*: persoana nu este înlocuită în procesul decizional, dar are nevoie de aprobarea unui tutore pentru a efectua actele specifice stabilite în decizia instanței.

Persoana poate fi declarată incapabilă în efectuarea anumitor acte, având nevoie doar de aprobarea tutorelui pentru acele acte. Atunci când instanța supune persoana cu incapacitate juridică unui regim de privare de libertate și asistență juridică auxiliară, aceasta definește în mod explicit în decizia sa acțiunile pe care persoana nu le poate întreprinde fără acordul curatorului său.

Combinăția poate consta, de asemenea, în înlăturarea administrării personale a bunurilor persoanei aflate sub asistență, indiferent dacă acesta este sau nu privat în același timp de dreptul de a dispune liber de veniturile obținute din administrarea lor.

De asemenea, instanța poate încredința tutorelui/curatorului custodia totală sau parțială a persoanei asistate.

Înainte de a lua orice măsură sau decizie, curatorul trebuie să solicite opinia persoanei aflate sub asistență, care trebuie să fie luată în considerare.

Atunci când o hotărâre judecătorească este în așteptare și sunt necesare măsuri pentru administrarea bunurilor persoanei, este posibilă numirea unui curator temporar.

Tipul și domeniul de aplicare al asistenței juridice pot fi modificate de instanță printr-o decizie ulterioară.

Curatorii/tutorii pot fi numiți numai de către instanța districtuală competentă pentru probleme familiale.

În conformitate cu articolul 1669 din [Codul civil](#), instanța numește ca și curator (tutore) persoana fizică desemnată de persoana vulnerabilă, cu condiția ca aceasta din urmă să aibă cel puțin 16 ani, iar persoana propusă să fie considerată aptă și să poată fi numită în mod legal. În cazul în care persoana vulnerabilă nu propune pe nimeni sau în cazul în care persoana propusă nu este considerată aptă, instanța este liberă să numească o persoană fizică adecvată, după ce ia în considerare orice dorință exprimată de persoana în cauză, de a exclude o anumită persoană, legăturile cu rudele sau alte persoane fizice ale acesteia, în special cu părinții, copiii și soțul/soția acesteia, precum și riscul unui posibil conflict de interese.

În cazul în care nu există o persoană fizică adecvată pentru a fi numită curator, asistența juridică este alocată unei asociații sau instituții, creată special în acest scop și care dispune de personalul și infrastructura corespunzătoare, sau serviciului social relevant (articolul 1671 din [Codul civil](#)).

Înainte de a lua o decizie, instanța examinează raportul serviciului social competent privind necesitatea măsurii și aptitudinea persoanei care urmează să fie numită curator sau a asociației sau instituției căreia trebuie să i se încredințeze asistența judiciară (articolul 1674 din [Codul civil](#)).

ITALIA¹⁹

Vârsta capacității juridice depline în conformitate cu legislația italiană este de 18 ani (articolul 2 din Codul Civil). Există unele legi specifice care permit minorilor să facă parte la o tranzacție juridică: de exemplu, legislația muncii.

De la vârsta de 16 ani, minorii pot obține permisiunea tribunalului pentru încheierea unei căsătorii (articolul 84 din Codul Civil) și astfel sunt emancipați prin lege (articolul 390 din Codul Civil). Un minor emancipat (căsătorit) poate fi autorizat de către judecător să înceapă o afacere individuală și astfel obține capacitate juridică (articolul 397 din Codul Civil). În orice caz, minorul emancipat are capacitatea de a efectua tranzacții care să nu depășească administrarea în cursul normal al afacerilor (art. 394 din Codul Civil).

Minorul emancipat poate, cu asistența curatorului, să încaseze capitalul în condițiile unei angajări adecvate și se poate prezenta în instanță fie ca reclamant, fie ca pârât.

Pentru alte acte care depășesc administrarea obișnuită, pe lângă acordul curatorului, este necesară și autorizarea judecătorului de tutelă. Pentru faptele indicate la [art. 375](#) din Codul Civil dacă tutorele nu este părintele, autorizația se acordă de către instanță cu avizul judecătorului de tutelă.

Dacă între minor și tutore apare un conflict de interese, se desemnează un tutore special în temeiul ultimului alineat al art. 320 din Codul Civil.

Părinții nu pot transfera, ipoteca sau gaja bunurile primite de copil în nicio circumstanță, chiar și *mortis causa*, să accepte sau să renunțe la moșteniri sau succesiuni, să accepte cadouri, să procedeze la desființarea proprietății comune, să contracteze împrumuturi sau închirieri pe o perioadă mai mare de nouă ani sau să efectueze alte acte dincolo de limitele administrării în cursul obișnuit sau să inițieze, să compromită sau să sesizeze acțiuni de arbitraj în legătură cu astfel de acte, cu excepția cazului de necesitate sau pt. avantajul evident al copilului, după autorizarea judecătorului de tutelă.

Sumele majore nu pot fi încasate fără autorizarea judecătorului de tutelă care stabilește modul în care vor fi investite.

¹⁹ <https://www.the-vulnerable.eu/Questions.aspx?c=it#>

„[Art. 321](#) din Codul Civil - Numirea unui tutore special - În toate cazurile în care părinții împreună sau părintele care exercită autoritatea în mod exclusiv nu pot sau nu intenționează să îndeplinească unul sau mai multe acte în interesul copilului, dincolo de limitele administrării în mod obișnuit, judecătorul, la cererea copilului, a procurorului sau a unei alte rude care are un interes și după ascultarea părinților, poate numi un tutore special pentru copil, autorizându-l să îndeplinească astfel de acte.”

Dacă ambii părinți nu mai sunt capabili să acționeze, custodia este transferată unui tutore numit de instanță („judece tutelare” sau judecător tutelar), în conformitate cu articolul 343 din Codul civil. De îndată ce instanța este informată cu privire la acest fapt, aceasta desemnează singură tutorele.

În acest caz, persoana desemnată ca tutore va fi, de preferință, persoana desemnată de părintele care decedează mai târziu. Numirea se face de către oricare dintre părinți prin intermediul unui testament (testament), al unui act public sau al unui act sub semnătură privată cu autentificarea semnăturilor. Propunerea lor este obligatorie, dar poate să nu fie luată în considerare de instanță din motive serioase (articolul 348 din Codul Civil). În cazul în care nu a fost propusă o astfel de persoană sau instanța consideră că persoana propusă nu este abordabilă din motive serioase, instanța ia în considerare criteriile prevăzute de lege (articolul 348 din Codul Civil) pentru a selecta un tutore adecvat. În principiu, instanța alege un membru al familiei.

În principiu, un tutore are grijă de bunurile și de persoana copilului și trebuie să îl reprezinte în mod corespunzător. Un tutore este supus aprobării legale specifice pentru cele mai importante activități (articolele 374 -375 [Codul Civil](#).) și trebuie să prezinte un raport anual instanței.

Legislația italiană nu prevede transferul de custodie prin procură: este interzis transferul de custodie.

În conformitate cu legislația italiană, principalele instrumente de protecție a persoanelor cu incapacitate totală sau parțială de exercițiu sunt: tutela, curatela și asistența în administrare.

Tutela este instrumentul prevăzut pentru situațiile de invaliditate durabilă, prin care o persoană devine incapabilă să își administreze propriile afaceri (articolul 414 din [Codul civil](#)).

O persoană fără capacitate de exercițiu (persona interdetta), cu rezerva eventualelor excepții definite în hotărârea de tutelă, nu poate efectua acte tranzacționale, prin urmare vor fi efectuate de tutorele legal, care va fi însărcinat cu reprezentarea persoanei aflate în îngrijire și cu administrarea bunurilor acesteia. Pentru actele de administrare extraordinară, este necesară autorizarea judiciară prealabilă (articolele 374 și 375 din Codul Civil).

Incapacitatea parțială (inabilitazione) este un instrument prevăzut pentru situațiile de infirmitate mai puțin gravă sau de cheltuieli excesive, sau de abuz obișnuit de alcool sau de droguri, care expun o persoană la prejudicii financiare grave (articolul 415 din Codul Civil).

O persoană cu capacitate restrânsă de exercițiu (persona inabilitata) poate efectua acte de administrare obișnuite (art. 424 din Codul Civil). Cu toate acestea, pentru a efectua acte de administrare extraordinară, sunt necesare atât asistența unui curator, cât și, cu puține excepții, autorizarea judiciară prealabilă (articolul 394 din Codul Civil).

Hotărârea de instituire a tutelei (interdizione) sau a curatelei, precum și orice dispoziții ulterioare, pot stabili faptul că anumite acte de administrare obișnuită pot fi efectuate de o persoană fără capacitate de exercițiu fără a avea nevoie de asistența tutorelui sau că anumite acte care depășesc administrarea obișnuită pot fi efectuate de persoana cu capacitate restrânsă de exercițiu fără intervenția curatorului (articolul 427 din Codul Civil).

Asistența în administrare este dispusă atunci când o persoană, ca urmare a unei infirmități sau a unei deficiențe fizice sau psihice, este incapabilă, chiar și parțial sau temporar, să își asigure propriile interese. Consilierul în administrare poate avea o obligație de reprezentare sau de asistență în conformitate cu decizia judecătorului tutelar. Prin urmare, o persoană supusă asistenței administrative își păstrează capacitatea de a acționa în acele domenii pentru care reprezentarea sau asistența consilierului nu este considerată necesară de către judecătorul tutelar.

Asistența în administrare, atunci când sunt îndeplinite condițiile de aplicare a acesteia, este în prezent măsura preferată de autoritățile judiciare pentru protecția persoanelor fără capacitate de exercițiu sau a persoanelor cu capacitate redusă de exercițiu, fiind o măsură mai simplificată și mai eficientă.

De fapt, efectele acestei măsuri, spre deosebire de tutelă și curatelă, nu sunt stabilite în mod rigid prin lege, ci sunt stabilite de la caz la caz de către autoritatea judiciară (judecătorul tutelar), în funcție de nevoile reale ale persoanei aflate în dificultate.

Judecătorul poate numi un singur consilier în administrare, curator sau tutore. În cazul tutelei se numește și un tutore adjunct pentru a reprezenta tutorele atunci când există un conflict de interese între tutore și persoana aflată în dificultate.

LETONIA²⁰

Un minor este persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani, cu excepția persoanelor care au fost declarate majore în conformitate cu legea sau care s-au căsătorit înainte de a împlini vârsta de 18 ani (articolele 219-221 din [Codul civil](#)).

O persoană care, în conformitate cu procedurile stabilite prin lege, s-a căsătorit înainte de a împlini vârsta de 18 ani, este considerată majoră.

Minorii, dacă au împlinit vârsta de 16 ani, pot face un testament în mod autonom cu privire la bunurile lor independente (secțiunea 420 din [Codul civil](#)).

Prin excepție, o persoană care a împlinit vârsta de 16 ani se poate căsători cu consimțământul părinților sau tutorilor săi dacă se căsătorește cu o persoană majoră.

În cazul în care părinții sau tutorii, fără motive întemeiate, refuză să acorde permisiunea, atunci o pot obține adresându-se tribunalului pentru persoane orfane din apropierea reședinței părinților sau tutorilor desemnați.

Se numesc tutori pentru copiii rămași fără custodie părintească (Tutela este instituită asupra minorilor.) (articolul 222 din Codul civil). Problemele de tutelă sunt de competența instanțelor pentru orfani. O instanță pentru orfani are datoria de a numi un tutore pentru un minor, fără întârziere și fără a aștepta o cerere din partea rudelor sau a altor rude. (Secțiunea 330 din Codul civil).

În primă instanță, tutela asupra minorilor revine rudelor mai apropiate, doar cu aprobarea instanței pentru orfani. Rudele cele mai apropiate ale minorilor sunt considerate ca fiind cele care, la decesul minorilor, ar fi moștenitorii acestora în cazul în care nu există un testament.

Tutorii sunt numiți prin hotărârea unei instanțe pentru orfani (articolul 239 din Codul civil).

În cazuri deosebit de dificile și complicate de tutelă, o instanță pentru orfani poate numi mai mulți tutori, dar nu mai mult de trei. (articolul 26 din [Legea privind instanțele pentru orfani](#)).

Cu excepția cazurilor prevăzute la secțiunile 221 (Acordarea majoratului înainte de termen) și 260 din Codul civil (Minorii își administrează în mod independent bunurile fără restricții), minorii nu au capacitatea de a acționa și, prin urmare, trebuie să fie reprezentați de un tutore în toate tranzacțiile juridice (secțiunea 261 din Codul civil).

²⁰ <https://www.the-vulnerable.eu/Questions.aspx?c=lv>

Minorii își administrează în mod independent bunurile nerestricționate (secțiunea 195 din Codul civil). Aceștia pot încheia tranzacții cu privire la aceste bunuri în limitele administrării normale și răspund pentru acestea în limita bunurilor lor nerestricționate.

În cazul în care un minor, în conformitate cu legea, începe un raport de serviciu sau lucrează în mod independent într-o anumită meserie, într-un meșteșug, în vânzări etc., acesta poate încheia tranzacții care sunt necesare în legătură cu munca sa independentă și răspunde pentru aceste tranzacții în măsura tuturor bunurilor sale.

Instanța pentru orfani apără interesele și drepturile de proprietate ale unui copil care se află atât în custodia exercitată de părinți și în cazul în care tutela este atribuită unui custode (secțiunea 17 din [Legea privind instanțele pentru orfani](#)).

În apărarea intereselor patrimoniale ale unui copil în cazurile prevăzute de dreptul civil, instanța pentru orfani trebuie (secțiunea 21 din [Legea privind instanțele pentru orfani](#)):

- să ia o decizie, cu privire la permisiunea de a accepta sau de a respinge moștenirea care revine unui copil, în numele său;
- să ia o decizie privind vânzarea bunurilor care aparțin unui copil la valoarea de piață sau la licitație;
- să ia o decizie privind împărțirea moștenirii, înstrăinarea, gajarea sau grevarea bunurilor unui copil (dacă valoarea acestora nu depășește 14 000 EUR) cu alte drepturi de proprietate;
- să ia o decizie privind utilitatea înstrăinării, gajului sau grevării cu sarcini a bunurilor imobile aparținând unui copil (dacă valoarea acestora depășește 14000 EUR) cu alte drepturi de proprietate;
- să ia o decizie privind achiziționarea de bunuri pentru un copil; să numească un tutore pentru încheierea de tranzacții juridice între minor și părinți;
- să ia o hotărâre privind înlăturarea drepturilor de administrare și folosință a unei moșteniri dacă soțul supraviețuitor administrează sau folosește cu neglijență moștenirea acumulată a copilului;
- să ia o decizie privind privarea unui părinte de administrarea bunurilor copilului în cazul în care administrarea de către părinte a bunurilor copilului nu corespunde intereselor copilului; și să ia alte măsuri pentru protecția drepturilor de proprietate ale unui copil.

Reprezentantul legal poate autoriza alte persoane (de exemplu, poate emite o împuternicire sub forma unui act autentic notarial) să reprezinte minorul (de exemplu, în cazul părinților care încredințează copilul unei alte persoane pentru o perioadă de timp mai mare de trei luni, dacă, înainte de încredințare, instanța pentru orfani de la locul de reședință al părinților a recunoscut că această încredințare este conformă cu interesele copilului și că persoana va fi în măsură să ofere îngrijire adecvată copilului).

În cazurile în care o persoană adultă suferă de tulburări de sănătate de natură psihică sau de altă natură și nu poate înțelege sensul acțiunilor sale sau nu își poate controla acțiunile, instanța poate institui tutela temporară fără restricționarea capacității de a acționa, în conformitate cu procedurile prevăzute de Codul civil, dacă:

- 1) măsura aceasta este urgent necesară în interesul persoanei aflate în dificultate;
- 2) tulburările sunt temporare;
- 3) acesta nu își poate provoca daune prin acțiunile sale active.

Durata tutelei temporare este stabilită de instanță și nu poate depăși doi ani (articolul 364 alineatul (2) din [Codul civil](#)).

În alte cazuri, dacă o persoană suferă de tulburări de sănătate de natură psihică sau de altă natură, capacitatea sa de a acționa poate fi limitată, dacă acest lucru este necesar în interesul acestei persoane și este singura modalitate de a o proteja. În astfel de cazuri, se instituie tutela pentru persoana respectivă (articolul 357 din Codul civil).

Atunci când se evaluează abilitățile unei persoane, instanța stabilește situațiile în care tutorele va acționa împreună cu persoana aflată sub tutelă și abia situațiile în care tutorele va acționa independent.

După intrarea în vigoare a hotărârii judecătorești, aceasta se trimite instanței pentru orfani și custodie în vederea desemnării unui curator, precum și procurorului și persoanei a cărei capacitate de exercițiu este restrânsă. De asemenea, instanța trimite informații privind hotărârea judecătorească la Registrul Populației și, dacă este necesar, o copie conformă a hotărârii judecătorești pentru a se face o mențiune în registrul funciar, în registrul bunurilor mobile sau în alt registru public relevant (articolul 268 din [Legea privind procedura civilă](#)).

Hotărârea judecătorească privind restrângerea capacității de exercițiu poate fi revizuită în orice moment, dar nu mai puțin de o dată la șapte ani de la data intrării în vigoare a acesteia (articolul 364.1 din Codul civil)

La stabilirea tutelei provizorii, instanța stabilește obligația tutorelui acționa numai în anumite chestiuni. Conducerea anumitor probleme este legată de gestionarea problemelor urgente ale unei persoane sau de asigurarea nevoilor sau îngrijirii de bază ale acesteia.

Un tutore temporar este numit de Tribunalul Orfanilor.

Tutela temporară încetează:

- 1) în termenul prevăzut în hotărârea judecătorească;
- 2) printr-o hotărâre judecătorească privind încetarea tutelei temporare;

- 3) în cazurile de restrângere a capacității juridice - la intrarea în vigoare a unei alte hotărâri privind instituirea tutelei provizorii sau la intrarea în vigoare a unei hotărâri în cauza respectivă.

În cazul în care tutela temporară încetează, Tribunalul pentru orfani îi va elibera pe tutori de îndeplinirea atribuțiilor lor după ce aceștia au depus un registru final și au transferat bunurile aflate în administrarea lor persoanei eliberate de tutelă.

În legislația letonă sunt prevăzute actele preventive pentru a se asigura că voința persoanei care își pierde capacitatea de exercițiu este respectată. Scopul este de a anticipa soluții pentru următoarele situații:

- A. Testamentele/împuternicirile pe termen lung („nakotnes pilnvarojums”) oferă posibilitatea de a numi o persoană de încredere în fața unui notar ca reprezentant în cazul în care o persoană își poate pierde capacitatea de a acționa, ca urmare a unui accident, a unei boli sau a unei vârste înaintate. Acest lucru permite luarea de decizii cu privire la persoană și la bunurile acesteia, fără să fie nevoie de o decizie judiciară în care să se declare starea de incapacitate.
- B. Orice persoană cu capacitate de exercițiu se poate prezenta în fața unui notar pentru a împuternici pe viitor persoana care dorește să fie numită de către judecător ca reprezentant legal al său atunci când se va afla într-o situație de incapacitate și tutelă și pentru a stabili măsurile sau criteriile care trebuie luate în considerare cu privire la persoana sa sau bunurile sale („aizgadnis”).
- C. Deciziile prealabile privind tratamentul medical („nakotnes pilnvarojums”) sunt utilizate pentru a oferi instrucțiuni sau pentru a desemna persoana de încredere care să le ofere la momentul potrivit în cazul în care o persoană nu mai este capabilă să își exprime dorința de a accepta sau de a refuza tratamentul medical, ca urmare a unui accident sau a unei boli, de exemplu. Măsurile prevăzute în decizia anticipată acoperă numai relația medic-pacient referitoare la respectarea voinței pacientului în ceea ce privește aplicarea de tratamente paliative pentru durere, utilizarea de tratamente disproporționate și extraordinare sau prelungirea abuzivă și irațională a vieții pacientului.

LITUANIA²¹

În Lituania, o persoană este considerată minoră până la vârsta de 18 ani.

Instituția de stat pentru protecția drepturilor copilului este responsabilă de stabilirea copiilor care au nevoie de tutelă/curatelă și de înregistrarea acestora în sistem. Instituția plasează un copil sub tutelă/curatelă temporară în termen de trei zile de la primirea informațiilor privind nevoia de plasare sub tutelă/curatelă a copilului.

În Lituania există diferite niveluri de capacitate juridică:

În conformitate cu articolul 2.7 din [Codul civil al Republicii Lituania](#), minorii sub 14 ani nu au capacitate juridică. Contractele în numele și pe seama minorilor sub 14 ani se încheie de către părinții sau tutorii acestora. Minorii cu vârsta sub 14 ani se bucură de dreptul de a încheia singuri contracte pentru satisfacerea nevoilor lor normale și obișnuite, contracte care urmăresc un câștig personal gratuit, contracte referitoare la utilizarea veniturilor proprii sau a banilor furnizați de reprezentanții lor legali sau de alte persoane, în cazul în care contractele respective nu au o formă notarială prescrisă sau orice altă formă specifică.

În conformitate cu articolul 2.8 din [Codul civil al Republicii Lituania](#), minorii cu vârsta peste 14 ani și sub 18 ani au o capacitate juridică parțială. Acest grup de minori încheie contracte cu consimțământul părinților sau al tutorilor. Forma consimțământului trebuie să corespundă formei contractului încheiat. Contractele încheiate fără consimțământul reprezentanților legali sunt considerate valabile dacă consimțământul reprezentantului legal este dat după încheierea contractului.

În conformitate cu articolul 2.9 din Codul civil al Republicii Lituania, atunci când un minor împlinește vârsta de 16 ani, instanța îl poate emancipa după ce acesta sau tutorele, părinții, instituțiile de tutelă sau el însuși a depus o declarație în acest sens la instanță, dacă există motive suficiente să se creadă că acesta își poate exercita singur toate drepturile civile și își poate îndeplini singur obligațiile. În toate cazurile, minorul trebuie să își dea consimțământul pentru a fi emancipat.

Potrivit articolului 3.264 din Codul civil al Republicii Lituania, atunci când un minor este plasat sub custodie temporară, tutorele minorului este numit prin decizie a directorului administrației municipale.

Când un minor este plasat în custodie permanentă, tutorele minorului este numit prin hotărâre judecătorească la cererea instituției de stat pentru apărarea drepturilor copilului.

²¹ <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=lt&q=9>

Dreptul de custodie poate aparține mai multor persoane (de exemplu – soț și soție).

Custodia unui minor include custodia asupra bunurilor minorului, dar, dacă este necesar, un administrator poate fi desemnat să gestioneze bunurile minorului. Deci există posibilitatea de a avea diferiți custozi pentru diferite domenii. Deși, aceste cazuri sunt rare.

Tutela și curatela încetează în momentul în care hotărârea judecătorească, prin care persoana este declarată fără capacitate de exercițiu sau cu capacitate restrânsă de exercițiu, devine *res judicata*.

Atunci când un minor împlinește vârsta de 14 ani, tutela acestuia încetează, în timp ce tutorele minorului devine curator fără nicio hotărâre judecătorească suplimentară.

Curatela încetează atunci când minorul împlinește vârsta de 18 ani sau când minorul dobândește capacitatea activă deplină înainte de vârsta de 18 ani în cazurile prevăzute de lege. (art. 3.247 din Codul Civil)

Sistemul juridic lituanian prevede faptul că protecția persoanei și/sau a bunurilor adulților cu capacitate redusă de exercițiu este exercitată prin tutelă sau curatelă (globa /rupyba), care sunt instituite de instanțe.

La 1 ianuarie 2016 au intrat în vigoare modificările la Codul civil și Codul de procedură civilă ale Republicii Lituania. Obiectivul acestor modificări a fost reformarea substanțială a reglementării juridice a incapacității unei persoane pentru a corespunde cerințelor prevăzute la articolul 12 din Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap din 13 decembrie 2006. Aceste modificări au refuzat/negat pierderea totală a capacității de exercițiu a unui adult și au stabilit faptul că o persoană poate fi declarată incapabilă sau parțial incapabilă doar într-un anumit domeniu sau în mai multe domenii.

În conformitate cu articolul 2.10 din Codul civil al Republicii Lituania, o persoană fizică care, ca urmare a unei boli mintale, nu este capabilă să înțeleagă sensul acțiunilor sale într-un anumit domeniu sau să le controleze poate fi declarată incapabilă într-un anumit domeniu. O persoană declarată incapabilă într-un anumit domeniu va fi plasată sub tutelă.

În conformitate cu articolul 2.11 din Codul civil, instanța poate impune restricții privind capacitatea de exercițiu în anumite domenii pentru o persoană fizică, care, ca urmare a unei boli mintale, nu este capabilă să înțeleagă parțial sensul acțiunilor sale sau să le controleze, într-un anumit domeniu. **Atunci când capacitatea unei persoane este restricționată într-un anumit domeniu, acesteia i se atribuie un curator.**

Diferența dintre tutelă și curatelă rezultă din faptul că în cazul tutelei contractele în numele unei persoane declarate incapabile sunt încheiate de tutorele acesteia, iar în cazul curatelei persoana a cărei capacitate este limitată încheie singură contracte cu consimțământul unui curator.

În conformitate cu legislația lituaniană, tutorele sau curatorul este numit de instanță. În conformitate cu articolul 462 din Codul de procedură civilă al Republicii Lituania, cererea privind declararea unei persoane fizice ca fiind incapabilă sau cu capacitate limitată într-un anumit domeniu se depune la instanța districtuală de la locul de reședință al persoanei pentru care s-a făcut solicitarea.

De obicei, este numit un singur tutore pentru toate aspectele. Cu toate acestea, în cazurile în care o persoană incapabilă din punct de vedere juridic într-un anumit domeniu sau o persoană cu capacitate activă limitată deține bunuri mobile sau imobile care necesită îngrijire permanentă (o întreprindere, un teren, un spațiu etc.), instanța emite o ordonanță de numire a unui administrator al bunurilor. Administratorul poate fi tutorele, curatorul sau orice altă persoană (articolul 3.245 din [Codul civil](#)).

Tutorele sau curatorul utilizează bunurile și veniturile persoanei care se află sub tutelă/curatelă exclusiv în interesul acesteia.

Tranzacțiile care depășesc 1.500 de euro necesită o autorizare prealabilă din partea instanței.

Autorizarea prealabilă a instanței este necesară în toate cazurile în care tutorele intenționează să vândă, să doneze sau să înstrăineze în orice alt mod bunurile imobile sau drepturile de proprietate ale persoanei aflate în dificultate, să le închirieze, să cedeze folosința cu titlu gratuit, să greveze în orice mod drepturile asupra bunurilor imobile sau drepturile de proprietate sau să efectueze orice altă tranzacție care ar determina o reducere a activelor persoanei aflate sub tutelă/curatelă sau în care drepturile de proprietate ar fi cedate, transferate sau grevate. Aceste norme se aplică, de asemenea, în cazurile în care curatorul intenționează să își dea consimțământul pentru ca persoana cu capacitate activă limitată să încheie o tranzacție similară.

Orice persoană cu capacitate de exercițiu suficientă se poate prezenta în fața unui notar pentru a propune pentru viitor persoana pe care dorește să o numească judecătorul ca reprezentant legal al său, atunci când se va afla într-o situație de incapacitate și tutelă și pentru a stabili măsurile sau criteriile care trebuie luate în considerare cu privire la acesta sau la bunurile sale. (Articolul 2.137-1 din Codul civil)

LUXEMBURG²²

Tutela se instituie atunci când ambii părinți au decedat sau sunt privați de exercitarea autorității părintești în unul dintre cazurile prevăzute la articolul 375-2 din [Codul civil](#).

Tutela se instituie, de asemenea, dacă un copil nu a fost recunoscut de niciunul dintre părinți în mod voluntar.

Instanța poate, în circumstanțe excepționale, în special în cazul în care unul dintre părinți este lipsit de autoritatea părintească, să decidă încredințarea copilului unui terț care va exercita autoritatea părintească în conformitate cu dispozițiile articolului 433 din Codul civil. Instanța este sesizată și decide în conformitate cu art. 378 din Codul civil și art. 1007-54 din [Noul Cod de procedură civilă](#).

În circumstanțe excepționale, instanța care stabilește condițiile de exercitare a autorității părintești după separarea părinților poate decide, în timpul vieții părinților, faptul că, în cazul decesului părintelui care exercită autoritatea părintească, copilul nu va fi încredințat părintelui supraviețuitor. În acest caz, instanța poate desemna persoana căreia i se încredințează temporar copilul.

În cazul în care copilul a fost încredințat unui terț cu acordul părinților, autoritatea părintească continuă să fie exercitată de părinți; cu toate acestea, persoana căreia i-a fost încredințat copilul îndeplinește toate cerințele obișnuite legate de supravegherea și educația copilului.

La încredințarea provizorie a copilului unui terț, instanța poate să solicite instituirea tutelei.

Renunțarea la autoritatea părintească sau cesiunea acesteia nu produce efecte decât în temeiul unei hotărâri judecătorești pronunțate în cazurile prevăzute mai jos și dacă această renunțare sau cesiune nu este contrară intereselor copilului.

În următoarele trei cazuri se arată când autoritatea părintească și toate îndatoririle respective sunt încredințate unui terț:

- (a) dacă nici tatăl, nici mama nu se află în situația de a exercita autoritatea părintească din cauza incapacității, absenței, înstrăinării de copil, dacă au fost găsiți vinovați penal pentru lipsa obligației de întreținere sau pentru că ambii au decedat;
- (b) în cazul renunțării la autoritatea părintească în temeiul articolelor 387-1 și al următoarelor secțiuni din Codul civil;

²² <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=lu&q=9>

(c) în caz de pierdere a autorității părintești în temeiul articolelor 387-9 și al următoarelor secțiuni din Codul civil.

În cazurile a) și c), se instituie tutela. **În toate cele trei cazuri, judecătorul trebuie să fie implicat. Legea permite ca tutela să fie împărțită între un tutore care se află în sarcina persoanei și un tutore care se află în sarcina bunurilor sau, respectiv, ca anumite bunuri specifice să fie încredințate unui tutore adjunct** (a se vedea articolul 417 din Codul civil). În cazul b), articolul 387-5 din Codul civil prevede că, în cazul în care copilul este încredințat unei instituții, autoritatea părintească se delegea fie persoanei juridice, fie unui funcționar care este membru al personalului instituției.

Protecția juridică a adulților ale căror facultăți personale au fost alterate în așa fel încât nu mai pot să se ocupe singuri de interesele proprii, este reglementată în principal de dispozițiile art. 488 și următoarele din Codul civil. De asemenea, adultul care, din cauza prodigalității, intemperanței sau trândăviei sale, se expune riscului de a intra în nevoie sau compromite îndeplinirea obligațiilor sale familiale, poate fi protejat (articolul 488 din Codul civil).

Articolul 490 din Codul civil prevede că, atunci când facultățile mintale ale unei persoane sunt afectate de o boală, de o infirmitate sau de o afecțiune datorată vârstei, persoana respectivă poate face obiectul unuia dintre cele trei regimuri de protecție prevăzute de lege, în funcție de nevoile sale de protecție.

Cele trei regimuri sunt: protecția juridică (articolele 491 - 491-6 din Codul civil), tutela (articolele 492 - 500 din Codul civil) și curatela (articolele 508 - 515 din Codul civil).

Protecția juridică

Sistemul de protecție juridică poate fi adecvat în cazul în care un adult vulnerabil trebuie să fie protejat în actele vieții civile (a se vedea articolul 491 din Codul civil).

Protecția juridică se poate institui printr-o declarație care trebuie făcută în fața instanței de tutelă.

Medicul care constată că persoana căreia îi acordă îngrijiri are nevoie, pentru unul dintre motivele prevăzute la art. 490, să fie protejată în activitățile vieții civile poate declara acest lucru în fața judecătorului de tutelă. În cazul în care declarația este însoțită de avizul favorabil al unui medic specialist în neurologie, neuropsihiatrie, psihiatrie, geriatrie, medicină internă sau al unui medic generalist, persoana respectivă poate, prin hotărârea judecătorului de tutelă, să fie plasată sub protecție juridică.

Când o persoană este tratată într-un spital sau un centru de geriatrie, medicul este obligat, dacă constată că persoana se află în situația prevăzută la alineatul precedent, să declare acest lucru judecătorului de tutelă. Dacă declarația este însoțită de avizul favorabil al unui medic specialist, această persoană poate, prin hotărâre a judecătorului

de tutelă, să fie plasată sub protecție juridică. Avizul unui medic specialist nu este necesar dacă medicul unității este specialist.

Judecătorul de tutelă, care se ocupă de procedura de tutelă sau curatelă, poate plasa persoana sub protecție, pe durata procedurii, printr-o hotărâre provizorie.

Un adult plasat sub protecție judiciară își păstrează exercițiul drepturilor sale. Cu toate acestea, actele pe care le-a adoptat și angajamentele pe care și le-a asumat pot fi anulate dacă a suferit o simplă vătămare sau pot fi reduse în caz de exces.

Protecția juridică încetează la expirarea termenului prevăzut în declarație sau la anularea acesteia prin decizia instanței de tutelă. Cererea de anulare poate fi formulată de orice parte interesată. De asemenea, protecția juridică încetează prin deschiderea regimului de tutelă sau curatelă din ziua intrării în vigoare a noului regim de protecție (articolul 491-6 din Codul civil).

Regimul tutelar

În ceea ce privește regimul tutelar, aplicabil în cazurile în care un adult trebuie să fie reprezentat în mod continuu în actele vieții civile (a se vedea articolul 492 din Codul civil), deschiderea acestuia este pronunțată de instanța de tutelă la cererea persoanei care trebuie protejată, a soțului său (cu excepția cazului în care comunitatea de viață a încetat între ei), a ascendenților, descendenților, fraților și surorilor sale, a curatorului și a parchetului. De asemenea, aceasta poate fi deschisă din oficiu de către instanță (articolul 493-1 din Codul civil).

Afectarea facultăților mentale sau corporale ale persoanei care urmează să fie protejată trebuie să fie stabilită de un medic specialist sau de un medic generalist al cărui aviz trebuie completat de un medic specialist (a se vedea articolul 493-1 din Codul civil).

Odată ce tutela este operațională, una dintre obligațiile tutorelui este de a colecta veniturile persoanei protejate și de a le aloca pentru întreținerea și tratamentul persoanei protejate. În fiecare an, tutorele raportează direct instanței de tutelă (a se vedea articolul 500 din Codul civil).

Actele încheiate de persoana protejată după hotărârea de deschidere a tutelei - cum ar fi testamentele - sunt în general nule de drept (a se vedea articolele 502 și 504 din Codul civil).

Actele încheiate anterior pot fi anulate dacă motivul care a determinat deschiderea tutelei era cunoscut în momentul în care au fost făcute (articolul 503 din Codul civil).

În plus, o persoană aflată sub tutelă nu poate accepta o succesiune. Pentru acceptarea succesiunilor sub beneficiu de inventar, este în general necesară intervenția tutorelui. Există, de asemenea, restricții pentru respingerea unei succesiuni (a se vedea articolul 461 din Codul civil).

Tutela încetează odată cu cauzele care au determinat-o iar o hotărâre de încetare este necesară în acest sens (articolul 507 din Codul civil).

Curatela

Cel de-al treilea regim de protecție juridică, curatela, poate fi deschis, în general, atunci când un adult trebuie să fie consiliat sau controlat în actele vieții civile pentru una dintre cauzele prevăzute la articolul 490 din Codul civil.

Dispozițiile referitoare la sarcinile de tutelă sunt, în principiu, aplicabile funcției de curator, însă există diferențe juridice importante între cele două regimuri (a se vedea articolul 509-2 din Codul civil).

În cazul în care adultul aflat sub curatelă a îndeplinit singur un act pentru care a fost necesară asistența curatorului, acesta sau curatorul poate solicita anularea acestuia (articolul 510-1 din Codul civil).

La deschiderea curatelei sau printr-o hotărâre ulterioară, instanța, la sfatul medicului curant, poate totuși să enumere anumite acte pe care persoana aflată sub curatelă le va putea face singură sau să adauge alte acte la cele pentru care asistența curatorului este necesară (articolul 511 din Codul civil).

Autoritatea competentă să numească un tutore/curator oficial este judecătorul tutelar (a se vedea articolele 393 și următoarele din Codul civil).

MALTA²³

Dreptul general de custodie al unui minor, inclusiv dreptul de a reprezenta copilul în toate problemele civile și dreptul de a administra bunurile copilului, revine ambilor părinți în comun.

În cazul separării legale sau judiciare a părinților, instanța (instanța civilă - Secția de familie) are dreptul de a decide căruia dintre soți i se încredințează custodia copiilor, considerentul primordial fiind bunăstarea copiilor. În acest caz, dacă instanța consideră că este strict necesar, aceasta poate încredința copiii unor terțe părți.

Codul civil al legislației malteze prevede la articolul 158 că orice minor ai cărui părinți au decedat sau au pierdut autoritatea părintească (dreptul de a avea grijă de copiii

²³ <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=mt&q=10>

lor și de a lua decizii în privința acestora) și care nu s-a căsătorit poate fi plasat sub tutelă până la majorat sau căsătorie.

Articolul 159 din Codul civil continuă să precizeze faptul că numirea unui tutore se face de către instanță (Tribunalul Civil - Secția de Familie) la cererea oricărei persoane, iar la numirea unui tutore, instanța ia în considerare toate dispozițiile, cuprinse în testamentul oricăruia dintre părinții copilului, referitoare la tutorat.

Articolul 161 din Codul civil prevede că este posibil ca instanța să numească mai mulți tutori, dacă dorește să facă acest lucru. În cazul în care au fost numiți mai mulți tutori, instanța poate, în orice moment, fie din oficiu, fie la cererea oricăruia dintre tutori, să precizeze atribuțiile fiecărui tutore. Cu toate acestea, până la atribuirea unor sarcini specifice fiecăruia dintre tutori, fiecare are toate competențele și sarcinile unui tutore și toți sunt responsabili în mod solidar pentru actele fiecăruia dintre ei.

În cazul în care unul dintre tutori moare sau încetează să mai fie tutore, tutela este exercitată de celălalt sau ceilalți tutori, cu excepția cazului în care instanța, din oficiu sau la cererea oricărei persoane, numește un alt tutore în locul său.

În cazurile de acceptare a moștenirii pe numele minorilor, articolul 137 din Codul civil prevede faptul că, orice moștenire care revine copiilor este acceptată de părinți cu inventar, cu excepția cazului în care instanța renunță la un astfel de inventar. În cazul în care unul dintre părinți nu poate sau nu dorește să accepte o astfel de moștenire, aceasta poate fi acceptată de celălalt părinte cu acordul instanței. În cazul în care ambii părinți nu pot sau nu doresc să accepte o astfel de moștenire, instanța poate, la cererea copilului sau a oricăreia dintre rudele sale, să autorizeze acceptarea acesteia fie de către minor, dacă acesta a împlinit vârsta de 14 ani, fie de către un curator special numit de instanță.

Actele de administrare extraordinară care trebuie îndeplinite de părinți în comun includ:

- (a) înstrăinarea bunurilor mobile prin natura lor, inclusiv a autovehiculelor, în scopul investiției profitabile a veniturilor acestora;
- (b) colectarea capitalului care poate deveni scadent;
- (c) acordarea de drepturi personale de folosință asupra bunurilor imobile;
- (d) acceptarea unei succesiuni, a unei moșteniri sau a unei donații în numele copilului
- (e) partajul bunurilor mobile prin natura lor;
- (f) actele care necesită autorizarea instanței, în condițiile alin. (4) al art. 136 din Codul civil, care includ înstrăinarea de drept a imobilelor sau bunurilor mobile aparținând copilului sau contractarea de împrumuturi ori alte datorii ori ipotecarea ori gajarea; de proprietate, încheierea în fidejusiune, încheierea unui compromis sau supunerea unui litigiu la arbitraj.

Cu excepția cazului în care are acordul instanței competente, tutorele nu are dreptul să efectueze următoarele acțiuni:

- să colecteze sau să transfere orice capital aparținând minorului;
- să ia bani cu împrumut, cu excepția cazurilor de urgență;
- să accepte sau să renunțe la orice moștenire;
- să accepte orice donație sau moștenire supusă oricărei sarcini;
- să trimită orice problemă la arbitraj;
- să încheie orice compromis;
- să înstrăineze, să ipotecheze sau să concesioneze sub forma arendei bunuri imobile;
- să închirieze o proprietate pentru o perioadă mai mare de 8 ani în cazul proprietăților rurale sau de 4 ani în cazul proprietăților urbane sau pentru o perioadă obișnuită conform uzului în cazul bunurilor mobile.

Reprezentanților legali ai unui minor li se interzice, de asemenea, să accepte orice moștenire pentru acesta, cu excepția cazului în care aceasta este acceptată cu beneficiu de inventar, și numai în cazul în care un astfel de inventar este dispensat de instanță.

În caz de conflict de interese între copii și părinții lor sau unul dintre părinți sau între copii și tutorii lor, se poate depune o cerere în acest sens la instanța competentă, solicitând desemnarea curatorilor speciali pentru circumstanțele respective.

În cadrul sistemului juridic maltez există două măsuri de protecție a adulților care au suferit o pierdere sau o reducere a capacității mentale - tutela sau interdicția și incapacitatea.

Tutela este instituită în temeiul articolului 188A și următoarele din Codul civil, și prevede faptul că, un adult care are o tulburare mintală sau o altă afecțiune care îl face incapabil să se ocupe de propriile afaceri poate fi supus tutelei. În măsura în care este posibil, părinții unei persoane majore, cu handicap, cu tulburări mintale și cu o altă afecțiune care o face incapabilă să se ocupe de afacerile sale, trebuie să încerce mai întâi să plaseze persoana cu handicap sub tutelă înainte de a solicita interdicția sau incapacitatea persoanei respective.

Tutela este metoda preferată de lege pentru a proteja adulții care își pierd capacitatea de exercițiu, deoarece tutela garantează că, ori de câte ori este posibil, tutorele va încerca să respecte voința persoanei aflate sub tutelă (articolul 188C alineatul (1) litera (a) din Codul civil). Cu toate acestea, tutorele este cel care ia toate deciziile în numele adultului aflat în dificultate. Ordinele de tutelă sunt revizuite periodic de către Consiliul de tutelă.

Tutorele este numit prin intermediul unui ordin de tutelă emis de Consiliul de tutelă, și va avea toate competențele de a acționa în locul persoanei a cărei tutelă i-a fost încredințată. Un tutore poate decide să aplice pentru a se ocupa de bunăstarea personală, de chestiunile financiare și/sau de administrarea proprietății adultului în cauză.

În caz de interdicție sau incapacitate, un curator este numit pentru a administra bunurile persoanei aflate în interdicție. Curatorul este numit pentru o perioadă maximă de 3 ani, care poate fi reînnoită. O cerere de punere sub interdicție sau incapacitate a unei persoane trebuie depusă la instanța de jurisdicție voluntară, iar instanța, după examinarea dovezilor și a martorilor, va decide dacă pune sub interdicție sau incapacitate acea persoană.

În cazul în care instanța consideră că nu există suficiente motive pentru a dispune interdicția, aceasta poate decide să dispună incapacitatea persoanei. Interdicția implică în mod generic interzicerea de a efectua orice act civil fără ajutorul unui curator, în timp ce incapacitatea se referă în mod special la interdicția de a da în judecată sau de a fi dat în judecată, de a efectua orice compromis, de a împrumuta bani, de a primi orice capital, de a transfera sau de a ipoteca bunurile sale sau de a efectua orice act, altul decât un act de simplă administrare, fără ajutorul unui curator care ar fi numit în aceeași hotărâre.

Legislația malteză prevede posibilitatea de a avea o procură permanentă. Aceasta, prevede posibilitatea de a numi o persoană de încredere, care să acționeze în numele unei persoane în cazul în care își poate pierde capacitatea mintală la o dată ulterioară.

Procura permanentă, cunoscută în legislația malteză sub denumirea de mandat pentru anticiparea incapacității, trebuie să fie întocmită printr-un act autentic în fața unui notar, în prezența a doi martori (articolul 1864A din Codul civil). Aceasta poate fi întocmită numai în urma unei declarații medicale care să ateste că circumstanțele impun acest lucru și că este în interesul persoanei respective să întocmească o astfel de împuternicire.

Executarea efectivă a mandatului este, prin urmare, condiționată de apariția incapacității reale, iar mandatarul poate începe să își exercite puterile numai după obținerea aprobării din partea instanței de jurisdicție voluntară. Curtea are, de asemenea, competența de a impune orice condiții pe care le consideră adecvate.

ȚĂRILE DE JOS²⁴

Părinții exercită răspunderea părintească în comun. În cazul în care unul dintre părinți moare sau nu este capabil să își exercite responsabilitățile, celălalt continuă să exercite singur răspunderea părintească. Este posibilă desemnarea unui al doilea părinte, dacă părintele care exercită autoritatea părintească s-a căsătorit ulterior cu persoana respectivă sau dacă a înregistrat ca partener sau a început să locuiască împreună cu persoana respectivă. Părinții pot numi tutorele prin testament sau își pot exprima dorința în registrul de custodie de la instanța locală. Tutorele desemnat trebuie să accepte tutela în fața instanței.

În cazul în care părinții au decedat sau nu pot exercita răspunderea părintească, instanța numește un tutore. Cererea poate fi făcută de Consiliul pentru copii (Raad voor de Kinderbescherming), de un părinte (care nu are răspundere părintească) sau de instanța care acționează în nume propriu.

Este posibilă numirea a doi tutori.

Tutorele are nevoie de autorizația instanței sub-districtuale pentru a efectua următoarele acte în numele minorului:

- încheierea de acorduri care implică în mod necesar un transfer de bunuri ale minorului sau grevarea unor astfel de bunuri cu un drept de proprietate limitat, cu excepția cazului în care aceste acte se referă la bani sau pot fi considerate acte administrative normale sau trebuie să fie efectuate în temeiul unei hotărâri judecătorești;
- efectuarea de donații, altele decât cadourile obișnuite, nu excesive (de exemplu, cadouri de ziua de naștere);
- acceptarea unei moșteniri sau a unei donații sub rezerva unor obligații sau condiții;
- împrumutarea de bani sau angajarea minorului ca garant sau codebitor solidar (în cazul în care sunt implicați mai mulți codebitori);
- să convină că o moștenire, la care minorul are dreptul, va fi lăsată nedivizată pentru o anumită perioadă de timp.

Sistemul juridic olandez prevede trei măsuri diferite pentru adulții cu capacitate restrânsă de exercițiu: curatela, administrarea fiduciară și mentoratul.

²⁴ <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=nl&q=9>

În cazul curatelei (în neerlandeză: curatele), curatorul ia deciziile în chestiunile financiare, de îngrijire, asistență medicală, tratament sau supraveghere a persoanei în cauză. Persoana respectivă este incapabilă să acționeze singură în justiție (a se vedea articolul 1:378 și următoarele din [Codul civil](#)²⁵).

Un adult poate fi plasat sub curatelă de către instanța sub-districtuală în cazul în care acesta, temporar sau permanent, nu reușește să se ocupe în mod corespunzător de propriile interese sau pune în pericol siguranța sa sau a altora ca urmare a alterării stării sale fizice sau mentale sau a obiceiului său de a consuma alcool sau droguri, iar protecția adecvată a acestor interese nu poate fi realizată printr-o dispoziție adecvată.

Curatela este cea mai intensă formă de sprijin care este necesară atunci când persoana nu poate lua decizii în mod independent sau cu sprijinul altor persoane. Prin urmare, aceasta este rezervată cazurilor de incapacitate totală. În acest caz, persoana aflată sub curatelă este reprezentată de curatorul său.

Curatela poate fi solicitată de persoana în cauză, soțul/soția, partenerul oficial sau alt partener de viață al acesteia, rudele sale de sânge în linie directă și în linie colaterală până la gradul al patrulea inclusiv, persoana care exercită autoritate asupra persoanei aflate în dificultate în temeiul articolului 253sa sau 253t din Codul civil , tutorele său, administratorul său menționat la titlul 19 din Codul civil și mentorul său menționat la titlul 20 din Codul civil.

Curatela poate fi solicitată, de asemenea, de procurorul general și de instituția în care persoana în cauză este îngrijită sau care îi oferă îndrumare. În cea de-a doua situație, în cerere se precizează, de asemenea, motivul pentru care persoanele menționate la primul paragraf - cu excepția rudelor de sânge în linie colaterală de gradul al treilea și al patrulea - nu au depus o solicitare de instituire a curatelei.

Judecătorul în fața căruia cererea de tutelă este dezbătută poate să numească, la cerere sau din oficiu, un administrator provizoriu; în decizia acestuia se menționează data la care intră în vigoare.

În decizia de curatelă se reglementează competențele administratorului. Judecătorul îi poate atribui acestuia administrarea anumitor bunuri sau a tuturor bunurilor. Instanța poate, de asemenea, să acorde administratorului și alte puteri, dar nu cele pe care nu le are un curator. Cu excepția cazului în care instanța hotărăște altfel, persoana a cărei curatelă a fost solicitată nu poate efectua acte de administrare și de înstrăinare cu privire la bunurile respective fără asistența administratorului și nici nu poate încheia acorduri care vizează punerea la dispoziție a bunurilor respective.

Decizia de curatelă poate fi modificată sau revocată în orice moment de către judecătorul în fața căruia cererea de curatelă este în curs sau a fost ultima dată pe rol.

²⁵ <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodebook01.htm>

Administratorul juridic are dreptul la o remunerație în conformitate cu regulile stabilite în acest scop de ministerul securității și justiției.

Curatela pentru un adult aflat în dificultate se încheie atunci când:

- a. expiră perioadei pentru care a fost instituită;
- b. intervine decesul adultului implicat;
- c. în numele adultului aflat în dificultate, a fost instituită o administrare fiduciară sau un mentorat de protecție prin intermediul unei hotărâri judecătorești definitive și obligatorii pentru a înlocui curatela.

Toate hotărârile judecătorești prin care se instituie sau se încheie curatela pentru adulți sau prin care o hotărâre judecătorească de instituire a curatelei pentru adulți este anulată, trebuie publicate de către greșier în Monitorul Guvernului în termen de zece zile de la intrarea în vigoare a hotărârilor judecătorești menționate.

Administrarea fiduciară pentru adulți

1. În cazul în care un proprietar adult se află în incapacitate temporară sau permanentă de a se ocupa de propriile sale interese materiale, din cauza:

- a. stării sale fizice sau psihice, sau;
- b. a risipei (cheltuieli nechibzuite) sau a unor datorii problematice;

- instanța sub-districtuală poate institui o măsură de protecție sub forma administrării fiduciare asupra unuia sau mai multor bunuri care îi aparțin sau îi vor aparține în calitate de proprietar.

2. În cazul în care situația expusă mai sus se așteaptă să se răsfrângă asupra unui minor în momentul în care acesta va atinge vârsta majoratului, se poate emite un ordin de administrare fiduciară chiar înainte de momentul în care minorul atinge vârsta majoratului.

3. De asemenea, se poate institui administrarea fiduciară în cazul în care este de așteptat ca, într-un viitor previzibil, titularul să se afle în situația prevăzută la alineatul (1).

4. În cazul în care procedurile judiciare sunt pe rol în instanță pentru a obține o autorizație provizorie sau condiționată, o autorizație pentru o observație medicală, o autorizație pentru spitalizare în temeiul Legii privind internarea în spitalele de psihiatrie, acea instanță va avea competență și asupra unei cereri de plasare sub administrare fiduciară a unuia sau mai multor bunuri ale proprietarului adult implicat.

Instituirea măsurii de administrare fiduciară poate fi solicitată de către persoana aflată în dificultate, soțul/soția, partenerul oficial sau alt partener de viață al acestuia, una dintre rudele sale de sânge în linie directă sau în linie colaterală până la gradul al patrulea inclusiv, persoana care, în conformitate cu articolul 1:253sa sau 1:253t, exercită autoritate asupra titularului, tutorele său legal care exercită tutela asupra acestuia ca și minor, tutorele său legal care exercită tutela pentru adulți și mentorul său legal.

Mai mult, instituirea unei administrări fiduciare poate fi solicitată de către Procuratura și de către instituția în care proprietarul este îngrijit sau care oferă sprijin proprietarului. Instituirea administrării fiduciare din cauza risipei (cheltuieli nesăbuite) sau a prezenței datoriilor problematice poate fi solicitată și de Biroul Primarului și al Consilierilor municipiului unde își are domiciliul proprietarul.

Cererea de plasare a unuia sau mai multor bunuri ale unui proprietar adult, sub administrare fiduciară, este făcută în momentul în care acest proprietar este plasat sub tutelă pentru adulți, și trebuie depusă la instanța competentă care va decide cu privire la încetarea acestei tutele. Instanța poate, din proprie inițiativă, la încetarea tutelei pentru adulți, să instituie o administrare fiduciară.

Mentorat pentru adulți

În cazul în care, din cauza stării sale fizice sau psihice, un adult este temporar sau permanent incapabil sau este împiedicat să se ocupe de propriile sale interese non-financiare, **instanța sub-districtuală poate dispune ca măsură de protecție, mentoratul.**

Judecătorul care instituie mentoratul numește un mentor în același timp sau cât mai curând posibil după aceea. Acesta verifică disponibilitatea și își formează o opinie cu privire la adecvarea persoanei care urmează să fie desemnată. Atunci când desemnează un mentor legal, instanța urmează preferințele explicite ale adultului implicat, cu excepția cazului în care există motive întemeiate pentru a se opune desemnării propuse de acesta.

Cu excepția cazului în care legea prevede altfel, pe durata mentoratului, persoana în cauză nu este autorizată să îndeplinească acte juridice în chestiuni privind îngrijirea, asistența medicală, tratamentul și îndrumarea sa.

În ceea ce privește actele juridice menționate deasupra, mentorul reprezintă persoana ce reprezintă adultul în dificultate atât în instanță cât și în afara acesteia, cu excepția cazului în care reprezentarea este exclusă prin lege sau tratat. Mentorul poate autoriza persoana în dificultate să îndeplinească ea însăși aceste acte juridice.

Mentorul consiliază persoana în dificultate cu privire la chestiuni care nu țin de domeniul financiar și are grijă de interesele acesteia în această privință.

Mentorul trebuie să implice pe cât posibil adultul, în numele căruia s-a dispus mentoratul, în îndeplinirea atribuțiilor sale. De asemenea, trebuie să încurajeze adultul aflat în dificultate să efectueze el însuși acte juridice și alte acțiuni dacă acesta poate fi considerat capabil să facă o evaluare rezonabilă a intereselor sale.

La cerere, mentorul juridic trebuie să raporteze conduita sa instanței sub-districtuale. Instanța sub-districtuală îl poate chema în orice moment pe mentorul juridic în instanță pentru a fi audiat și interogată. Mentorul juridic este obligat să furnizeze toate informațiile solicitate instanței sub-districtuale.

POLONIA²⁶

În conformitate cu legislația poloneză, capacitatea juridică a unei persoane începe în momentul nașterii sale (articolul 8 din Codul civil polonez). Odată cu atingerea vârstei majoratului, capacitatea juridică deplină începe, în principiu, la vârsta de 18 ani (articolul 10 § 2 din Codul civil polonez). Persoanele care au mai puțin de 13 ani sau care sunt incapabile nu au capacitate contractuală (articolul 12 din Codul civil polonez).

În cazul în care niciunul dintre părinți nu are custodie sau în cazul în care părinții sunt necunoscuți, custodia trebuie să fie instituită pentru minori și va fi exercitată de către custode. Decizia în acest sens este prevăzută în Legea custodiei.

Dacă nu este în contradicție cu bunăstarea copilului, tutorele unui minor ar trebui să fie în special o persoană indicată de tată sau de mamă, dacă aceștia nu au fost decăzuți din drepturile părintești. În cazul în care această funcție nu este preluată de o astfel de persoană, tutorele ar trebui să fie una dintre rudele sau alte persoane apropiate de persoana în îngrijire sau de părinții acesteia. În cazul în care nu există astfel de persoane, instanța de tutelă face trimitere la instituția de asistență socială competentă sau la o organizație socială responsabilă cu îngrijirea minorilor pentru a indica o persoană căreia i s-ar putea încredința îngrijirea sau, în cazul în care persoana aflată în îngrijire se află într-un centru de îngrijire educațională sau într-un centru similar, într-un centru de detenție pentru minori sau într-un adăpost pentru minori, instanța poate face trimitere, de asemenea, la acest centru, instituție sau adăpost.

Custodele numit de instanță este obligat să își îndeplinească acțiunile cu diligență necesară, impusă de bunăstarea persoanei aflate în îngrijire și de interesul public. Custodele are grijă atât de persoana în sine, cât și de bunurile persoanei aflate în îngrijire și, în acest scop, este supravegheat de instanța de tutelă.

Custodele ar trebui să obțină permisiunea instanței de tutelă pentru toate aspectele importante care privesc persoana sau bunurile minorului. Părinții ar trebui să fie informați de către tutore cu privire la toate aspectele importante care privesc persoana sau bunurile minorului, dacă participă la îngrijirea curentă a copilului și dacă participă la creșterea acestuia.

Decizia de numire a unui tutore pentru un copil este luată de instanță, atunci când obține informații că acest lucru este necesar pentru bunăstarea copilului. Sursa acestor informații poate fi familia copilului, autoritățile publice, asistența socială, biroul procurorului, organizațiile sociale etc. Necesitatea de a numi un tutore pentru un copil apare atunci când părinții nu au custodie sau sunt necunoscuți ori au decedat sau sunt complet incapabili.

²⁶ <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=pl&q=9>

Instanța alege tutorele în funcție de bunăstarea copilului și de caracteristicile persoanei care va deveni tutore și, prin urmare, nu este complet liberă în alegerea numirii tutorelui. Persoana custodelui este verificată de curatori specializați sau de instituții de îngrijire și diagnosticare.

Persoana care urmează să fie numită custode trebuie:

1. să aibă capacitate contractuală deplină, să aibă drepturi părintești, să nu fie lipsită de drepturi publice prin hotărâre judecătorească,
2. să garanteze că își va îndeplini obligațiile de custode cu diligența necesară (duce o viață integră și nu dă un exemplu negativ copilului).

În legislația poloneză, reprezentanții legali ai copilului sunt de drept părinții acestuia. Custodele nu este reprezentantul legal de drept al copilului, ci este numit pe baza unei hotărâri judecătorești.

Sistemul juridic polonez face distincție între tutelă [pl opieka, opiekun] și curatelă [pl kuratela, kurator], prima fiind instituită pentru persoanele complet incapabile din punct de vedere juridic (în acest caz, tutela este de natură permanentă), iar cea de-a doua pentru persoanele parțial incapabile din punct de vedere juridic (în acest caz, curatelă poate fi limitată în timp). Instanțele numesc, de asemenea, curatori pentru a asista persoanele vulnerabile, de exemplu, un curator este numit pentru o persoană cu handicap pentru a se ocupa de o chestiune specifică.

În conformitate cu articolul 16 din [Codul civil polonez](#), un adult poate fi parțial incapabil din punct de vedere juridic din cauza unei boli mintale, a unui retard mintal sau a altor tulburări mintale, în special alcoolismul sau dependența de droguri, dacă starea sa nu justifică o incapacitate juridică totală, dar are nevoie de asistență pentru a-și gestiona afacerile.

În conformitate cu articolul 13 din [Codul civil polonez](#), o persoană care a împlinit vârsta de 13 ani poate fi incapabilă din punct de vedere juridic dacă, din cauza unei boli mintale, a unui retard mintal sau a altor tulburări mintale, în special alcoolism sau dependență de droguri, nu își poate controla comportamentul. Un tutore este numit pentru o persoană cu incapacitate juridică deplină, cu excepția cazului în care persoana se află încă în grija părinților săi. Cerința de handicap care justifică necesitatea de a numi un curator pentru o persoană cu handicap în conformitate cu articolul 183 din Codul polonez al familiei și al tutelei ar trebui tratată în mod liber. În cazul unui handicap general cauzat de bătrânețe, ar trebui să se țină seama mai degrabă de necesitatea de a numi un curator pentru o persoană cu handicap decât de necesitatea de a o incapacita parțial sau total. Atunci când decide dacă o persoană cu handicap ar trebui să fie incapabilă din punct de vedere juridic sau dacă ar trebui numit un curator pentru persoana respectivă, judecătorul

trebuie să ia în considerare care opțiune ar fi mai bună pentru persoana respectivă, ținând seama de circumstanțele reale.

Procedura de declarare a incapacității juridice depline este prevăzută la articolele 544-560¹ din [Codul polonez de procedură civilă](#). Cererea de incapacitate juridică, precum și procedurile desfășurate pe baza acesteia nu determină dacă instanța se va pronunța asupra incapacității juridice a persoanei pentru care se solicită acest lucru. Această ipoteză are ca rezultat sfera largă de îndatoriri ale instanțelor față de persoanele vizate de cererile de incapacitate și introducerea mai multor niveluri ale procedurii de obținere a probelor care implică o persoană a cărei incapacitate legală este solicitată, experți medicali, cum ar fi un psihiatru, neurolog sau psiholog și alți participanți la procedură.

Tutorii și curatorii sunt numiți de instanțele de familie și tutelă, această competență fiind exercitată de instanțele districtuale. Cazurile de incapacitate legală sunt de competența instanțelor regionale. Competența teritorială revine instanței familiale și de tutelă de la locul de reședință al unei persoane aflate în dificultate sau, în lipsa acesteia, instanței familiale și de tutelă de la locul șederii al acesteia. În cazul în care persoana nu are un loc de ședere, competența teritorială revine instanței din Varșovia. În cazuri urgente, instanțele familiale și de tutelă emit din proprie inițiativă orice ordine necesare, inclusiv în ceea ce privește persoanele care nu intră sub jurisdicția lor teritorială, și notifică instanța familială și de tutelă din jurisdicția teritorială competentă.

PORTUGALIA²⁷

Incapacitatea juridică a minorilor este acoperită prin autoritatea părintească, iar în absența acesteia, subsidiar, prin tutelă (articolul 124 din [Codul Civil](#)).

În conformitate cu articolul 1921 din [Codul Civil](#), în cazul în care autoritatea părintească nu poate fi exercitată din cauza absenței părinților sau a unui impediment general, incapacitatea minorului este sprijinită prin tutelă.

Articolul 1921 din [Codul Civil](#) - "1. Un minor este supus în mod obligatoriu tutelei:

- a) dacă părinții au decedat;
- b) dacă părinții sunt decăzuți din dreptul de a exercita autoritatea părintească asupra persoanei minorului;
- c) dacă părinții au fost de facto împiedicați să exercite autoritatea părintească mai mult de șase luni;
- d) dacă părinții sunt necunoscuți.

²⁷ <https://www.the-vulnerable.eu/Questions.aspx?c=pt>

2. În cazul în care părinții sunt împiedicați *de facto* să exercite autoritatea părintească, Ministerul Public trebuie să ia măsurile necesare pentru apărarea minorului, indiferent de expirarea termenului prevăzut la litera c) a alineatului precedent, iar în acest scop poate promova desemnarea unei persoane care, în numele minorului, să încheie acte juridice urgente sau care aduc beneficii evidente minorului.

3 - Prevederile alineatului (1) nu se aplică atunci când se instituie sponsorizarea civilă.”

În unele cazuri, este posibil să fie numiți administratori care să coexiste și să acționeze împreună cu reprezentanții legali.

Tutela legală este exercitată de un tutore numit de instanța pentru minori (art. 1923 din [Codul Civil](#)). Cu toate acestea, consiliul de familie joacă un rol important în decizia judecătorului (art. 1931 din [Codul Civil](#) - În cazul în care părinții nu au numit un tutore sau tutorele nu a fost confirmat, este de competența instanței pentru copii, după audierea consiliului de familie, să numească tutorele dintre rudele sau apropiații minorului sau dintre persoanele care au îngrijit efectiv sau îngrijesc minorul sau au manifestat afecțiune față de minor.

Înainte de a numi un tutore, instanța trebuie să audieze minorul dacă a împlinit vârsta de 14 ani.

Codul civil portughez prevede și o a doua posibilitate de a numi un tutore: tutela testamentară (articolul 1928 din [Codul Civil](#)). În acest articol, tutela este desemnată printr-un ultim testament (este posibil și un act autentic) și poate fi instituită de părinții minorului. Cu toate acestea, tutela testamentară poate fi deținută în mod legal doar de unul dintre părinți în cazul în care celălalt părinte este absent sau împiedicat în momentul în care primul părinte moare.

Tutela este exercitată de un singur tutore (art. 1929 din [Codul Civil](#)). În cazul în care părinții au desemnat mai multe persoane, instanța trebuie să numească una singură pentru a exercita tutela. Cu toate acestea, este posibil ca unul sau mai mulți administratori numiți în scopuri diferite să coexiste până la majoratul minorului.

În Portugalia, în general, persoanele cu vârsta de peste 18 ani își pot exercita drepturile personal și liber, își pot îndeplini obligațiile și pot avea grijă de bunurile lor, fără a avea nevoie de ajutorul altor persoane.

Cu toate acestea, există cetățeni care, din motive de sănătate, handicap sau ca urmare a comportamentului lor (de exemplu, alcoolism, dependență de droguri etc.) nu își pot exercita drepturile, nu își pot îndeplini obligațiile sau nu își pot îngriji bunurile în mod conștient și liber fără sprijinul sau intervenția unei alte persoane.

Regimul „adulților în dificultate” este destinat în special acestei ultime categorii și are ca obiectiv menținerea autonomiei pe care persoana o mai are și, pe cât posibil, dezvoltarea acesteia.

În acest sens, instanța, după examinarea tuturor factorilor care i-au fost prezentați și cu ajutorul informațiilor medicale, decide care sunt actele pe care persoana – adultul aflat în dificultate - poate și trebuie să continue să le efectueze în mod liber și care, pentru protecția sa, trebuie să fie efectuate de către sau cu ajutorul unei alte persoane – și anume asistentul. Cu toate acestea, există anumite acte pe care asistentul le poate efectua numai după obținerea permisiunii instanței.

Există, de asemenea, situații în care persoana, din cauza bolii sau a fragilității, în ciuda necesității măsurilor de asistență, nu dorește sau nu poate să le solicite. În astfel de situații, **instanța poate decide fără autorizația persoanei, cu condiția să considere că există motive pentru a nu solicita o astfel de autorizație, sau în cazurile în care instanța constată că persoana nu este în măsură să își dea autorizația în mod liber și conștient.**

Cererea poate fi făcută întotdeauna de către Ministerul Public sau de către soț, partener de fapt sau orice rudă de sânge succesivă. Una dintre aceste persoane trebuie să se deplaseze la Parchet sau să apeleze la serviciile unui avocat, iar dacă se dovedește că nu poate plăti pentru aceste servicii, poate solicita asistență juridică din partea serviciilor de securitate socială.

Măsurile de sprijin pot fi dispuse numai de către instanță și au ca scop protejarea persoanei pentru a o împiedica pe aceasta sau pe alte persoane să ia decizii care îi sunt dăunătoare la mila voinței arbitrare sau abuzive a unor terțe părți.

Acest sistem ia în considerare faptul că persoana poate, de exemplu, să aibă o problemă de sănătate sau un handicap care o împiedică să se ocupe de probleme mai complexe, dar este perfect capabilă să se ocupe de viața sa de zi cu zi sau să continue să voteze sau să își educe copiii. Cu alte cuvinte, chiar dacă persoana suferă de o boală grav debilitantă, voința sa nu trebuie să fie complet înlocuită cu voința altcuiva.

Acesta este motivul pentru care instanța, după examinarea fiecărui caz în parte, decide ce acte pot fi efectuate și ce acte nu pot fi efectuate de persoana respectivă.

Primul pas este, de a se adresa procurorului din cadrul instanței civile celei mai apropiate de reședința sa, sau de a apela la serviciile unui avocat²⁸. În absența mijloacelor financiare pentru a plăti serviciile unui avocat, se poate solicita asistență juridică din partea serviciilor de securitate socială.

²⁸ <https://justica.gov.pt/Guias/como-pedir-apoio-judiciario>

Odată ce procurorul sau avocatul a deschis acțiunea - un pas obligatoriu - va rămâne la latitudinea judecătorului să decidă când se începe monitorizarea persoanei aflate în dificultate și să indice care sunt drepturile și obligațiile pe care aceasta continuă să le exercite liber și, când va fi necesară implicarea asistentului.

La deschiderea procedurii, persoana aflată în dificultate este întotdeauna audiată de către judecător, care stabilește, de asemenea, efectuarea unui examen medical (dispensabil doar în situații foarte specifice) pentru a analiza situația care afectează persoana, consecințele acesteia și mijloacele adecvate de sprijin și tratament. Odată ce instanța dispune de informațiile pe care le consideră necesare, aceasta emite o decizie în care numește asistentul și precizează actele pe care persoana le poate îndeplini sau nu în mod liber.

SLOVACIA²⁹

În conformitate cu legislația slovacă, conceptul de „custodie” se referă la conceptul de „drepturi și responsabilități părintești”. În principiu, ambii părinți au custodia minorului, indiferent dacă minorul s-a născut în cadrul sau în afara căsătoriei și dacă părinții minorului sunt căsătoriți, divorțați, locuiesc separat sau împreună.

Conceptul de „custodie” este definit pe larg în [Codul familiei](#) și cuprinde, în special, dreptul de reprezentare a minorului, dreptul de administrare a bunurilor minorului și, în final, dreptul de custodie. Dreptul de custodie include obligația și dreptul de a crește minorul, de a-l educa, de a-i oferi îngrijire medicală și întreținere (articolul 28 din [Codul familiei](#)).

În cazul în care unul dintre părinți este decedat, incapabil din punct de vedere juridic sau privat, restricționat sau suspendat din drepturile și responsabilitățile părintești, celălalt părinte este însărcinat cu executarea drepturilor și responsabilităților părintești.

În cazul în care niciunul dintre părinți nu este în viață, aceștia sunt necunoscuți ori nu au capacitate juridică deplină, sau ambii părinți au fost privați de executarea drepturilor părintești, instanța districtuală în funcție de reședința obișnuită a copilului minor instituie tutoratul.

Tutorele este însărcinat cu reprezentarea minorului, administrarea bunurilor acestuia și supravegherea educației minorului (educație, îngrijire personală, îngrijire medicală, întreținere etc.). Tutorele poate asigura el însuși îngrijirea personală a minorului sau o altă persoană poate fi desemnată de instanță.

²⁹ <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=sk&q=9>

Instanța poate numi un tutore al unui copil minor la propunerea cuiva (de exemplu, a unei persoane care dorește să fie tutore) **sau din oficiu, de îndată ce ia cunoștință de necesitatea de a institui un tutore al unui copil minor**, fie pe baza propriilor activități, fie a unei alte inițiative, de exemplu, a autorității de protecție a copilului.

În cazul în care părinții unui copil minor sunt în viață și dacă acest lucru nu este contrar interesului minorului, instanța numește ca tutore o persoană propusă de părinți. În cazul în care nu există o astfel de persoană, instanța numește ca tutore pe cineva dintre rudele sau persoanele apropiate copilului minor, sau persoane apropiate familiei minorului sau o altă persoană fizică. În cazul în care nu este posibilă desemnarea ca tutore a unei persoane fizice, instanța numește ca tutore o autoritate.

Legislația slovacă de bază privind aspectele legate de pierderea capacității juridice se bazează pe secțiunea 10 din Legea nr. 40/1964 - [Codul civil](#), care permite atât limitarea, cât și pierderea completă a capacității juridice.

Începând cu 1 iulie 2016, odată cu adoptarea Legii nr. 161/2015 - Codul de procedură civilă necontencioasă, nu mai este posibilă privarea unei persoane de capacitatea juridică. Această nouă reglementare procedurală nu permite pierderea completă a capacității juridice ci doar o restrângere a capacității juridice. Modificările consacrate referitoare la procedura privind capacitatea juridică au fost puse în aplicare în contextul aderării Slovaciei la [Convenția Organizației Națiunilor Unite](#) privind drepturile persoanelor cu handicap.

[Legea nr. 161/2015 - Codul de procedură civilă necontencioasă](#) - prevede că, atunci când instanța decide să restricționeze capacitatea juridică a unei persoane, durata restricției este specificată în hotărâre și este numit un tutore de către instanță (secțiunea 248, alineatul 2).

Cererea de inițiere a procedurii trebuie să conțină, în plus față de cerințele generale de depunere, o descriere a faptelor care justifică interferența în capacitatea unei persoane fizice de a îndeplini acte juridice, și o justificare a faptului că nu sunt posibile alte măsuri mai puțin restrictive, sau o descriere a faptelor care justifică o modificare a restricției capacității de a îndeplini acte juridice sau a faptelor care justifică restabilirea capacității de a îndeplini acte juridice. (secțiunea 234 din Codul de procedură civilă necontencioasă).

Autoritatea competentă pentru numirea unui custode oficial este instanța regională din districtul judiciar în care persoana în cauză își are reședința. Dacă nu există o astfel de instanță, instanța în a cărei rază de competență se află bunurile persoanei fizice.

În principiu, actele juridice ale reprezentantului legal nu sunt supuse aprobării autorităților judiciare, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege. În conformitate cu articolul 28 din Codul civil, reprezentantul legal are nevoie de aprobarea instanței pentru actele privind administrarea patrimoniului persoanei reprezentate care nu intră în sfera actelor obișnuite. Legea nu definește actele obișnuite, care sunt evaluate de la caz la caz. Acestea ar putea fi, de exemplu, transferuri imobiliare, acte juridice privind bunuri mai valoroase sau o cerere de divorț în numele persoanei cu capacitate restrânsă etc.

SLOVENIA³⁰

Scopul tutelei minorilor este îngrijirea, creșterea și educația. Tutela are, de asemenea, scopul de a proteja drepturile și beneficiile materiale și de altă natură ale persoanelor care sunt sub tutelă.

Un minor aflat sub tutelă în vârstă de 15 ani sau mai mult poate să își încheie singur propria afacere legală, însă pentru validitatea unei astfel de afaceri este necesară aprobarea tutorelui, iar pentru afacerile pentru care tutorele însuși nu își dă acordul, este necesară aprobarea centrului de asistență socială.

Un minor aflat sub tutelă în vârstă de 15 ani sau mai mult poate dispune de propriile venituri personale, fiind obligat să contribuie la subzistența și educația sa.

În cazul în care părinții nu pot sau nu doresc să exercite responsabilitatea părintească asupra copiilor lor, un copil poate fi îngrijit de alte persoane (familie adoptivă) sau instituții. Centrul de servicii sociale poate lua un copil de la părinții săi și îl poate încredința unei terțe persoane sau instituții dacă părinții neglijează îngrijirea copilului sau dacă acest lucru este în interesul copilului (articolul 120 din [Legea privind căsătoria și relațiile de familie](#)).

În conformitate cu *Legea privind căsătoria și relațiile familiale*, îngrijirea părintească aparține exclusiv părinților. În cazul în care un minor are nevoie de îngrijire alternativă, se poate numi un tutore sau un îngrijitor familial pentru minorul respectiv.

Un centru de asistență socială pune sub tutelă un minor ai cărui părinți sunt necunoscuți sau care nu îl îngrijesc corespunzător. Un tutore poate fi numit de Centrul de asistență socială în toate cazurile. În general, Centrul de asistență socială trebuie să emită un consimțământ sau un acord pentru o tranzacție juridică.

Tutorele unui minor este obligat să aibă grijă de acesta la fel cum ar face-o părinții săi dar nu trebuie să întrețină financiar copilul și nu are obligația de a-l găzdui la domiciliul său.

³⁰ <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=si&q=9>

Ori de câte ori centrul de asistență socială are cunoștință de faptul că o persoană trebuie pusă sub tutelă, acesta decide imediat tot ceea ce este necesar pentru protecția persoanei și a drepturilor și beneficiilor acesteia și inițiază procedura de punere sub tutelă. O procedură de plasare a unei persoane sub tutelă și de numire a unui tutore este urgentă.

Tutela asupra unui minor nu poate fi acordată mai multor persoane.

- **Tutela permanentă este instituită de Centrul de Asistență Socială** care numește un tutore pentru o persoană cu capacitate restrânsă de exercițiu sau fără capacitate de exercițiu.
- **Tutela pentru cazuri speciale se instituie tot de Centrul de Asistență Socială** care numește un tutore doar pentru un anumit tip de sarcini, pentru o persoană al cărei domiciliu este necunoscut și care nu are un reprezentant (de ex. într-o procedură de moștenire există un moștenitor despre care se știe că este în viață și locuiește undeva în străinătate; dar nu i se cunoaște adresa și, prin urmare, nu se poate lua legătura cu acesta în legătură cu procedura), un proprietar necunoscut al bunurilor, atunci când este necesar să se aibă grijă de acestea (bunurile sunt într-o stare deplorabilă, dar proprietarul nu este cunoscut sau există o procedură în curs de desfășurare pentru a determina proprietarul - proceduri de deznaționalizare), sau în alte cazuri în care este necesar să se protejeze drepturile și interesele persoanelor.

Tutela pentru minori încetează atunci când minorul atinge vârsta deplină de maturitate (18 ani). Numai în cazul în care minorul este incapabil (persoană lipsită de capacitatea de a contracta), acestuia îi poate fi numit un tutore.

Scopul tutelei adulților este de a proteja persoana acestora, care se realizează în primul rând prin reglementarea chestiunilor pe care aceste persoane nu le pot face singure și prin eforturile de tratament și formare pentru o viață independentă și, bineînțeles, de a le proteja bunurile și alte drepturi și beneficii personale. (articolul 239 din [Codul familiei](#))

Sistemul juridic sloven prevede două forme diferite de tutelă, tutela instituită adulților aflați în dificultate (art. 262 - art. 266 din Codul familiei) **și tutela instituită în cazuri speciale** (art. 267 - art. 271 din Codul familiei).

În cazul tutelei adulților, instanța plasează sub tutelă o persoană care, din motive de tulburări de dezvoltare mintală sau probleme de sănătate mintală sau din orice alt motiv care îi afectează capacitatea decizională, nu este capabilă să își apere singură drepturile și interesele și numește un tutore. **În decizia privind plasarea unei persoane sub tutelă, instanța definește domeniul de aplicare al obligațiilor și drepturilor**

tutorelui, pe baza unei expertize. De asemenea, este posibil ca, după caz, instanța în fața căreia este inițiată procedura de plasare a unei persoane sub tutelă să plaseze persoana sub tutelă temporară și să numească un tutore temporar. Obligațiile tutorelui temporar încetează în momentul în care instanța numește un tutore sau în momentul în care o decizie prin care instanța constată că nu există motive pentru plasarea unei persoane sub tutelă devine definitivă.

În cazurile speciale de tutelă, centrul de asistență socială numește un tutore pentru cazuri speciale sau un tutore pentru anumite tipuri de sarcini pentru o persoană absentă a cărei reședință este necunoscută și care nu are un reprezentant, pentru un proprietar necunoscut, în cazul în care este necesar ca cineva să aibă grijă de bunurile sale, precum și în alte cazuri în care este necesară protecția drepturilor și intereselor unei persoane. În condițiile prevăzute de Codul familiei, un tutore pentru cazuri speciale sau un tutore pentru anumite tipuri de sarcini poate fi numit, de asemenea, de autoritatea la care se desfășoară procedura. Un tutore pentru cazuri speciale nu poate fi numit atunci când sunt îndeplinite condițiile pentru plasarea unui adult sub tutelă, cu excepția cazului în care lege prevede altfel. Cu toate acestea, centrul de asistență socială sau instanța poate numi un tutore secundar în cazul în care interesele tutorelui și ale persoanei aflate sub tutelă sunt în conflict.

Instanța trimite fără întârziere centrului de asistență socială decizia finală prin care a plasat adultul sub tutelă și a numit un tutore (articolul 262 din Codul familiei). Supravegherea efectivă a exercitării tutelei în ambele cazuri este responsabilitatea centrului de asistență socială.

În cazul în care motivele pentru tutelă nu mai există, aceasta încetează prin hotărâre judecătorească, la fel și în cazul tutelei speciale (articolele 266 și 271 din [Codul familiei](#)).

SPANIA³¹

Părinții pot, prin testament sau act notarial public, să desemneze un tutore să înființeze organele de supraveghere a tutelei, precum și, să numească persoanele care urmează să facă parte din acestea sau să stabilească orice altă dispoziție cu privire la persoana sau bunurile copiilor lor minori. (art. 201 din [Codul civil](#))

Desemnările prevăzute la articolul precedent sunt obligatorii pentru autoritatea judiciară la stabilirea tutelei, cu excepția cazului în care interesul superior al minorului impune altfel, caz în care emite o hotărâre motivată. (art. 202 din [Codul civil](#))

³¹ <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=es&q=9>

Responsabilitățile tutelei constituie o obligație care se exercită în beneficiul persoanei aflate sub tutelă și se află sub jurisdicția autorității judiciare.

Tutela se va exercita sub supravegherea Parchetului, care va acționa din oficiu sau la cererea minorului sau a oricărei persoane interesate.

Măsurile și dispozițiile prevăzute la articolul 158 din [Codul civil](#) pot fi, de asemenea, convenite de autoritatea judiciară în toate cazurile de tutelă a minorilor, în măsura în care interesele minorilor o cer.

În cazul minorilor aflați sub tutela unei entități publice, aceste măsuri pot fi dispuse de autoritatea judiciară numai din oficiu sau la cererea respectivei entități, a Ministerului Public sau a minorului însuși. Entitatea publică este parte la procedură, iar măsurile convenite sunt comunicate acesteia din urmă, care transmite comunicarea respectivă directorului centrului rezidențial sau familiei gazdă.

Fundațiile și alte persoane juridice non-profit, publice sau private, ale căror scopuri includ protecția și asistența minorilor, pot fi tutori.

Se acordă prioritate numirii unui tutore:

1. persoanei sau persoanelor desemnate de părinți într-un testament sau într-un act notarial public.
2. ascendentului sau fratelui desemnat de autoritatea judiciară.

În mod excepțional, printr-o decizie motivată, ordinea de la alineatul precedent poate fi modificată sau se poate renunța la toate persoanele menționate în acesta, dacă interesul superior al minorului o cere. Integrarea minorului în viața de familie a tutorelui este considerată benefică pentru minor.

În absența persoanelor menționate la articolul precedent, autoritatea judiciară numește tutore persoana pe care o consideră cea mai potrivită, pe baza relațiilor sale cu persoana aflată sub tutela sa și în interesul superior al acesteia.

În cazul în care este necesar să se numească un tutore pentru mai mulți frați și surori, autoritatea judiciară trebuie să se asigure că este numită aceeași persoană.

Tutela se exercită de un singur tutore, cu unele excepții:

- 1) când, din cauza unor circumstanțe speciale care implică persoana aflată sub tutelă sau bunurile acesteia, este oportună separarea funcțiilor de tutore al persoanei și de tutore al bunurilor, fiecare dintre aceștia acționând în mod independent în sfera competențelor sale, deși deciziile privind ambele aspecte se iau în comun.

- 2) în cazul în care o persoană este desemnată tutore al copiilor fratelui său și se consideră oportun ca și soțul tutorelui sau persoana aflată într-o relație afectivă similară să exercite tutela.
- 3) când părinții minorului au desemnat mai mult de un tutore prin testament sau act notarial public pentru a exercita tutela în comun.

Autoritatea judiciară poate stabili, în decizia sa prin care este constituită tutela sau într-o decizie ulterioară, măsurile de supraveghere și control pe care le consideră adecvate, în beneficiul minorului aflat sub tutelă. De asemenea, autoritatea judiciară poate solicita în orice moment tutorelui, să raporteze cu privire la starea personală a minorului și la situația administrativă a bunurilor acestuia.

După intrarea în vigoare a [Legii 8/2021](#) din 2 iunie 2021 de modificare a legislației civile și procedurale pentru a sprijini persoanele cu handicap în exercitarea capacității lor, sistemul juridic spaniol s-a adaptat la Convenția ONU de la New York din 13 decembrie 2006, conform căreia persoanele cu handicap au capacitate juridică în condiții de egalitate cu ceilalți în toate aspectele vieții. Printre altele, au fost modificate Legea notarială, Codul civil, Legea ipotecară, Legea de procedură civilă, Legea privind protecția proprietății pentru persoanele cu handicap, Legea privind registrul civil, Legea privind jurisdicția voluntară și Codul comercial.

Cea mai profundă schimbare implică modificarea Codului civil, bazată pe respectarea dorințelor și preferințelor persoanei cu handicap.

Conceptul de incapacitate dispare și este înlocuit de măsuri de sprijin pentru a ajuta cetățeanul să își exercite capacitatea. Sistemul juridic spaniol prevede faptul că protecția persoanei și/sau a bunurilor adulților cu capacitate redusă se exercită de maniere diferite.

În primul rând, prin persoanele desemnate de cei care au nevoie de sprijin pentru a-și exercita capacitatea juridică, prin intermediul unui act public notarial (articolul 255 din Codul civil). Acesta poate stabili persoana sau persoanele care îl asistă, modul de acțiune, domeniile și activitățile în care vor acționa, precum și garanțiile decise de partea interesată însăși. Sprijinul poate cuprinde asistența prin consiliere și însoțire; iar asistentul trebuie să fie de acord cu actul specific sau puterile de reprezentare (împuterniciri ordinare sau preventive, atunci când se ia în considerare situația de handicap).

În cazul măsurilor de sprijin, se poate stabili, de asemenea, regimul de acțiune, sfera competențelor persoanei sau persoanelor care trebuie să furnizeze sprijinul sau forma de exercitare a sprijinului, care va fi furnizat în conformitate cu dispozițiile articolului 249 din Codul civil. De asemenea, se pot prevedea măsurile sau organismele de control pe care le consideră adecvate, garanțiile necesare pentru a evita abuzurile, conflictele de interese sau influențele nejustificate, precum și mecanismele și termenele de revizuire a

măsurilor de sprijin, pentru a garanta respectarea dorințelor și preferințelor persoanei aflate în dificultate. Notarul care autorizează va comunica Registrului Civil din oficiu și fără întârziere documentul public care conține măsurile de susținere pentru includerea acestuia în registrul individual al concedentului.

În al doilea rând, tutela de facto, reprezintă situația neformalizată în care o persoană este responsabilă de asistarea alteia. Reglementările actuale (articolul 264 din Codul civil) stabilesc că aceasta va avea funcții de sprijin cum ar fi: reprezentare în depunerea cererii de ajutor economic și în chestiuni cu importanță economică, personală sau familială limitată. Pentru a putea reprezenta persoana aflată în dificultate și în alte chestiuni, tutorele va avea nevoie de autorizarea instanței, care poate stabili, de asemenea, garanții pentru protejarea persoanei care necesită tutela.

În al treilea rând, și numai în acele cazuri în care nu există suficiente măsuri de tutelă voluntară *de facto* (articolele 255 și 268 din Codul civil), autoritatea judiciară va numi un curator. Scopul curatorului va fi de a asista în acele cazuri stabilite de judecător. În mod excepțional, acestuia i se pot atribui funcții de reprezentare prin care va acționa în numele persoanei cu handicap (articolele 268-294 din Codul civil). Autorizația instanței va fi, la rândul său, necesară în cele mai importante cazuri enumerate la articolul 287 din Codul civil.

Curatela este exercitată de un singur curator, cu excepția cazului în care, din cauza circumstanțelor speciale ale persoanei care trebuie protejată sau ale bunurilor acesteia, este oportun să se separe funcțiile de curator al persoanei și de tutore al bunurilor. În acest caz, fiecare acționează independent în domeniul său de competență, deși deciziile referitoare la ambele trebuie luate în comun.

Măsurile luate de autoritatea judiciară în cadrul procedurii de acordare a sprijinului vor fi proporționale cu nevoile persoanei care le solicită, vor respecta întotdeauna autonomia maximă a acesteia din urmă în exercitarea capacității sale juridice și vor răspunde în toate cazurile voinței, dorințelor și preferințelor acesteia.

Măsurile de sprijin adoptate de instanțe vor fi revizuite periodic în termen de maximum trei ani. Cu toate acestea, autoritatea judiciară poate, în mod excepțional și cu justificare, în cadrul procedurii de acordare sau, după caz, de modificare a sprijinului, să stabilească o perioadă mai lungă de revizuire care nu poate depăși șase ani.

Fără a aduce atingere celor de mai sus, măsurile de sprijin adoptate de instanțele de judecată vor fi revizuite, în orice caz, în cazul oricărei schimbări în situația persoanei care ar putea necesita modificarea măsurilor menționate.

Starea de incapacitate totală nu mai există. Întrucât asistența este acordată în cazurile în care aceasta a fost stabilită (măsuri voluntare sau judiciare) sau în care este exercitată (tutela de facto), toate cele trei pot coexista, preferându-se în orice moment,

într-un anumit caz, tutela voluntară, de facto și judiciară. Dacă este necesar, pot fi instituite măsuri judiciare care să completeze cele de mai sus. În cele din urmă, autoritatea judiciară poate stabili garanții pentru măsurile voluntare sau pentru tutela de facto în caz de abatere (articolele 249 și 267 din Codul civil).

Atunci când o hotărâre judecătorească este pe rol și când sunt necesare măsuri de administrare a bunurilor persoanei cu capacitate restrânsă de exercițiu, este posibil să se numească un apărător provizoriu („defensor judicial”). Rolul acestuia va înceta odată cu constituirea tutelei sau a curatelei.

UCRAINA³²

În conformitate cu articolul 34 din [Codul civil](#) al Ucrainei, persoanele dobândesc vârsta majoratului și capacitatea juridică deplină de la vârsta de 18 ani.

Persoanele cu vârsta sub 14 ani sunt considerate copii . Acestea au dreptul de a efectua doar mici tranzacții casnice iar Reprezentanții lor legali - părinții sau tutorii - efectuează acte juridice în numele lor - articolul 31 din Codul civil al Ucrainei.

Persoanele cu vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani sunt considerate minori. Acestea au dreptul de a efectua mici tranzacții casnice; de a dispune în mod independent de câștiguri, subvenții sau alte venituri; de a exercita în mod independent drepturile asupra rezultatelor activităților intelectuale, creative protejate de lege; de a fi membru (fondator) al organizațiilor juridice dacă acest lucru nu este interzis de lege sau de documentele constitutive ale organizației juridice; de a semna în mod independent acordul de depozit bancar (conturi) și de a dispune de contribuția făcută de acesta în numele său (bani în cont). Ei pot efectua alte tranzacții cu acordul părinților (părinților adoptivi) sau al tutorilor. Pentru ca un minor să efectueze o tranzacție cu privire la vehicule sau bunuri imobiliare, trebuie să existe un consimțământ scris, autentificat notarial, al părinților (părinți adoptivi) sau al custodelui și permisiunea autorității tutelare și de custodie.

În conformitate cu articolul 141 din Codul familiei:

1. mama și tatăl au drepturi și responsabilități egale cu privire la copilul lor, indiferent dacă au fost căsătoriți sau nu.
2. dizolvarea căsătoriei sau separarea părinților nu afectează întinderea drepturilor lor și nu îi scutește de responsabilitatea față de copilul lor.

În cazul în care un minor nu are părinți, se numește un tutore care are aceleași drepturi și responsabilități ca și părinții pentru a proteja bunurile și drepturile nepatrimoniale ale minorului.

³² <https://www.the-vulnerable.eu/Answers.aspx?c=ua&q=2>

În conformitate cu articolul 60 din Codul civil, instanța stabilește tutela/custodia unui copil în cazul în care, la examinarea cazului, se constată că un copil este lipsit de îngrijire părintească și numește un tutore/custode la cererea autorității de tutelă și custodie.

Autoritatea de tutelă și custodie instituie tutela și custodia unui minor, cu excepția cazurilor prevăzute la articolul 60 din prezentul cod. (art. 61 din Codul civil).

Orice persoană care a luat cunoștință de faptul că o persoană are nevoie de tutelă sau de custodie trebuie să informeze imediat autoritatea de tutelă și custodie (articolul 57 din Codul civil).

În conformitate cu articolul 59 din Codul civil, tutela este instituită pentru minorii orfani sau lipsiți de îngrijirea părintească.

Un tutore sau un curator este ales în principal dintre persoanele care au legături de rudenie sau de familie cu persoana protejată, ținând seama de relațiile personale dintre acestea, de posibilitatea ca o persoană să îndeplinească atribuțiile de tutore sau curator (articolul 63 din Codul civil).

Este posibilă desemnarea unuia sau mai multor tutori sau tutori care vor exercita răspunderea părintească egală asupra minorului.

În Ucraina, protecția adulților care, din cauza stării lor de sănătate, nu își pot exercita în mod independent drepturile și nu își pot îndeplini obligațiile se realizează prin instituirea tutelei și a custodiei (partea 1 a articolului 55 din [Codul civil](#)).

Tutela (опіка/опика - ukr.) **este instituită în cazul persoanelor care sunt recunoscute ca fiind incapabile** (articolul 58 din Codul civil al Ucrainei). Instanța poate declara o persoană incapabilă dacă, din cauza unei tulburări mintale cronice și persistente, aceasta este incapabilă să înțeleagă sensul acțiunilor sale și (sau) să le gestioneze. **Procedura de declarare a incapacității juridice a unei persoane, precum și procedura de revenire la exercitarea capacității juridice civile a unei persoane sunt stabilite de Codul de procedură civilă al Ucrainei.**

Persoana incapabilă nu are dreptul de a încheia niciun act. Actele în numele și în interesul unei astfel de persoane sunt îndeplinite de tutore. Responsabilitatea pentru prejudiciile cauzate de o persoană incapabilă este, de asemenea, suportată de tutore (articolul 41 din Codul civil).

Custodia (піклування/pikluvannia - ukr.) se instituie în cazul persoanelor a căror capacitate juridică este limitată (articolul 59 din Codul civil). Instanța poate limita capacitatea juridică civilă a unei persoane în două cazuri:

- 1) în cazul în care persoana suferă de o tulburare mintală care îi afectează în mod semnificativ capacitatea de a înțelege sensul acțiunilor sale și (sau) de a le gestiona;
- 2) în cazul în care persoana abuzează de băuturi alcoolice, stupefiante, substanțe toxice, jocuri de noroc etc. și astfel se pune pe sine sau familia sa, precum și alte persoane pe care este obligată prin lege să le întrețină, într-o situație financiară dificilă.

Persoanele cu capacitate juridică limitată pot îndeplini în mod independent doar mici sarcini casnice. Tranzacțiile privind înstrăinarea bunurilor și alte tranzacții sunt efectuate cu acordul custodelui. O persoană a cărei capacitate civilă este limitată este responsabilă în mod independent pentru încălcarea de către aceasta a contractului încheiat cu consimțământul custodelui și pentru prejudiciul cauzat de aceasta unei alte persoane (articolul 37 din Codul civil).

UNGARIA³³

Persoanele care nu au împlinit încă vârsta de 18 ani sunt considerate minori. Minorii căsătoriți sunt considerați majori. (Secțiunea 2 para. 10 alin. (1) din [Codul civil](#))

Un minor are capacitate de exercițiu limitată atunci când a împlinit vârsta de 14 ani și nu este incompetent. (Secțiunea 2 para.11 din [Codul civil](#))

Un minor poate fi plasat sub tutelă prin hotărâre judecătorească după ce a împlinit vârsta de 17 ani, în conformitate cu dispozițiile aplicabile adulților. Plasarea sub tutelă poate fi solicitată și de către reprezentantul legal al minorului. În cazul în care un minor este plasat sub tutelă printr-o hotărâre judecătorească care invocă o competență juridică complet limitată, tutela intră în vigoare atunci când acesta atinge vârsta majoratului. Cu toate acestea, minorul își pierde competența juridică la data la care decizia relevantă devine obligatorie din punct de vedere juridic.

Până la vârsta de 18 ani, copiii se află din oficiu sub tutelă. Scopul acestei măsuri este de a evita ca, după vârsta de 18 ani (sfârșitul custodiei), copiii cu handicap mintal să nu rămână fără tutore până la decizia instanței. În acest fel, custodia rămâne până la vârsta de 18 ani, dar un copil care are, în cazuri normale, o competență juridică limitată își pierde complet competența juridică, iar tutela intră în vigoare în ziua în care împlinește 18 ani. (Secțiunea 2 para.18 alin. (1)-(3) din [Codul civil](#))

Căsătoria unui minor este considerată nulă dacă este încheiată fără acordul prealabil al autorității tutelare. În cazurile prevăzute de lege, autoritatea tutelară poate autoriza căsătoria unui minor cu capacitate juridică limitată în vârstă de peste 16 ani. Autoritatea tutelară intervievează părintele sau tutorele înainte de a decide cu privire la

³³ <https://www.the-vulnerable.eu/Questions.aspx?c=hu>

acordarea sau refuzul autorizației. În cazul în care părintele nu are autoritatea de a exercita custodia părintească în probleme majore legate de chestiunile copilului, în cazul în care locul unde se află acesta este necunoscut sau în cazul în care există obstacole insurmontabile, interviul menționat mai sus nu este necesar. (Secțiunea 4:9 alin. (1)-(3) din Codul civil)

Dispoziția testamentară a unui minor cu capacitate juridică limitată este considerată valabilă numai dacă este făcută sub forma unui testament notarial. Consimțământul reprezentantului său legal sau aprobarea autorității tutelare nu sunt necesare pentru ca testamentul acestei persoane să fie valabil. (Secțiunea 7 para. 14 alin. (4) din Codul civil)

Cu excepția cazului în care Codul civil prevede altfel, declarațiile juridice ale unui minor cu capacitate de exercițiu limitată nu sunt considerate valabile fără consimțământul reprezentantului legal al minorului respectiv. În cazul în care un minor cu capacitate de exercițiu limitată devine competent, acesta are dreptul de a lua propriile decizii cu privire la validitatea declarației sale juridice în curs.

Minorii cu capacitate de exercițiu limitată, fără implicarea reprezentanților lor legali, au dreptul:

- să facă declarații juridice de natură personală pentru care sunt autorizați de legislație;
- să încheie contracte de importanță minoră destinate satisfacerii nevoilor lor cotidiene;
- să dispună de veniturile obținute în urma unei activități profesionale remunerate și să își asume angajamente în măsura veniturilor lor;
- să încheie contracte care oferă doar avantaje; și
- să ofere cadouri în limite rezonabile. (Secțiunea 2 para.12 alin. (1)-(2) din Codul civil)

Autoritatea tutelară este competentă să numească un tutore (Secțiunea 4 para. 225 alin. (2) din Codul civil)

Un minor care nu se află sub supravegherea părinților este plasat sub tutelă. Cu excepția cazului în care se prevede altfel în Codul civil, tutorele asigură îngrijirea și educația copilului, administrează bunurile acestuia și funcționează ca reprezentant legal al copilului.

Rudele apropiate ale unui copil minor și persoana care are grijă de acesta notifică de îndată autoritatea tutelară în cazul în care trebuie numit un tutore pentru minor. Instanța și alte autorități notifică, de asemenea, autoritatea tutelară în cazul în care, în cursul procedurilor oficiale, au cunoștință de faptul că trebuie numit un tutore pentru un minor. În cazul în care este necesară numirea unui tutore, autoritatea tutelară poate fi notificată de orice persoană.

Tutorele este numit din oficiu de către autoritatea tutelară.

Tutela se acordă în primul rând persoanei desemnate ca tutore de către părintele care exercită custodia părintească într-un document public sau testament. În cazul în care părinții care au amândoi dreptul de custodie părintească au numit tutori diferiți, autoritatea tutelară decide, luând în considerare interesul superior al copilului, care dintre ei va exercita tutela.

În absența unui tutore desemnat, autoritatea tutelară numește ca tutore, în primul rând, o rudă apropiată care este potrivită pentru exercitarea tutelei. În cazul în care nu există o astfel de rudă, autoritatea tutelară numește ca tutore o altă rudă sau o persoană potrivită, în primul rând dintre cei care au participat anterior la îngrijirea și educarea copilului.

Autoritatea tutelară, cu excepția tutelei pentru protecția copilului, numește de obicei un tutore separat pentru fiecare minor. Aceeași persoană este numită tutore pentru frații crescuți în același loc, cu excepția cazului în care acest lucru este contrar intereselor minorilor.

La numirea unui tutore, opinia unui copil minor care este capabil să judece trebuie să fie luată în considerare în mod corespunzător, ținând seama de vârsta și maturitatea acestuia. O persoană împotriva căreia copilul se opune în mod expres și pentru motive întemeiate nu poate fi numită tutore al unui copil care a împlinit vârsta de 14 ani.

Persoana care urmează să fie desemnată ca tutore al copilului este:

- a) persoana la care autoritatea tutelară a plasat temporar copilul;
- b) persoana la care instanța a plasat copilul; sau
- c) persoana care a adoptat copilul în familie cu acordul autorității tutelare.

Tutorele este obligat să își exercite activitățile în conformitate cu interesele minorului. În cursul activităților sale, tutorele trebuie să se asigure că minorul care are capacitatea de a judeca poate participa la pregătirea deciziilor care îl privesc și își poate exprima opinia.

Tutorele este obligat să predea banii și obiectele de valoare ale copilului autorității tutelare - dacă nu este necesar ca acestea să fie păstrate în conformitate cu normele de gestionare obișnuită a bunurilor.

Tutorele își desfășoară activitățile sub supravegherea regulată a autorității tutelare sau, în cazul tutelei pentru protecția copilului, sub conducerea acesteia. Acesta este obligat să furnizeze în orice moment autorității tutelare informații cu privire la activitățile sale.

Legislația maghiară³⁴ face distincție între adulții fără capacitate juridică (cselekvőképtelen nagykorú) **și cei cu capacitate juridică redusă** (cselekvőképességében részlegesen korlátozott személy). Codul civil al Ungariei prevede faptul că protecția persoanei și/sau a bunurilor acestor adulți vulnerabili se exercită prin tutelă. Persoanele majore, a căror capacitate necesară pentru a-și conduce afacerile este - din cauza tulburărilor lor mintale - diminuată în mod permanent sau persistent, sunt plasate prin hotărâre judecătorească sub tutelă (gondnokság), limitându-le parțial competența în ceea ce privește anumite chestiuni specifice, în cazul în care acest lucru este considerat justificat din cauza situației individuale și a legăturilor familiale și sociale. Persoanele majore, a căror capacitate discreționară necesară pentru a-și conduce afacerile lipsește cu desăvârșire - din cauza tulburărilor mintale - sunt plasate prin hotărâre judecătorească sub tutelă care le limitează pe deplin competența în toate aspectele vieții, în cazul în care acest lucru este considerat justificat din cauza situației lor individuale și a legăturilor familiale și sociale. Numirea tutorelui (gondnok) (în anumite cazuri, a tutorilor) este de competența biroului de tutelă (gyámhivatal).

În afară de anumite tranzacții/acte enumerate exhaustiv de Codul civil, tutorele acționează în locul și în numele persoanei fără capacitate juridică. **În cazul persoanelor cu capacitate juridică restrânsă, instanța stabilește categoria/categoriile de chestiuni în care persoana cu capacitate juridică restrânsă nu are dreptul de a proceda individual și în care tutorele acționează în numele acesteia.**

În conformitate cu legislația maghiară, este necesară o procedură litigioasă specială în cazul pierderii sau reducerii capacității de exercițiu. Un adult va deveni oficial o persoană fără capacitate juridică (cselekvőképtelen nagykorú)/persoană cu capacitate juridică redusă (cselekvőképességében részlegesen korlátozott személy) numai după decizia instanței și va fi pusă sub tutelă (gondnokság) în conformitate cu decizia instanței. Oficiul tutelar (gyámhatóság) numește tutorele (gondnok). Persoanele propuse pentru tutelă într-o declarație prealabilă (előzetes jognyilatkozat) în cadrul ședinței de judecată trebuie să fie aprobate de instanță, iar biroul de tutelă trebuie să respecte această aprobare.

Orice persoană cu capacitate deplină de exercițiu poate propune pentru viitor, persoana pe care dorește ca judecătorul să o numească tutorele său (gondnok), atunci când se află într-o situație de tutelă (gondnokság) și să stabilească măsurile sau criteriile care trebuie luate în considerare cu privire la persoana sa sau bunurile sale.

Declarația prealabilă nu are niciun efect juridic înainte de pierderea/reducerea capacității juridice. Aceasta are efecte juridice numai atunci când instanța pune persoana în cauză sub tutelă. Declarația prealabilă nu are niciun efect juridic după deces.

³⁴ <https://www.the-vulnerable.eu/Questions.aspx?c=hu#>

În Ungaria, pierderea capacității juridice (sau reducerea capacității juridice) este întotdeauna pronunțată de o instanță. Desigur, pierderea capacității mentale (reducerea capacității mentale) are loc întotdeauna înainte de declarația prealabilă. Modificarea capacității mintale determină începerea procedurii judiciare litigioase, la finalul căreia instanța declară pierderea capacității juridice/reducerea capacității juridice. Până la pronunțarea hotărârii judecătorești, o persoană nu poate fi considerată fără capacitate juridică/cu capacitate juridică redusă, chiar dacă, așa se întâmplă. (Secțiunea 2 para. 39-41 din Codul civil maghiar)

Declarația prealabilă trebuie să fie întocmită într-un act autentic, într-un act privat contrasemnat de un avocat sau verbal la biroul custodelui.

WEBOGRAFIE

[Portalul european e-Justiție](#)

<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/specialised-sections/adults>

Legal capacity of persons with intellectual disabilities and persons with mental health problems <https://fra.europa.eu/en/publication/2013/legal-capacity-persons-intellectual-disabilities-and-persons-mental-health>

Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)
<https://social.desa.un.org/issues/disability/crpd/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-crpd>

Codul civil austriac
<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001622>

Codul civil estonian <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/528082015004/consolide>

Codul civil german https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/

Codul civil francez https://www.trans-lex.org/601101/_french-civil-code-2016/ Codul civil portughez <https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/decreto-lei/1966-34509075>

Codul civil al Țărilor de Jos <https://wetten.overheid.nl/BWBR0002656/2024-01-01>

Codul civil al Spaniei <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1889-4763>

Who gets to decide? Right to legal capacity for persons with intellectual and psychosocial disabilities
<https://www.refworld.org/reference/themreport/coechr/2012/en/107726?prevPage=/node/107726>